

อัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินพศชาย

นางสาวยุธิดา มิจินา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IDENTITY OF MALE FLIGHT ATTENDANTS

Miss Yuthida Michina

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Sociology

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

อัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย

โดย

นางสาวยุธิตา มิจินา

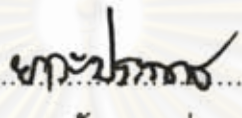
สาขาวิชา

สังคมวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุวินทร์พันธุ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

 .... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ศุภชัย ยาวะประภาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

.... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุวินทร์พันธุ์)

.... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เบญจา ยอดคำเนิน แอ็ดติ๊กซ์)

ยุธิดา มิจินา : อุตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย (IDENTITY OF MALE FLIGHT ATTENDANTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก :
รศ. ดร. ปรีชา คุณินทร์พันธุ์ , 82 หน้า.

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ฮาปิตุส และอัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายในฐานะกลุ่มอาชีพหนึ่ง โดยผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มที่ศึกษาทั้งแบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า อุตลักษณ์ร่วมของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย คือ การที่พวกเขารับรู้ว่าเป็นคนที่รักอิสระ ไม่ชอบทำงานซ้ำซากจำเจ ชอบเดินทาง มีใจรักงานบริการ และจากการที่พวกเขาเหล่านั้นได้ปฏิบัติงานมานานพอสมควร สิ่งเหล่านี้ได้หล่อหลอมและขัดเกลาให้พวกเขามองว่าผู้ที่ทำอาชีพนี้ต้องเป็นคนที่ตระหนักและมีความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของผู้โดยสารบนเครื่องบินอย่างยิ่งยวด นอกจากนี้พวกเขายังมีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของอาชีพนี้ว่าต้องเป็นคนที่ดูดีสะอาดสะอ้าน รูปร่างดี ดูสง่างาม จึงทำให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายมีแนวโน้มชอบออกกำลังกายที่ฟิตเนส หรือสปอร์ตคลับ สำหรับสิ่งที่พวกเขามีความชอบคล้ายกันก็คือ ชอบที่จะท่องเที่ยวยามราตรี นิยมชมภาพยนตร์ ดูละครเวที หรือชอบปิ้งหากมองระดับชั้นทางสังคมของอาชีพนี้ก็อาจกล่าวได้ว่า เป็นอาชีพที่อยู่ในชนชั้นกลางในสังคมเมืองที่มีรายได้ค่อนข้างสูง ซึ่งการแสดงสัญลักษณ์นอกเวลางานอาจสื่อสารได้ไม่ชัดเจนเท่ากับเวลางานที่พวกเขาสวมใส่เครื่องแบบ แต่สิ่งหนึ่งที่ทำให้พวกเขาแตกต่างจากชนชั้นกลางในเมืองก็คือ พวกเขาจะแสดงภาพของกลุ่มบุคคลเพศชายที่มีบุคลิกภาพที่ดี รูปร่างดี และดูสะอาดสะอ้าน ทั้งนี้ เนื่องจาก ทุกคนล้วนถูกขัดเกลามาจากการอบรมในหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้ามาทำงาน และนอกจากนี้สมาชิกในสังคมกลุ่มเพื่อนของพวกเขา มักจะคลุกคลีอยู่กับคนในกลุ่มอาชีพเดียวกัน จึงทำให้เกิดกระบวนการผลิตซ้ำด้วยการปฏิสังสรรค์ทางสังคมกับกลุ่มคนอาชีพเดียวกัน และขัดเกลาให้ผู้ชายกลุ่มอาชีพนี้แสดงภาพลักษณ์ของผู้ชายที่มีบุคลิกภาพดี

ภาควิชา.....สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....
สาขาวิชา.....สังคมวิทยา.....
ปีการศึกษา..... 2553.....

ลายมือชื่อนิสิต..... ยุธิดา มิจินา.....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5080763724 : MAJOR SOCIOLOGY

KEYWORDS : IDENTITY / MALE / FLIGHT ATTENDANTS / CAPITAL

YUTHIDA MICHINA : IDENTITY OF MALE FLIGHT
ATTENDANTS. ADVISOR : ASSOC. PROF. PREECHA KUWINPAN,
Ph.D., 82 pp.

The purpose of this study is to perceive the identity of male flight attendants in context of their economic capital, social capital and cultural capital. The study employs the qualitative method, collecting data by informal interviews, in-depth interviews and participant observations.

The result found that male flight attendants perceive their identity as being independent, preferring to work with various kind of jobs, travelling and being service minded. Work experiences and trainings made them realize that security of passengers is a priority. Furthermore, they also prefer to be good looking and magnificent persons. They spend time frequently at fitness or sport clubs. They have common habit of going out at night, seeing movies or theater shows and shopping. Their lifestyle therefore is that of urban middle class with relatively high income. These characteristics show up clearly when they wear their uniforms. However, they are different from other middle class in general in their presentation of their image as a group of good-looking male with pleasant personality. This results from their previous training prior to the assignment of the job as well as a close association among the flight attendants themselves.

Department : Sociology and Anthropology

Field of Study : Sociology

Academic Year : 2010

Student's Signature *ยุธิดา มิชิโน*

Advisor's Signature *Preecha Kuwinpan*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คูวินทร์พันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์นี้ มาโดยตลอด อาจารย์ได้สละเวลาอันมีค่าให้ผู้วิจัยได้เข้าพบและขอคำปรึกษาเสมอมา ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งถึงแม้อาจารย์จะมีภารกิจมากมาย แต่อาจารย์ก็ยังคงกรุณาสละเวลาอันมีค่าให้แก่ผู้วิจัยศาสตราจารย์ ดร. เบญจายอดดำนีน แอ็ดติกจ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์และเทคนิควิธีในงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อกนกรัตน์ กิตติวิวัฒน์ ซึ่งได้สละเวลาให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัย และชี้ให้เห็นถึงปัญหาและสิ่งที่ต้องแก้ไข ความรู้ที่ได้จากอาจารย์ในชั้นเรียนสมัยที่ผู้วิจัยศึกษาในระดับปริญญาตรีและคำแนะนำที่ได้ในวันที่ผู้วิจัยประสบปัญหานั้น เป็นเหมือนแสงสว่างที่ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทบทวนและแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทุกท่าน ซึ่งให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลมาประกอบในการทำวิจัยได้อย่างละเอียดครบถ้วน ทั้งในช่วงเวลาในการปฏิบัติงานที่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ และนอกช่วงเวลาปฏิบัติงาน ซึ่งถือเป็นเวลาส่วนตัว แต่ทุกท่านก็ยินดีสละเวลาให้ผู้วิจัยด้วยความเต็มใจเสมอมา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คงไม่เกิดขึ้นหากปราศจากความร่วมมือจากทุกท่าน

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานในบริษัทสายการบินแอร์เวย์ ทุกคน ที่เข้าใจและให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมถึงคอยช่วยเหลือในเรื่องข้อมูลต่างๆที่จำเป็นต่อวิทยานิพนธ์นี้ ถึงแม้ปัจจุบันนี้ จะไม่มีโอกาสได้ร่วมงานกัน แต่ผู้วิจัยระลึกถึงมิตรภาพที่ดีนั้น นอยุ่เสมอ

ขอขอบคุณเพื่อนสนิทปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาและกัลยาณมิตรทุกคน ที่ได้ให้กำลังใจและความช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้วิจัยมีข้อจำกัดเรื่องเวลาทั้งในการทำงานและการเรียน ผู้วิจัยจึงซาบซึ้งใจในความเอื้อเฟื้อจากเพื่อนๆทุกคนที่มีให้กันเสมอมา

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัว ที่มอบความรักความห่วงใยและคอยให้การสนับสนุนแก่ผู้วิจัยตลอดมา ทั้งในยามสุขและทุกข์หรือเมื่อประสบปัญหาด้านสุขภาพ ผู้วิจัยผ่านทุกสิ่งมาได้ด้วยความรักและกำลังใจจากทุกคนอย่างแท้จริง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	4
ปัญหาการวิจัย.....	4
ขอบเขตการศึกษา.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์.....	8
แนวคิดเรื่องทุนของปีแอร์ บูร์ดิเยอร์.....	9
1. ทุนทางเศรษฐกิจ.....	9
2. ทุนทางวัฒนธรรม.....	10
3. ทุนทางสังคม.....	11
4. ทุนทางสัญลักษณ์.....	11
5. ฮาบิตุส.....	12
6. ชนชั้นนักวิเทศนิยม.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	18
3 ระเบียบวิธีวิจัย	19
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	19

บทที่	หน้า
เทคนิควิธีที่ใช้ในการวิจัยและรวบรวมข้อมูล.....	20
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
4 สายการบินสกายสตาร์แอร์เวย์: SkyStar Airways.....	24
ที่มาและการก่อตั้งสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์.....	25
ข้อมูลพื้นฐานของสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์.....	26
การคัดสรรบุคคลากรเข้ามาทำงานในองค์กร.....	28
ลักษณะการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน.....	30
กิจกรรมภายในสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์.....	31
5 บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย..	33
ภูมิหลังของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาย.....	33
คนที่ 1: โกเมธ.....	33
คนที่ 2: เจษฎา.....	38
คนที่ 3: บดินทร์.....	43
คนที่ 4: ธีรเดช.....	48
คนที่ 5: เอกรัฐ.....	54
คนที่ 6: พลธร.....	60
6 วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา.....	66
การวิเคราะห์อัตลักษณ์ผ่านการขัดเกลาทางสังคม.....	66
การวิเคราะห์อัตลักษณ์ผ่านการขัดเกลาเพื่อเป็นพนักงานต้อนรับบน เครื่องบิน เพศชายและความสัมพันธ์ที่มีต่อเพื่อนร่วมงานทำให้เกิดอัตลักษณ์ ร่วมของอาชีพ.....	69
ทัศนคติต่ออาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ความคาดหวังและภาวะ วางแผนชีวิต.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	75
รายการอ้างอิง.....	80
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	82

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนผังแสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	18
2	แผนผังแสดงแสดงแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
3	รูปภาพแสดงสัญลักษณ์ประจำสายการบิน.....	27
4	รูปภาพแสดงเว็บไซต์ thaicabincrew.....	45
5	รูปภาพแสดงเว็บบอร์ดในเว็บไซต์ thaicabincrew.....	45

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติความเป็นมาของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเกิดขึ้น หลังจากสงครามโลกครั้งที่ สี่ สิ้นสุดลงรัฐบาลอเมริกันได้มองเห็นถึงความสำคัญของการใช้เครื่องบินรบมาใช้ในการขนส่งทาง อากาศและเห็นความสำคัญในธุรกิจแขนงนี้ เพื่อขนส่งวัสดุภัณฑ์ทางอากาศโดยเริ่มทดลองในการ ขนส่งครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ. 1918 หลังจากนั้น การขนส่งวัสดุภัณฑ์ทางอากาศจึงมี บทบาทสำคัญในการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ของอเมริกา จนกระทั่งมาในปี ค.ศ. 1926 สายการบิน ยูไนเต็ดแอร์ไลน์ (Language and Flight Attendant School, 2008: online) ก็ได้กำเนิดขึ้น จาก กิจการการขนส่งทางอากาศ ซึ่งการบริการขนส่งทางอากาศได้พัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆจนกระทั่งมีการ ทดลองเดินทางโดยเครื่องบินซึ่งในขณะนั้นเครื่องบินที่ใช้อยู่ยังไม่มีความสะดวกสบายแต่อย่าง ใด เพราะภายในเครื่องบินมีเพียงกองถุงวัสดุภัณฑ์ ไม่มีเครื่องปรับอากาศ และ เครื่องปรับอากาศ ผู้โดยสารจะต้องนั่งรวมไปกับวัสดุภัณฑ์และถุงจดหมายเหล่านั้น ด้วยหลังจาก นั้นการเดินทางโดยเครื่องบินได้มีการพัฒนาจนมีความสะดวกสบายพอสมควร โดยในปี ค.ศ. 1930 ได้มีพนักงานบริษัทโบอิ้ง ชื่อ นายสตีฟ สติมสัน แนะนำว่าช่วงที่มีการเดินทางนั้น ถ้าหากมี พยาบาลคอยดูแลช่วยเหลือผู้โดยสารที่มีอาการอาเจียนปวดหู ก็จะช่วยให้ผู้โดยสารที่เดินทางโดย เครื่องบินได้รับการดูแลเอาใจใส่ โดยนางพยาบาลจะช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ดีดังนั้นสาย การบินยูไนเต็ดจึงได้ให้นางพยาบาลชื่อ Ellen Church ขึ้นเครื่องบินไปดูแลผู้โดยสารด้วยภารกิจ ของนางพยาบาลเอลเลน ที่ขึ้นไปในครั้งนั้นเพื่อให้ผู้โดยสารที่มีความวิตกกังวลได้รับความ สะดวกสบายและรู้สึกผ่อนคลาย ไม่กลัว และที่สำคัญมีการบริการกาแฟและแซนด์วิชให้ด้วย และถ้าหากผู้โดยสารเกิดอาการหน้ามืดตามัวปวดศีรษะ อาเจียน หรือปวดหู นางพยาบาลก็จะมี ยาหรือปฐมพยาบาลได้ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินรุ่นบุกเบิกนี้ ทางสายการบินยูไนเต็ดได้ คัดเลือกจากพยาบาลทั้งหมด 8 คน โดยมีเส้นทางที่ทำการบินคือ ซานฟรานซิสโก – ชิคาโก ใช้ เวลาทำการบิน 20 ชั่วโมง โดยต้องทำการหยุดพักถึง 13 แห่งด้วยกัน ในช่วงแรกของการรับสมัคร พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินยูไนเต็ดนั้น สายการบินได้กำหนดคุณสมบัติไว้คือ เป็นพยาบาลสตรีเท่านั้น ต้องมีน้ำหนักตัว 15 ปอนด์ และเป็นโสด หน้าที่หลักของพนักงาน ต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินยูไนเต็ดในยุคนั้นคือ

1. ต้องทำความสะอาดภายในเครื่องบิน รวมทั้งที่นั่งผู้โดยสารด้วย
2. ช่วยในการเติมน้ำมันเครื่องบิน
3. ต้องช่วยขนถ่ายกระเป๋าผู้โดยสารขึ้นเครื่องบิน
4. ช่วยนักบินในการนำเครื่องบินไปจอด ณ โรงเก็บเครื่องบิน
5. ระหว่างเที่ยวบินจะต้องคอยระวังไม่ให้ผู้โดยสารเปิดประตูห้องนี้ ฝ่าฝืนเพราะบางครั้งอาจจะไปเปิดประตูทางออกของเครื่องบินทำให้เกิดอันตรายได้
6. บริการเครื่องดื่มและอาหารแก่ผู้โดยสารบนเที่ยวบิน

เที่ยวบินนี้ ถือเป็นจุดกำเนิดของคำว่าแอร์โฮสเตส โดยขณะนี้ นี้เรียกว่า STEWARDESS และนับได้ว่านางพยาบาลที่ชื่อ ELLEN CHURCH เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินคนแรกของโลก ซึ่งแต่ละสายการบินอาจเรียกพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินด้วยคำที่ต่างกันออกไป เช่น STEWARD-STEWARDESS, CABIN CREW, FLIGHT ATTENDANT ซึ่งล้วนมีความหมายเช่นเดียวกัน คือ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่คอยให้บริการแก่ผู้โดยสารเพื่อความสะอาดสบายและความปลอดภัยตลอดระยะเวลาที่มีการเดินทางบนเครื่องบิน โดยปัจจุบันสายการบินส่วนใหญ่จะมีทั้งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทั้งชายและหญิงทำงานร่วมกัน โดยทั่วไปแล้วจำนวนของพนักงานต้อนรับหญิงจะมีมากกว่าพนักงานต้อนรับที่เป็นชาย และในบางสายการบินจะมีเพียงพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่เป็นหญิงเท่านั้น ทั้งนี้ สัดส่วนในการรับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายหรือหญิงนี้ ขึ้นอยู่กับนโยบายของสายการบินนั้นๆ เป็นสำคัญ

หน้าที่หลักของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในปัจจุบัน

1. อำนวยความสะดวกสบายให้เป็นไปตามความต้องการของผู้โดยสารบนอากาศยาน
2. ต้อนรับผู้โดยสารที่ขึ้นมาจากอากาศยานและจัดหาที่นั่งให้
3. ตรวจสอบว่าผู้โดยสารรัดเข็มขัดเรียบร้อยแล้วก่อนที่เครื่องจะบินขึ้นหรือลง
4. แจกหนังสือพิมพ์ให้ผู้โดยสารอ่าน
5. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องอากาศยานหมายกำหนดการเดินทาง หรือเส้นทางการบิน
6. ชี้ และแนะนำให้ผู้โดยสารชมสถานที่ที่น่าสนใจ
7. เอาใจใส่ผู้โดยสารและสอบถามความต้องการของผู้โดยสารในระหว่างที่บินอยู่
8. ดูแลห้องโดยสารให้เรียบร้อย
9. บริการเสิร์ฟอาหาร และเครื่องดื่มแก่ผู้โดยสาร
10. ให้บริการอื่นๆที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้โดยสารเช่น ยารักษาโรค เครื่องมือปฐมพยาบาล

ความปลอดภัยของผู้โดยสารเป็นเป้าประสงค์หลักของทุกสายการบินและเป็นสาเหตุสำคัญของการว่าจ้างพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน พนักงานเหล่านี้ จะได้รับการฝึกอบรมการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้โดยสารยามที่เกิดเหตุฉุกเฉินทั้งบนบกและในน้ำ หรือแม้แต่การปฐมพยาบาลตลอดจนถึงการทำคลอดฉุกเฉิน ส่วนการบริการด้านอื่น ๆ นั้น เป็นสาเหตุรองลงมา แต่จะพบว่าสายการบินต่างๆ จะใช้ประสิทธิภาพของการบริการในการจูงใจลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ ซึ่งธุรกิจการบินในยุคปัจจุบันเป็นยุคที่ต้องแข่งขันมากขึ้น พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่เป็นเสมือนภาพลักษณ์หรือหน้าตาของสายการบินจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาวะของการแข่งขันนี้ ด้วย เมื่อต้องใช้บริการเป็นกลยุทธ์ในการจูงใจให้คนเข้ามาใช้บริการ กลุ่มคนที่ต้องรับบทบาทในการทำให้ผู้โดยสารเกิดความประทับใจก็ย่อมต้องเป็นกลุ่มพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั่นเอง

อาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเป็นอาชีพในสาขาบริการที่ต้องรับบทบาทในการตอบสนองบุคคลอื่นๆ เช่นเดียวกับสาขาอาชีพบริการอื่นๆ ภารกิจของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจะต้องบริการอาหารและเครื่องดื่ม ต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ เช่น ผู้โดยสารที่ต้องการอาหารมังสวิรัตแทนอาหารปกติที่ให้บริการ หรือผู้โดยสารที่ต้องการเปลี่ยนที่นั่ง หรือต้องการนั่งริมหน้าต่าง ในขณะที่ที่นั่งบนเครื่องบินเต็มแล้ว เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ เป็นปัญหาที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจะต้องแก้ไขอยู่เสมอ นอกจากนี้ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินยังต้องคอยเอาใจใส่ดูแลผู้โดยสารตลอดเที่ยวบินอีกด้วย ซึ่งหากผู้โดยสารไม่สบาย ก็เป็นหน้าที่ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ต้องหาทางช่วยเหลือ (โครยา เตชะวัฒน์เศรษฐ์ 2544: 8) อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นที่ชัดเจนอีกว่าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจะต้องให้บริการผู้โดยสารที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านเชื้อชาติ สังคมและวัฒนธรรม ทำให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีโอกาสที่จะเผชิญกับสถานการณ์ของผู้รับบริการที่แตกต่างกว่าอาชีพอื่นๆ

นอกจากหน้าที่ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่อาจกล่าวได้ว่ามีภาระความรับผิดชอบที่สูงแล้ว การที่ผู้ชายเข้ามาในอาชีพนี้ ก็ได้ทำให้พนักงานต้อนรับที่เป็นชาย เป็นเพียงคนกลุ่มน้อยท่ามกลางพนักงานต้อนรับหญิง ประกอบกับมุมมองของสังคมก็เห็นว่าอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั้น หมายถึงพนักงานผู้หญิงที่คอยให้บริการ และช่วยเหลือผู้โดยสารเครื่องบิน จึงทำให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่เป็นผู้ชายมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างไปจากอัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับที่เป็นหญิง ประกอบกับการใช้ชีวิตของพวกเขาเหล่านี้ ก็ย่อมจะมีลักษณะที่เฉพาะ ซึ่งจากแนวคิดของปีแอร์ บูร์ดิเยอ ได้กล่าวไว้ว่าตัวกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิต คือ ฮาบิตูส โดยบูร์ดิเยอได้ให้ความหมายของฮาบิตูสว่า หมายถึง กิริยาท่าทาง ความคิด มารยาทของบุคคลที่เรามีและ

สั่งสมอยู่ในตัวโดยไม่รู้ว่ามีตำราอยู่ ซึ่งฮาปิตุสจะแสดงออกผ่านรสนิยม (สุภาวงศ์ จันทวานิช และรุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข 2549: 262)

การศึกษาของบูร์ดิเออในปี 1966 ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรสนิยมกับตำแหน่งของอาชีพในพื้นที่ทางสังคม โดยรสนิยมเป็นเหมือนดัชนีที่บ่งชี้ ทูทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมของบุคคลนั้น (สุภาวงศ์ จันทวานิช และรุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข: 2549) ดังนั้นทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมจึงเป็นตัวกำหนดให้บุคคลแสดงพฤติกรรมทางสังคมตามตำแหน่งที่บุคคลครอบครองอยู่ ซึ่งจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเกี่ยวกับหน้าที่และการดำเนินชีวิตของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายก็จะได้เห็นว่ามีความแตกต่างจากผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ และเนื่องจากผู้วิจัยประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินสกายสตาร์แอร์เวย์ ในขณะที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาอัตลักษณ์และแบบชีวิตของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่เป็นชายของสายการบินสกายสตาร์แอร์เวย์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของผู้ชายที่ประกอบอาชีพนี้ ตลอดจนแสดงถึงความสัมพันธ์ของทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม ที่เป็นตัวกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิตของพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบิน ซึ่งจะทำให้สังคมเข้าใจแบบชีวิตและอัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่เป็นชายในฐานะที่เป็นกลุ่มอาชีพหนึ่งที่ยังไม่มีการศึกษามาก่อน และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานต้อนรับที่เป็นชายกับหญิง รวมทั้งเปิดโอกาสให้สังคมเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และนำไปสู่ทัศนคติอันดีที่มีต่อพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายอีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรมของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย
2. เพื่อศึกษาฮาปิตุสของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย
3. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายในฐานะเป็นกลุ่มอาชีพหนึ่ง

ปัญหาการวิจัย

อัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายกับอัตลักษณ์ของกลุ่มอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงอัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย โดยศึกษาผ่าน ทูทางเศรษฐกิจ ทูทางวัฒนธรรม และทูทางสังคม ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา เพื่อที่จะเข้าใจอัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย โดยกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายของสายการบินสกายสตาร์แอร์เวย์ที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเลือกที่จะทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติดังนี้ คือเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน 4 ปีขึ้นไป และเป็นบุคคลที่ผู้วิจัยได้เคยปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างเที่ยวบินมาแล้ว รวมถึงเป็นบุคคลที่มีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยเลือกมาจำนวน 6 คน จากจำนวนพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชายในสายการบินนี้ ทั้งหมด 9 คน

ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 15 เดือน (พฤศจิกายน 2551- มกราคม 2553) โดยเก็บจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในระหว่างการปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มตัวอย่างบนเครื่องบินในแต่ละเที่ยวบิน และได้ทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลนอกเหนือจากเวลาทำงาน โดยสัมภาษณ์เจาะลึกถึงประวัติชีวิต การเข้าสู่อาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ทัศนคติและแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำมาวิเคราะห์ผลในการศึกษาวิจัยได้อย่างครบถ้วนที่สุด จุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ต้องการเข้าใจพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายว่า “มองตนเองอย่างไร” และเข้าใจว่า “คนอื่นมองพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายอย่างไร” เพื่อกำหนดหรือนิยามอัตลักษณ์ของตนที่เป็นพื้นฐานของการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนที่อยู่ในอาชีพ ฐานะทางชนชั้นเดียวกับตน และกับคนที่แตกต่างจากตนทั้งในด้านอาชีพ และชนชั้นนี้ได้ในด้านดำเนินชีวิตประจำวันของตน

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน หมายถึง พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการ เพื่อความสะดวกสบายและความปลอดภัยตลอดเวลาของการเดินทางบนเครื่องบิน

อัตลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่ทำให้เรารู้สึกว่าเป็นเราหรือพวกเราแตกต่างจากเขา พวกเขาหรือคนอื่น โดยผ่านการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเรา (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2542:153-174)

อัตลักษณ์ปัจเจก หมายถึง สิ่งที่ทำให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายแต่ละคนรู้สึกว่าตนเองเป็นใคร รู้ว่าตนเองแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร โดยผ่านการมองตนเอง

อัตลักษณ์กลุ่ม หมายถึง การระบุว่าบุคคลที่อยู่ในกลุ่มมีอัตลักษณ์เหมือนกับกลุ่มและมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ อย่างไร

ทุนทางเศรษฐกิจ หมายถึง การครอบครองในทางเศรษฐกิจที่ช่วยเพิ่มความสามารถของผู้กระทำในสังคม ในที่นี้ หมายถึง รายได้ต่อเดือนการครอบครองสินทรัพย์ส่วนตัว และภูมิหลังของครอบครัวซึ่งก็คือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย

ทุนทางวัฒนธรรม หมายถึง ทรัพย์สินที่เป็นความรู้หรือความคิดที่ให้ความชอบธรรมในการดำรงไว้ ซึ่งสถานภาพและอำนาจที่เป็นอยู่ในสังคม ปีแยร์ บูร์ดิเยอ นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสเป็นผู้เสนอคำนิยามนี้เพิ่มเติมจากนิยามของทุนเศรษฐกิจของกลุ่มมากซ์ ซึ่งให้ความสำคัญแก่ระบบชนชั้น บูร์ดิเยออธิบายความสำคัญทุนวัฒนธรรมว่า ชนชั้นผู้ดีได้ใช้ทุนทางวัฒนธรรมครอบงำกลุ่มคนในสังคม ผู้มีทุนทางวัฒนธรรมจะได้เปรียบคนกลุ่มอื่น โดยสามารถเข้าสู่อำชีพได้ตามต้องการและมีความชอบธรรมที่จะได้ประโยชน์จากทุนเศรษฐกิจมากกว่าผู้อื่น (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2549:82) ในที่นี้ หมายถึง การศึกษารสนิยมพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย

ทุนทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์กับสมาชิกของกลุ่ม และเครือข่ายของสังคม ทุนทางสังคมขึ้นอยู่กับขนาดของเครือข่ายและการติดต่อสัมพันธ์ที่บุคคลจะสามารถระดมมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคุณภาพของทุนทางสังคมในส่วนนี้ ถูกสร้างขึ้นมาจากผลรวมของการมีความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล มากกว่าจะเป็นเพียงแค่อุณหภูมิของกลุ่มเท่านั้น (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2550:23-30) ในที่นี้ หมายถึง การเป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย และความสัมพันธ์ภายในของสมาชิกในกลุ่ม

ฮาบิตุส หมายถึง กิริยาท่าทาง ความคิด มารยาทของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายที่ได้มาและสั่งสมอยู่ในตัว ในที่นี้ หมายถึง การดูแลร่างกายและจิตใจ การบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม การศึกษา และการอบรมจากครอบครัว

กลุ่มอาชีพ หมายถึง อาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายที่มีเงื่อนไขของการศึกษา รายได้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาของอาชีพนั้นๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นแนวทางในการให้ข้อมูลที่พื้นฐานสำหรับนักเรียน หรือนิสิตนักศึกษาที่มีความสนใจเข้ามาประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน
2. เพื่อเป็นแนวทางทำให้สังคมเข้าใจอัตลักษณ์และการมองตนเองของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์

ความหมายของอัตลักษณ์

นักวิชาการไทยที่กล่าวถึงเรื่องอัตลักษณ์เช่น ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2542:153-174) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “อัตลักษณ์” ว่าหมายถึง สิ่งที่ทำให้เรารู้สึกว่าเป็นเราหรือพวกเรา แตกต่างจากเขา พวกเขา หรือคนอื่น อัตลักษณ์ไม่จำเป็นต้องมีหนึ่งเดียว แต่อาจมีหลายอัตลักษณ์ที่ประกอบกันขึ้น เป็นตัวเรา พวกเรา อัตลักษณ์มิใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น โดยสังคม (social construct) อัตลักษณ์จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการสร้างความเหมือนระหว่าง “พวกเรา” และความแตกต่างกับ “พวกเขา” หรือ “คนอื่น” หรือ “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์” เกิดขึ้นควบคู่กันไป เช่น อัตลักษณ์ของวัยรุ่นยุคปัจจุบันกับ อัตลักษณ์ของวัยรุ่นยุคอดีตเมื่อห้าสิบปีที่แล้ว มีความแตกต่างกัน เนื่องจากวัยรุ่นทั้งสองยุคมีกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน

อัตลักษณ์ (identity) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน คือ identitas เดิมใช้คำว่า idem ซึ่งมีความหมายว่าเหมือนกัน (The same) อย่างไรก็ตามโดยพื้นฐานทางภาษาอังกฤษแล้ว อัตลักษณ์มีความสองนัยยะด้วยกัน คือ ความเหมือนและความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป นั่นคือการตีความหมายเหมือนกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบกัน ระหว่างคนหรือสิ่งของในสองแง่มุมมอง คือความคล้ายคลึงและความแตกต่าง (อ้างถึงใน ประสิทธิ์ ลิปิรีชา, 2547: 32-34) นอกจากนี้แล้ว เจนกินส์ (Richard Jenkins) ยังชี้ให้เห็นว่าอัตลักษณ์มิใช่สิ่งที่มีอยู่แล้วในตัวของมันเอง หรือกำเนิดขึ้น มาพร้อมกับคนหรือสิ่งของ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น และมีลักษณะของความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา (Richard Jenkins, 1996:3-4) ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของเบอร์เจอร์และลักแมน (Peter Berger and Thomas Luckmann, 1967) ที่ว่าอัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้น โดยกระบวนการทางสังคม ครั้นเมื่อตกผลึกแล้วอาจจะมี ความคงที่ ปรับเปลี่ยน หรือ แม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความสัมพันธ์ทางสังคมหลัก (Peter Berger and Thomas Luckmann, 1967) กล่าวโดยอีกนัยหนึ่ง อัตลักษณ์เป็นเรื่องของความเข้าใจและการรับรู้ที่เราเป็นใครและคนอื่นเป็นใคร นั่นคือเป็นเรื่องของการประกอบขึ้น และดำรงอยู่ว่าเรารับรู้เกี่ยวกับตัวเองอย่างไร และคนอื่นรับรู้เราอย่างไร โดยมีกระบวนการทางสังคมในการสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ ทั้งนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อคนหรือกลุ่มอื่นๆ ด้วย

อัตลักษณ์มีทั้งที่เป็นระดับปัจเจก(individual) และอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม (collective) ในระดับปัจเจกบุคคล แต่แต่ละบุคคลหนึ่งย่อมจะมีอัตลักษณ์เฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในสังคม(Socialization) เช่น ความคิดและการมองโลกที่แสดงออกถึงความเป็นเฉพาะของแต่ละบุคคล ในขณะที่อัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มนั้น ความเป็นอัตลักษณ์ร่วมถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกในกลุ่มเช่น เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย เป็นคนชั้นกลาง เป็นต้น สมาชิกของกลุ่มย่อมมีพื้นฐานความคิดและการมองโลกของกลุ่มตนเอง แตกต่างจากกลุ่มอื่น อย่างไรก็ตามบนพื้นฐานของความเหมือนกันหรืออัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มนั้น ย่อมมีความแตกต่างกับกลุ่มอื่นมาเป็นตัวกำหนดเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มตนด้วย ฉะนั้นเมื่อพูดถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงแปลว่าอัตลักษณ์ร่วมของสมาชิกของกลุ่มคนในสังคมเดียวกัน ซึ่งแตกต่างออกไปจากกลุ่มอื่นๆ (วิชญ์จำเริญ มณีแสง,2549:14)

“อัตลักษณ์”เป็นการนิยามหรือให้ความหมายกับตัวเองว่า“ฉันคือใคร” ซึ่งอัตลักษณ์นี้จะก่อตัวขึ้นโดยผ่านการปฏิสังสรรค์ระหว่างบุคคลที่มีการตีความหรือให้ความหมายการกระทำซึ่งกันและกัน และยังสามารถที่จะตอบโต้และต่อรองการกระทำของแต่ละฝ่ายได้ด้วย การปฏิสังสรรค์ระหว่างกันนี้ เป็นกระบวนการทางสังคมที่ใช้สัญลักษณ์ที่มีความหมายร่วมกัน ทำให้บุคคลสามารถกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของตนเองและในขณะเดียวกันก็ถูกกำหนดจากบุคคลอีกฝ่ายด้วย อัตลักษณ์จึงเป็นเรื่องว่า “เรามองตัวเองอย่างไร” และ “คนอื่นมองเราอย่างไร” และเป็นผลผลิตที่สำคัญของสังคมที่เราอาศัยอยู่และความสัมพันธ์กับคนอื่น บุคคลหนึ่ง ๆ จึงมีอัตลักษณ์ได้หลากหลาย (พิศิษฐ์ คุณวโรตม์, 2545) ในงานศึกษานี้ จะเน้นอัตลักษณ์ทางอาชีพของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายเป็นสำคัญ

แนวคิดเรื่องทุนของปีแอร์ บูร์ดิเออ

บูร์ดิเออนิยามทุนแตกต่างไปจากที่มาร์กซ์เคยนิยามไว้ดังนี้(ข้อมูลส่วนนี้ สรุปลจาก รุ่งภา ยรรยงเกษมสุข, 2550:23-30)

“ทุน” มีขอบเขตที่กว้างขวางมาก บูร์ดิเออจึงแบ่งทุนออกเป็น 4 แบบ คือ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนทางสัญลักษณ์

1. **ทุนทางเศรษฐกิจ** (economic capital) ประกอบด้วยทุนตามความหมายของมาร์กซ์ รวมถึงการครอบครองในทางเศรษฐกิจที่ช่วยเพิ่มความสามารถของผู้กระทำในสังคม ขณะเดียวกันก็สามารถเปลี่ยนรูปเป็น “เงิน” ได้อย่างตรงไปตรงมาและทันทีทันใด และอาจถูกทำให้เป็นสถาบันในรูปของสิทธิในทรัพย์สิน ในงานศึกษานี้ ทุนทางเศรษฐกิจหมายถึงรายได้ต่อเดือน การ

ครอบครองสินทรัพย์ส่วนตัว และภูมิหลังของครอบครัวซึ่งก็คือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาย

2. ทูทางวัฒนธรรม (cultural capital) มี 3 รูปแบบ คือ

(1) ทูที่เป็นฮาบิตูส (embodied state) ได้แก่ การแสดงออกของร่างกายและจิตใจ มักปรากฏในชีวิตทางวัฒนธรรม และต้องใช้ระยะเวลาในการก่อตัวเป็นรูปเป็นร่าง ทูแบบนี้สามารถเปลี่ยนความมั่งคั่งภายนอกให้กลายเป็นทูที่อยู่ในตัวคนได้ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนได้อย่างทันทีทันใด หากต้องขึ้นอยู่กับเวลา สังคม และชนชั้นทางสังคม เช่น การแสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวตน การแสดงออกในความสัมพันธ์กับคนอื่น การดูแลสุขภาพร่างกาย เป็นต้น ในงานศึกษานี้ หมายถึง การดูแลร่างกายและจิตใจ การบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม อาทิเช่น การฟังเพลง การชมภาพยนตร์ เป็นต้น รวมถึงการศึกษาและการอบรมจากครอบครัว

(2) ทูที่ถูกทำให้เป็นรูปธรรม (objectified state) ทูวัฒนธรรมแบบนี้มีคุณสมบัติมากมาย เป็นคุณสมบัติที่มีความสัมพันธ์กับทูวัฒนธรรมในแบบอื่นๆ แสดงออกเชิงวัตถุในรูปของสื่อหรือสิ่งของ อาทิ รูปภาพ งานเขียน หนังสือ พจนานุกรม อนุสาวรีย์ เครื่องมือ เครื่องจักร ฯลฯ ความเป็นทูทางวัฒนธรรมดังกล่าวสามารถส่งผ่านความเป็นวัตถุได้ เช่น ด้วยการสะสมภาพวาด การสะสมทูสามารถถูกส่งผ่านได้เหมือนกับทูทางเศรษฐกิจ แต่สิ่งที่จะสามารถผ่านได้ คือ ความเป็นเจ้าของภาพ ซึ่งคือ ความเป็นเจ้าของในวิธีการบริโภคภาพเขียน ฉะนั้น สินค้าในเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุและสัญลักษณ์ คนที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตจึงต้องหาวิธีการที่เหมาะสมในการสะสมรวบรวมทู

(3) ทูที่ถูกทำให้เป็นสถาบัน (institutionalized state) คือทูที่ทำให้เป็นวัตถุหรือรูปธรรมที่ชัดเจน เป็นการอ้างอิงถึงคุณสมบัติเบื้องต้นของทูทางวัฒนธรรมในลักษณะการรับประกันโดยแสดงออกในรูปของประกาศนียบัตร หนังสือรับรอง และการสอบวัดคุณสมบัติ ทูทางวัฒนธรรมจึงสามารถเปลี่ยนรูปได้ภายใต้เงื่อนไขเฉพาะ คืออาจเปลี่ยนรูปเป็นทูทางเศรษฐกิจ เช่นเงินเดือน หรือเปลี่ยนรูปกลายเป็นสถาบันในรูปของคุณสมบัติทางการศึกษา

ทูแบบนี้ ได้สร้างความแตกต่างระหว่าง ความรู้ที่เป็นทางการที่ได้รับการรับรอง ความสามารถ กับทูทางวัฒนธรรมแบบธรรมดา ทูนี้ ยังทำให้เกิดการสับเปลี่ยนระหว่างทูทางวัฒนธรรมกับทูทางเศรษฐกิจได้อีกด้วย โดย “การรับประกันทูทางการศึกษา” ด้วย “มูลค่าของเงิน” เพราะผลผลิตของการแลกเปลี่ยนทูทางเศรษฐกิจไปเป็นทูทางวัฒนธรรมให้กับผู้ที่มี

คุณสมบัติทางการศึกษา ผลกำไรในรูปวัตถุและสัญลักษณ์ที่คุณสมบัติทางการศึกษารับรองขึ้นกับ ความหายากและการลงทุนในแง่เวลา และความพยายาม

3. ทูทางสังคม (social capital) ประกอบด้วยทูทางสองแบบ ดังนี้

(1) ทูทางที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกของกลุ่ม และเครือข่ายของสังคม ทูทางสังคมขึ้นอยู่กับขนาดของเครือข่ายและการติดต่อสัมพันธ์ที่บุคคลจะสามารถระดมมาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคุณภาพของทูทางสังคมในส่วนนี้ ถูกสร้างขึ้นมาจากผลรวมของการมีความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล มากกว่าจะเป็นเพียงแค่อุณหภูมิของกลุ่มเท่านั้น ในที่นี้ หมายถึงสถานะของการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย และเป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพนี้ การปฏิบัติต่อผู้โดยสารตลอดจนความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เช่น การสังสรรค์ประจำเดือน

(2) การรับรู้และการยอมรับ (cognition and recognition) การได้มาซึ่งการรับรู้และการยอมรับ เป็นเรื่องของคุณลักษณะเชิงสัญลักษณ์และสามารถเปลี่ยนรูปไปเป็นทูทางสัญลักษณ์ได้ (symbolic capital)

สำหรับบูร์ดิเยอร์ “ทูทางสังคม” ถูกสร้างโดยอำนาจทางสังคม และขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอของความไม่เท่าเทียมกันรวมถึงความใกล้ชิดในสังคม “การคงอยู่ของเครือข่ายความสัมพันธ์” มิได้เป็นไปโดยธรรมชาติหรือได้มาโดยสังคมสร้าง หากเป็นผลผลิตของความพยายามที่ไม่สิ้นสุดของสถาบันทางสังคมเช่น บุคคลที่มีอาชีพเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ย่อมมีบุคคล พรรคพวก เพื่อนร่วมงานที่ผูกพันกันและสร้างความรู้สึกร่วมของคนที่มีอาชีพเดียวกัน มีระเบียบแบบแผนความสัมพันธ์ของกลุ่มที่ชัดเจน

4. ทูทางสัญลักษณ์ (symbolic capital) ทูแบบนี้ เกิดขึ้นจากการที่บุคคลรับรู้และยอมรับว่ามีอยู่ อาทิ ศักดิ์ศรี สถานภาพ อำนาจ ทูทางสัญลักษณ์อาจมาจากการที่ปัจเจกมีทูทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐาน และเมื่อมีทูทางสัญลักษณ์ก็สามารถเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งทูทางเศรษฐกิจได้เช่นกัน แต่การเปลี่ยนรูปอีกครั้งหนึ่งของทูทางเศรษฐกิจไปเป็นทูทางสัญลักษณ์ จะไม่สามารถสำเร็จได้หากปราศจากการสมรู้ร่วมคิด (complicity) ของทุกกลุ่ม แรงขับในการให้ ได้มาและต่อสู้ เพื่อรักษาทูทางสัญลักษณ์ มาจากการแสดงออกมา (disposition) ที่ถูกสร้างขึ้น จากฮาบิตัส เป็นกระบวนการสืบทอดมาตั้งแต่เกิดและค่อยๆ ถูกทำให้เพิ่มขึ้น โดยครอบครัวและโรงเรียน

ทั้งนี้ ทูทางวัฒนธรรม ทูทางสังคม และทูทางสัญลักษณ์ เป็นทูที่อยู่ในตัวบุคคลและที่เป็นของกลุ่ม เป็นพื้นฐานของการได้มา เช่น สถานะตำแหน่งในสังคม ทูทั้ง 3 ประเภทเกี่ยวพัน

กัน และมีอิทธิพลต่อกันและกัน บูดิเออร์ให้ความสำคัญกับทุนทางวัฒนธรรมมากกว่าทุนทางเศรษฐกิจ

5. ฮาบิตุส (habitus)

ฮาบิตุสเป็นศัพท์ที่บูดิเออร์ใช้และเป็นที่รู้จักกันโดยแพร่หลาย อันที่จริงคำว่าฮาบิตุสไม่ใช่คำใหม่ เป็นคำที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยอริสโตเติล จนกระทั่งถึงนอร์เบิร์ต เอเลียส(Norbert Elias) ก่อนที่จะมาปรากฏอยู่ในงานของบูดิเออร์ ดูริโคมเองก็เคยใช้คำว่าฮาบิตุสเพื่ออธิบายถึงวิธีการที่คนบางกลุ่มในสังคมใช้ชีวิตอยู่ในสังคมปิด เช่นในสังคมแบบดั้งเดิมหรือในสังคมสมัยใหม่ ได้แก่ พวกที่อยู่ในกลุ่มที่ปิดตัวเช่นในMonastery บูดิเออร์เอาคำว่าฮาบิตุสมาใช้เพื่อแสดงให้เห็นพลังอันแข็งแกร่งที่มีพื้นฐานอยู่ในทางสังคม วัฒนธรรม ชชาติพันธุ์ และชนชาติของปัจเจกบุคคล เขาอธิบายว่า ฮาบิตุส หมายถึง กิริยาท่าทาง ความคิด มารยาทของบุคคลที่ได้มาและสั่งสมอยู่ในตัว โดยไม่รู้ตัวว่ามันดำรงอยู่ มันกลายเป็นส่วนหนึ่งของความคิดความอ่านในชีวิตประจำวัน อยู่ในจิตใจไร้สำนึก ทำให้เราทำสิ่งต่างๆ โดยไม่ต้องคิด บูดิเออร์ใช้คำว่าฮาบิตุสเพื่อแยกให้เห็นความแตกต่างกับคำว่านิสัย(habit) ในสองแง่ แรก ฮาบิตุสไม่ใช่สิ่งที่เป็นปกติธรรมดาในการกระทำของบุคคล ในอีกแง่หนึ่งฮาบิตุสทำให้เราสามารถประพฤติปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติหรือเป็นอิสระเสรีในพื้นที่ทางสังคมโดยเราไม่รู้สึกรู้ว่าเราจะต้องควบคุมคำพูดหรือการกระทำของตนเอง โดยปกติคนเราจะรู้ว่าเรามีฮาบิตุสเช่นไร ก็ต่อเมื่อเราเข้าไปอยู่ในสถานที่ที่เราไม่ได้อยู่ตามปกติ ยกตัวอย่างเช่น ชนชั้นแรงงานถูกเชิญไปในงานราตรีระดับโลก นอกจากสถานที่ที่เราไม่คุ้นเคยแล้วเรายังจะตระหนักถึงฮาบิตุสเมื่อเราเข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่เราไม่รู้ จักกติกการหรือกฎเกณฑ์ของปฏิสัมพันธ์ ว่าวิธีที่จะพูดจา วิธีที่จะปฏิบัติตัวควรทำอย่างไร ภาษาที่ชนชั้นสูงใช้กับภาษาที่สามัญชนใช้เหล่านี้ ทำให้เกิดฮาบิตุสในทางภาษาที่แตกต่างกัน

บูดิเออร์ได้ให้คำอธิบายฮาบิตุสไว้ต่างๆ กันดังนี้

1. เป็นระบบของแบบแผนเพื่อสร้างการกระทำบางอย่างโดยเฉพาะได้มาจากกรับมรดกทุนทางวัฒนธรรมผ่านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ผู้ที่ได้รับมรดกทุนทางวัฒนธรรมจะมีความรู้ ความเข้าใจ และรสนิยมที่ถูกหล่อหลอมโดยไม่รู้ตัวเพราะไม่มีการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ
2. การแสดงออกของคุณสมบัติต่าง ๆ ในพื้นที่ทางสังคม
3. การแสดงออกของการลงทุน (โดยไม่รู้ตัว) ของผู้ที่อยู่ในพื้นที่ทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องอำนาจ

4. เป็นกฎของการกระทำที่ระบุขึ้นทางสังคมของผู้กระทำในสนามทางสังคม (social field) ระหว่างชนชั้นที่เป็นผู้ครอบงำกับชนชั้นที่ถูกครอบงำ

5. เป็นหลักการที่กระตุ้นให้บุคคลมีการกระทำที่เด่นชัดและโดดเด่นไม่เหมือนคนอื่น บูร์ดิเยอ ยกตัวอย่างเช่น สิ่งที่คนงานกินและมารยาทในการกินอาหารของเขา ก็ฟ้าของคนงานและวิธีเล่น ความคิดเห็นทางการเมือง และวิธีแสดงความคิดเห็นเหล่านั้น วิธีจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งต่างๆ การรับรู้ และการแจกแจงตลอดจนรสนิยม

สุภาวศ์ จันทวานิช (2550) ได้อธิบายความหมายของฮาบิตุสเป็นไทยว่า “เป็นแนวจริต” คำนี้ อยู่ระหว่างคำว่า นิสัย และคำว่า สันดาน ฮาบิตุสไม่ใช่นิสัยเพราะเป็นมากกว่านิสัย เนื่องจากฝังลึกอยู่ในระดับจิตไร้สำนึกของคน แต่ฮาบิตุสไม่ใช่สันดาน เพราะคำว่าสันดานสื่อถึงลักษณะที่มีคุณสมบัติในทางลบ ฮาบิตุสจึงหมายความว่าจริตที่บุคคลได้สั่งสมลงไปในตนเองโดยไม่รู้ตัว เป็นแนวทางที่จะประพฤติปฏิบัติ พุดจา คนที่ต้องการจะมีฮาบิตุสที่โดดเด่นก็จำเป็นต้องปรับจริตของตนให้เหมือนกับจริตของคนที่เป็นชนชั้นผู้นำ จึงเกิดเป็นลักษณะที่เรียกว่า ดัดจริตขึ้น

ฮาบิตุสเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความโดดเด่นของคนชั้นผู้นำ โดยที่ฮาบิตุสทำให้คนชั้นผู้นำมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างจากคนทั่วไป และแสดงออกผ่านสิ่งที่เรียกว่ารสนิยม รสนิยมไม่ใช่เรื่องที่ชี้ นออยู่กับรายได้ แต่เป็นเรื่องของการสั่งสมที่ตกทอดมาเป็นมรดกของครอบครัวและวงศ์ตระกูล

การเข้าถึงกิจกรรมทางวัฒนธรรม (ตามแนวทางของโลกวัฒนธรรมของฝรั่งเศส โดยเฉพาะ) เช่น การไปชมละคร ไปชมพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ เป็นพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละชนชั้น คนบางกลุ่มชอบบริโภควัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นชาวบ้าน เช่น การชมละครโทรทัศน์ ชอบภาพที่เป็นภาพวาด หรือภาพที่มีความโดดเด่นจะสร้างระยะห่างที่แตกต่างออกไป ตัวอย่างของรสนิยมที่โดดเด่น เช่น กิจกรรมฟังดนตรีคลาสสิก ดูภาพเขียนหรือภาพประติมากรรมอ่านงานที่เป็นวรรณกรรม ไปชมละครเวที ฯลฯ แทนที่จะมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมพื้นๆ เช่น ไปชมภาพยนตร์ ถ่ายรูป ร้องเพลงหรือร้องคาราโอเกะ และแม้ในกลุ่มที่มีวัฒนธรรมแบบชนชั้นผู้นำ ก็ยังมีรายละเอียดย่อยลงมาอีก เช่น ในหมู่คนที่ฟังเพลงคลาสสิก ก็ยังมีคนที่มีรสนิยมที่ค่อนข้างเป็ ่องตัน เช่น ฟังเพลงวอลทซ์ประเภท Blue Danube พวกที่มีรสนิยมระดับกลางๆ เช่น ฟังเพลง Rhapsody in Blue ของ George Gershwin และกลุ่มที่มีรสนิยมอันโดดเด่นที่ชอบฟังเพลงบรรเลงที่ใช้ harpsichord ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่หาฟังยากและมีเสียงที่ไพเราะ

การแสดงออกของฮาบิตุสยังปรากฏอยู่ในพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น เสื้อผ้า การตกแต่งบ้าน การท่องเที่ยว การพักผ่อนหย่อนใจ การกีฬา และอาหาร ในขณะที่สามัญชนนิยมกินอาหารแบบ

บุพเพต์ที่มีอาหารมากมายหลายประเภท ชนชั้น นำจะนิยมกินอาหารจานเล็กๆที่มีเนื้อ อัดตัวเพียงหนึ่งอย่าง เช่น ปลาหนึ่งชิ้น หรือเนื้อหนึ่งชิ้นเท่านั้นไม่ปะปนกัน ในเรื่องของกีฬาที่ใช้พลังกำลังและเน้นในเรื่องของการทุ่มเทแต่ละกีฬาของชนชั้นที่โดดเด่นได้แก่ ชนชั้น นกลางและชนชั้น นสูงจะเป็นกีฬาที่มีลักษณะแตกต่าง ได้แก่ กอล์ฟ แข่งเรือใบ ซี่มา กีฬาเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงการเลือกที่จะเล่นตามลำพัง หรือเล่นกับผู้เล่นที่ได้เลือกแล้วไม่ใช่เล่นกับใครก็ได้

ฮาบิตุสมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแบบแผนการใช้ชีวิตอย่างมาก เพราะฮาบิตุสเป็นตัวกำหนดแบบแผนการใช้ชีวิตของบุคคล เช่น คนที่ผ่านการขัดเกลาทางสังคมให้เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจะมีแบบชีวิตที่เฉพาะของกลุ่ม ซึ่งบางอย่างอาจคล้ายกับฮาบิตุสของคนอาชีพอื่นในชั้น นสังคมเดียวกันหรือบางอย่างอาจต่างจากคนที่อาชีพอื่นก็ได้ อุดลักษณะของปัจเจกจึงแตกต่างหลากหลาย เช่นเดียวกับอัตลักษณ์ทางอาชีพของกลุ่มต่างๆ ในชั้น นสังคมหนึ่งก็แตกต่างหลากหลาย

6. ชนชั้นกับรสนิยม

บุรดิเออเสนอความคิดเกี่ยวกับชนชั้น (class) และรสนิยม (taste) ไว้ดังนี้ ชนชั้น น คือ กลุ่มของผู้กระทำ (agent/actor) ที่ดำรงอยู่ในตำแหน่งที่เหมือนกัน อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เหมือนกันและยอมรับเงื่อนไขแบบเดียวกัน เป็นผู้มีโอกาสที่จะมีผลประโยชน์และการแสดงออกแบบเดียวกัน สร้างการปฏิบัติที่เหมือนกันและรับเอาท่าที ทศนคติที่เหมือนกันมาใช้ (สุภาวงศ์ จันทวานิช และรุ่งนภา ยงเกษมสุข, 2550: 261) เช่น พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาย ย่อมมีรสนิยมตามแบบของ “คนชั้น นกลาง (Middle Class) ซึ่งมีความหมายว่า เป็นชนชั้น นหรือกลุ่มบุคคลที่ทำงานโดยการรับค่าจ้าง หรือเงินเดือนเป็นการตอบแทน ตามการฝึกหัดอบรมในอาชีพนั้น ตลอดจนมีทุนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมร่วมกัน เพราะฉะนั้น ชนชั้น นทางสังคมกับรสนิยมจึงสัมพันธ์กัน

เมื่อพิจารณานิยามและเงื่อนไขของชนชั้น นร่วมกันทำให้เราสามารถอธิบายได้ว่า ความแตกต่างของปัจเจกอันเนื่องมาจากเงื่อนไขข้างต้น นำไปสู่ความแตกต่างของปัจเจกในพื้นที่และตำแหน่งแห่งที่ ที่ทำให้เกิดชนชั้น น รวมทั้งเกิดการสร้างรสนิยม ชนชั้น นมา

รสนิยม คือ ความสามารถในการตัดสินหรือประเมินคุณค่าความงามด้วยประสาทสัมผัสอย่างทันทีทันใด หรือความสามารถในการรับรู้ หรือเห็นความแตกต่างในรสชาติอาหาร ซึ่งหมายความว่าความชื่นชอบในรสชาติอาหารบางอย่างมากเป็นพิเศษ การบอกว่าอะไรดีอะไรไม่ดี อะไรอร่อยอะไรไม่อร่อย อะไรดูดีอะไรดูหยาบคายอย่างไรก็ตาม บุรดิเออคิดว่าการกระทำบางอย่างใดอย่างหนึ่งอาจถูกมองได้หลายแบบขึ้นอยู่กับผู้กระทำ การกระทำบางอย่าง เช่นการแต่งตัวแบบ

เดียวกันอาจทำให้บางคนดูโดดเด่น บางคนดูดีจืดจางหรือไฮโซออฟ และบางคนกลายเป็นไพร่หยาบคายไปเลย

คำว่า “รสนิยม” จึงมีความหมายได้สองนัย คือ หมายถึงการแสดงออกถึงความสามารถในการจำแนกความแตกต่างและการเห็นคุณค่า ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในการแสดงออกในทุกพื้นที่ ทั้งการแสดงออกในทางวัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนเชิงสัญลักษณ์ ชาติ เสื้อผ้า กีฬา อาหารดนตรี วรรณกรรม และศิลป์ ฯลฯ การจัดแยกประเภทรสนิยมเป็นการจัดแยกที่ผู้ทำการแยกประเภทเป็นผู้จำแนกจากความแตกต่างที่ได้สร้างขึ้นมาจากอิทธิพลระหว่างความสวยงามกับความน่าเกลียด ความโดดเด่นกับความสามัญธรรมดา ทั้งนี้ การบริโภคศิลปะและวัฒนธรรมถูกคิดเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการจำแนกความแตกต่างในการกระทำทางสังคม รสนิยมจึงเป็นเรื่องของฮาบิตัสที่เป็นเรื่องของชั้นทางสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พิเศษภู คุณวโรตม์ (2545) ได้ศึกษาอัตลักษณ์และกระบวนการต่อสู้ เพื่อชีวิตของผู้ติดเชื้อ HIV การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเรื่อง“อัตลักษณ์” เป็นแนวคิดหลักเพื่อต้องการอธิบายว่าบุคคลสร้างอัตลักษณ์ผู้ติดเชื้อ HIV ได้อย่างไร และอัตลักษณ์นี้ทำให้เกิดการพลิกผันสถานภาพของผู้ติดเชื้อ HIV ในชุมชนอย่างไร หลังจากทีสถานภาพของตนเปลี่ยนแปลงไปแล้วพวกเขาได้ต่อสู้และต่อรองเพื่อหลีกเลี่ยงหนีสถานภาพนั้นอย่างไรเพื่อทำให้การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับชุมชนเป็นไปอย่างปกติ “อัตลักษณ์” เป็นการนิยามหรือให้ความหมายกับตัวเองว่า“ฉันคือใคร” ซึ่งอัตลักษณ์นี้ จะก่อตัวขึ้นผ่านการปฏิสังสรรค์ระหว่างบุคคลที่มีการตีความหรือให้ความหมายการกระทำซึ่งกันและกัน และยังสามารถที่จะตอบโต้และต่อรองการกระทำของแต่ละฝ่ายได้ด้วย การปฏิสังสรรค์ระหว่างกันนี้เป็นกระบวนการทางสังคมที่ใช้สัญลักษณ์ที่มีความหมายร่วมกัน ทำให้บุคคลสามารถกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของตนเองและในขณะเดียวกันก็ถูกกำหนดจากบุคคลอีกฝ่ายด้วย อัตลักษณ์จึงเป็นเรื่องว่า “เรามองตัวเองอย่างไร” และ “คนอื่นมองเราอย่างไร” และเป็นผลผลิตที่สำคัญของสังคมที่เราอาศัยอยู่และความสัมพันธ์กับคนอื่น บุคคลหนึ่ง ๆ จึงมีอัตลักษณ์ได้หลากหลายในงานศึกษา นี้ จะเน้นอัตลักษณ์ทางอาชีพของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชายเป็นสำคัญ

การศึกษาพบว่าอัตลักษณ์ผู้ติดเชื้อ HIV เกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างบุคคลกับบุคคลากรทางการแพทย์ในการบอกผลตรวจเลือด และนำไปสู่การยอมรับว่าตนเป็นผู้ติดเชื้อ HIV ซึ่งเป็นสถานภาพใหม่ทางสังคม ความรู้สึกว่าตนเป็นผู้ติดเชื้อ HIV ได้ถูกตอกย้ำและผลิตซ้ำ ด้วยการปฏิสังสรรค์ทางสังคมกับคนอื่น และยังเกิดขึ้นจากการที่ผู้ติดเชื้อ HIV ปฏิสังสรรค์กับตนเองอีกด้วย ซึ่งสิ่ง

เหล่านี้ ได้ส่งผลให้ผู้ติดเชื้อมองตนเองเปลี่ยนไปในทางลบว่า ตนเองเป็นคนไม่ดี ต่ำต้อย แตกต่างจากคนอื่น ส่งผลให้รู้สึกที่ตนเองเป็นคนไม่มีคุณค่า สูญเสียความมั่นใจ และเกิดความหวาดระแวงว่าคนอื่นจะรังเกียจตนเอง การติดเชื้อได้ทำให้ผู้ติดเชื้อมีความรู้สึกสูญเสียสถานภาพและความสัมพันธ์ทางสังคมที่เคยมีมาก่อนหน้าไปสู่สภาวะที่เป็นชายขอบ สิ่งนี้ได้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ติดเชื้อมาก ทำให้ผู้ติดเชื้อต้องเผชิญกับการถูกรังเกียจจากคนอื่น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ยังคงดำรงอยู่ในชุมชน ถึงแม้ว่าภาพรวมทางสังคมของการรังเกียจผู้ติดเชื้อมีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้นแล้วก็ตาม การดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ติดเชื้อมีความเสี่ยงกับปัญหาหลายด้านทั้งเรื่องภาวะจิตใจของตนเอง ร่างกายที่เจ็บป่วย การหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว รวมทั้งการอยู่ร่วมกับคนในชุมชน

2. ระวีวรรณ ธรณี (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้หญิงโสด: อัตลักษณ์และการดำเนินชีวิต โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์และแนวคิดความรู้สึกมีปมด้อยมาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาพบว่าในแต่ละสถานการณ์ของการปฏิสังสรรค์ของผู้หญิงโสดจะสถานการณ์ที่มากกระทบต่ออัตลักษณ์ความเป็นโสดของผู้หญิงโสด ประกอบด้วยสถานการณ์อันเนื่องมาจากครอบครัวต้นกำเนิด และเครือข่าย อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และอิทธิพลจากสังคม โดยสถานการณ์ที่มากกระทบทำให้ผู้หญิงโสดมีความคิดเกี่ยวกับตัวเองในแง่บวก และมีความคิดเกี่ยวกับตัวเองในแง่ลบ ทำให้รู้สึกมีปมด้อย โดยผู้หญิงโสดแต่ละคนจะมีกลยุทธ์การจัดการกับความทุกข์ที่มีปมด้อย เช่น การให้คำอธิบาย การมองให้เป็นเรื่องสนุก การหลีกเลี่ยง การปกปิด

ผู้หญิงโสดจะเลือกนำเสนอตนเองในอัตลักษณ์ที่เด่นชัด จากอัตลักษณ์หลากหลายที่มีการจัดลำดับไว้ เพื่อที่นำไปสู่การเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้หญิงโสดในลักษณะ คือ 1) นำเสนอตนเองในอัตลักษณ์ของผู้หญิงโสด โดยเป็นอัตลักษณ์ที่เด่นในสถานการณ์ต่อไปนี้ ได้แก่ การเห็นตัวอย่างการมีครอบครัวความต้องการก้าวหน้าในหน้าที่การงานและการศึกษา และการยอมรับของสังคม โดยมีเงื่อนไขที่เป็นรากฐานและสนับสนุนต่อการนำเสนอตนเองในอัตลักษณ์ผู้หญิงโสดคือการมีงานทำ มีการศึกษา 2) นำเสนอตนเองในอัตลักษณ์อื่น เนื่องจากสถานการณ์ที่อัตลักษณ์ความเป็นโสดเป็นปัญหาสำหรับผู้หญิง ผู้หญิงโสดจะนำเสนอตนเองในอัตลักษณ์ลูกสาว อัตลักษณ์ผู้หญิงทำงาน อัตลักษณ์ผู้มีความรู้

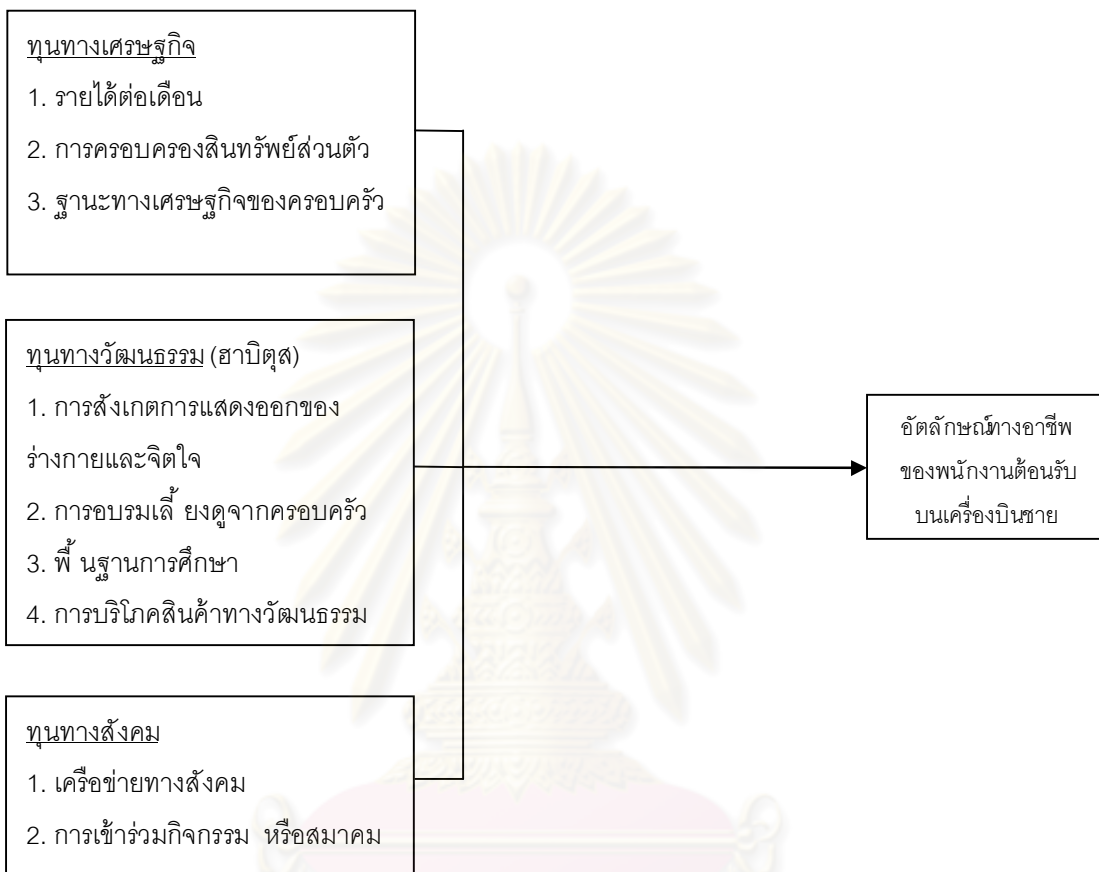
3. วิชญ์จำเริญ มณีแสง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลชาย ในคณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยมิชชัน โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม แนวคิดเรื่องการแบ่งงานระหว่างเพศ โดยใช้เทคนิคการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม การสังเกตทั่วไป การสัมภาษณ์ชีวิตประวัติ และเทคนิคการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการ

สร้างอัตลักษณ์ของนักศึกษาชายสามารถสรุปได้เป็น 3 ขั้นตอนต่อเนื่อง คือ ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มต้นของกระบวนการก้าวเข้าสู่คณะพยาบาลศาสตร์ ซึ่งเกิดจากการได้เรียนรู้ และได้รับชุดข้อมูลที่สร้างทัศนคติเชิงบวกต่ออาชีพพยาบาล จากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับครอบครัวเครือญาติที่มีสมาชิกอยู่ในแวดวงทางการพยาบาล หรือจากกลุ่มบุคคลแวดล้อมที่อยู่ในสายงานพยาบาล ที่ชี้ให้เห็นข้อดี คือ มีรายได้สูง มีเกียรติและความมั่นคงทางอาชีพ ขั้นตอนที่ 2 คือกระบวนการเรียนรู้ ชัดเจน และปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ เป็นการชัดเจนของตัวแทนหรือกลุ่มปฏิสัมพันธ์ในคณะพยาบาลศาสตร์ ที่มีบทบาทสำคัญมากในฐานะเป็นกลไกให้นักศึกษาพยาบาลชายสามารถเปลี่ยนบทบาทเดิมมารับบทบาทใหม่ สร้างการเรียนรู้ พัฒนาทัศนคติ ค่านิยม และปรับวิถีชีวิตรวมถึงแบบแผนพฤติกรรมให้เข้ากับบริบทแห่งการพยาบาล ซึ่งผลแห่งการปฏิสัมพันธ์เหล่านี้มีส่วนต่อการสร้างบทบาทและเตรียมความพร้อมก่อนเป็นพยาบาลอาชีพต่อไป และขั้นตอนที่ 3 คือกระบวนการยอมรับและครองบทบาทพยาบาลชาย ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนนี้สำคัญที่นักศึกษาชายสามารถมองเห็นตนเองว่าเป็นผู้มีตัวตนแห่งการเป็นพยาบาล

สรุปแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้นำเอากรอบแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ แนวความคิดทางสังคมวิทยาที่เกี่ยวกับทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคมของปีแอร์ บูร์ดิเยอ และการแบ่งชั้นทางสังคมมาสร้างเป็นกรอบเพื่อใช้ในการพิจารณาแบบชีวิตของพนักงานต้อนรับชาย โดยทุนทางเศรษฐกิจจะศึกษาในประเด็นรายได้ และทรัพย์สินของพนักงานต้อนรับชาย ส่วนทุนทางวัฒนธรรมจะศึกษาทุนที่เป็นฮาบิตุส ขณะที่ทุนทางสังคมจะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่ม เครือข่ายของสังคม ขนาดของเครือข่ายและการติดต่อสัมพันธ์ของพนักงานต้อนรับชาย โดยทุนทั้งสามประเภทนั้นจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ปัจเจกบุคคลแตกต่างกัน และเมื่อก้าวเข้ามาสู่อาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแล้วย่อมทำให้ปัจเจกสร้างตัวตนหรือแบบชีวิตขึ้น มาในรูปแบบใหม่ รวมถึงเกิดทัศนคติและมุมมองต่อชีวิตในแง่มุมที่ต่างออกไปจากเดิม นอกจากนี้ ก็จะมีการประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องชั้นทางสังคมเข้ากับเรื่องอัตลักษณ์ กล่าวคือจะพิจารณาอัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในฐานะที่เป็นอาชีพหนึ่ง ซึ่งอาชีพนี้ จัดเป็นตัวแทนของชั้นทางสังคมประเภทหนึ่งเช่นกัน ดังนั้นอาชีพนี้ หรือชั้นทางสังคมแบบนี้ น่าจะมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างไปจากอาชีพที่จัดอยู่ในชั้นทางสังคมที่ต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์และแบบชีวิตของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาย” มีรูปแบบการศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ พนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่งซึ่งผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินปฏิบัติงานในฐานะพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินร่วมกับพนักงานชายเหล่านั้น จึงเกิดความสนิทสนมคุ้นเคยในระดับหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าความรู้จักสนิทสนมในฐานะเพื่อนร่วมงานนี้ จะช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(key informant) เกิดความไว้วางใจซึ่งนำไปสู่การให้ข้อมูลและกล้าที่จะเปิดเผยความเป็นตัวตนของตนเอง การแสดงพฤติกรรมอย่างเป็นธรรมชาติทั้งในเวลาปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินและในเวลาส่วนตัว รวมถึงเกิดทัศนคติที่ดีต่องานวิจัยนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติดังนี้ คือเป็นพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบิน และมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน 4 ปีขึ้นไป รวมถึงเป็นบุคคลที่มีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เหตุผลที่เลือกเฉพาะผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานเป็นเวลา 4 ปีขึ้นไปเนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าเวลาในการทำงาน 4 ปีน่าจะเป็นเวลาที่นานพอที่จะทำให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินได้ผ่านการปฏิบัติหน้าที่จนเกิดความรู้สึกรู้สึกผูกพันต่ออาชีพ มีทัศนคติต่อการทำงานที่ลึกซึ้งกว่าคนที่มีความประสบการณ์การทำงานน้อยกว่านั้น โดยผู้วิจัยเลือกที่จะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเคยทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ และเป็นผู้ที่ผู้วิจัยเคยมีโอกาสดำเนินงานในฐานะพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินร่วมกันมาก่อน และในภายหลังเมื่อสายการบินนี้ได้หยุดทำการบิน กลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 คนก็ได้แยกย้ายไปประกอบอาชีพเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่แตกต่างกัน ซึ่งในสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์นั้น มีพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายทั้งหมดจำนวน 29 คน มีผู้ที่มีคุณสมบัติเข้าข่ายตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 12 คน และทุกคนยินยอมให้ผู้วิจัยทำการศึกษาชีวิตของพวกเขาได้ในทุกแง่มุม ผู้วิจัย

ได้ตั้งใจไว้ว่าจะทำการศึกษาทั้งหมด แต่เมื่อสายการบินได้ปิดตัวลงนั้น มีพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายที่ผู้วิจัยยังสามารถติดต่อได้และสะดวกให้ข้อมูลเพียง 6 คนเท่านั้น

เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เป็นการซักถามโดยอาศัยการสนทนาแบบไม่เป็นทางการซึ่งอาศัยโอกาสที่พบปะพูดคุยกันตามความสะดวก เช่น ผู้วิจัยพบกับผู้ให้ข้อมูลในช่วงเวลาที่นอกเหนือจากการทำงาน หรือในโอกาสที่จะต้องทำงานร่วมกันแต่อยู่ในพื้นที่การให้บริการที่ต่างกัน คือทำงานในเที่ยวบินเดียวกันแต่คนละบริเวณในห้องโดยสาร ผู้วิจัยจะใช้การพูดคุยเพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล โดยพูดคุยเรื่องทั่วไปที่ไม่เจาะลึกถึงรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวมากนัก โดยสอดแทรกคำถามที่อยู่ในประเด็นที่ต้องการศึกษาในการสนทนาด้วย ซึ่งการสนทนาแบบไม่เป็นทางการนี้ จะนำไปสู่การนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในครั้งต่อไป หรือในบางครั้งอาจทำให้ได้ข้อมูลส่วนตัวเบื้องต้นในบางประเด็นนอกเหนือความคาดหมายได้อีกด้วย

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยผู้สัมภาษณ์ซักถามพนักงานต้อนรับชายเป็นรายบุคคลอย่างละเอียด ผู้วิจัยจะกำหนดประเด็นต่างๆไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องซักถามในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้เก็บข้อมูลได้ครบทุกประเด็นที่ต้องการ ผู้วิจัยจะซักถามผู้ให้ข้อมูลโดยมีประเด็นคำถามเหมือนกันทุกคน แต่ในรายละเอียดของคำถามนั้นจะไม่ตายตัว อาจแตกต่างกันในการสัมภาษณ์พนักงานต้อนรับชายแต่ละคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องของบทสนทนาของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน ซึ่งทำให้การซักถามติดตามรายละเอียดข้อมูลเชิงลึกของแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในขั้นถัดไป ข้อมูลที่ละเอียดมากก็ย่อมเอื้อประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยจะได้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อมูลที่สะท้อนถึงรสนิยมและทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นต่างๆ โดยมีแนวทางประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างคร่าวๆดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

- อายุ
- รายได้
- สถานภาพสมรส

- ระดับการศึกษา
  - สาขาวิชาที่จบมา
2. ครอบครัวยุ
- ภูมิหลังทางครอบครัวยุ
  - การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวยุ
  - ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวยุ
3. อาชีพและทัศนคติ
- การเข้าสู่อาชีพพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบิน
  - ระยะเวลาในการทำงาน
  - ความพึงพอใจในอาชีพและทัศนคติต่ออาชีพและ
  - การวางแผนชีวิต
4. ชีวิตส่วนตัวและความสัมพันธ์ทางสังคม
- การใช้เวลาว่าง
  - รสนิยมในด้านต่างๆ
  - การบริโภคในชีวิตประจำวัน
  - เครือข่ายทางสังคม การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การทำกิจกรรมกลุ่ม ฯลฯ

ในการสัมภาษณ์เจาะลึกนั้น ผู้วิจัยจะมีการบันทึกข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์ เช่นการจด การบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง ทั้งนี้ เพื่อการบันทึกจัดเก็บข้อมูลให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลจากการบันทึกกลับมาตรวจสอบความถูกต้องได้ในภายหลัง

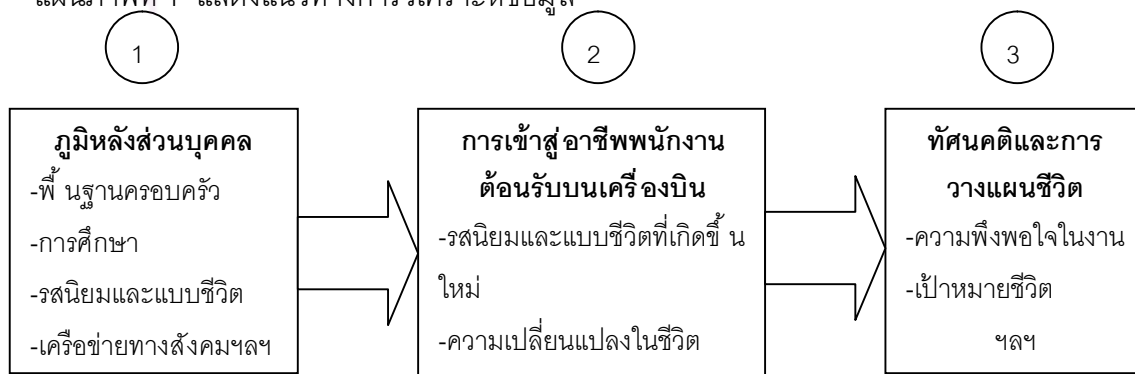
3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสังเกตเป็นวิธีการที่ทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามสถานการณ์ต่างๆ ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพราะผู้วิจัยมีโอกาทำงานร่วมกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรง ดังนั้นการสังเกตขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ (on duty) น่าจะทำให้ได้ข้อมูลในสถานการณ์ขณะปฏิบัติงานจริง โดยผู้วิจัยทำการสังเกตโดยเปิดเผยตัวในฐานะผู้วิจัยและเพื่อนร่วมงานด้วยในเวลาเดียวกัน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น เพราะการทำงานร่วมกันย่อมต้องมีการปฏิสัมพันธ์กัน รวมถึงมีโอกาสในการเก็บข้อมูลได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้นนี้ด้วย ช่วยให้ข้อมูลที่เป็นจริง ไม่บิดเบือน เพราะผู้วิจัยได้รับรู้ด้วยสายตาของตนเอง และในสถานการณ์หนึ่งๆอาจจะมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดทำให้ผู้ถูกสังเกตแสดง

พฤติกรรมบางอย่างออกมา ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไปอีกด้วย โดยระหว่างการปฏิบัติงานในเที่ยวบิน ผู้วิจัยจะเริ่มจากการเลือกสังเกตพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบินที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่บริเวณเดียวกับผู้วิจัย ทั้งนี้ เพราะจะมีโอกาสทำงานร่วมกันได้มากกว่าบุคคลอื่น โดยสังเกตที่ระหว่างการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน การปฏิสัมพันธ์กับผู้โดยสาร อาทิ ปกิริยามารยาทต่างๆ รวมถึงช่วงเวลาในการพักผ่อนหลังการทำงานในแต่ละช่วงเวลาดนเที่ยวบิน รวมถึงการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในเที่ยวบินนั้นๆ ซึ่งนอกจากพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทั้งหญิงและชายแล้ว ยังรวมถึงหัวหน้าพนักงานต้อนรับประจำเที่ยวบิน (Purser) นักบินและผู้ช่วยนักบิน และพนักงานภาคพื้น ที่มีหน้าที่ต้องติดตามไปในเที่ยวบินนั้นๆ ด้วย กล่าวโดยสรุปคือ สังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตที่แสดงออกมาให้เห็นในสถานการณ์นั้นๆ และเก็บข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อนำไปวิเคราะห์ในขั้นในตอนต่อไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจชีวิต และตัวตนของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่เป็นชายทั้งในแง่มุมมองวิสัยและวัตถุวิสัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้วก็จะนำข้อมูลที่ได้มาพรรณนา โดยข้อมูลที่ได้มานั้นจะเป็นข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน ดังนั้น จะมีการนำมาวิเคราะห์หาความเหมือนหรือความต่างในประเด็นต่างๆที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว โดยขั้นตอนนี้เริ่มจากการนำข้อมูลของแต่ละคนมาจัดหมวดหมู่แล้วเปรียบเทียบหรือหาความเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาของตนเองว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร และก่อรูปขึ้นใหม่ในลักษณะใด จากนั้นจึงนำข้อมูลของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกัน เพื่อหาแบบชีวิตและอัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบินว่ามีลักษณะอย่างไร มีประเด็นใดที่คล้ายคลึงหรือมีสิ่งสะท้อนความเป็นกลุ่มเดียวกันในกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพนี้บ้าง

แผนภาพที่ 1 แสดงแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนที่สามซึ่งเป็นเรื่องของทัศนคติและการวางแผนชีวิต จะทำให้เราเข้าใจพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศได้ยิ่งลึกซึ้งมากขึ้น เพราะการศึกษาในส่วนนี้ จะศึกษาถึงเรื่องความพึงพอใจในการทำงาน และความผูกพันต่ออาชีพว่ามีมากน้อยเพียงใด รวมถึงการวางแผนชีวิตในอนาคตทั้งเรื่องอาชีพและชีวิตส่วนตัวว่าจะไปในทิศทางใด มีเป้าหมายในการทำงานและการใช้ชีวิตเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้ ย่อมสะท้อนถึงความต่างและความเหมือนของกลุ่มพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายได้พอสมควร

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ : SkyStar Airways

จากนโยบายเปิดเสรีทางด้านการบินของประเทศไทย ซึ่งเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยได้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ.2531 ได้มีการผ่อนคลายนโยบายการบินทางเส้นทางการบินลง โดยได้ดำเนินการเปิดเสรีมากขึ้น เป็นผลให้สายการบินต่างประเทศได้รับอนุญาตให้ทำการบินเที่ยวบินเช่าเหมาลำระหว่างเมืองต่างๆ กับประเทศไทยมากขึ้น รวมถึงมีสายการบินใหม่ๆ ในประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลจากการดำเนินนโยบายเสรีการบินนี้ ทำให้มีสายการบินต่างๆ เข้ามาให้บริการมากขึ้น เป็นลำดับ ซึ่งได้แบ่งนโยบายการบินออกเป็น 2 ส่วนคือ นโยบายการบินภายในประเทศ และนโยบายการบินระหว่างประเทศ ไว้ดังต่อไปนี้

นโยบายการบินภายในประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายแบบค่อยเป็นค่อยไป จากเดิมที่ห้ามมิให้สายการบินเอกชนทำการบินทับเส้นทางของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ต่อมาได้มีการผ่อนคลายนโยบาย ในปี 2544 เริ่มเปิดเสรีการบินให้เอกชนสามารถแข่งขันได้ในเส้นทางที่บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ให้บริการอยู่ ส่งผลให้จำนวนสายการบินเอกชนเข้ามาให้บริการมากขึ้น เป็นลำดับ ทำให้ประชาชนมีสายการบินทางเลือกไว้เลือกใช้บริการได้มากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาวิเคราะห์ผลการให้บริการของสายการบินไทยในเส้นทางบินภายในประเทศ โดยพิจารณาสถิติผู้โดยสารตามเส้นทางบินพบว่า ตลาดการบินภายในประเทศมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตลาดการบินที่มีสายการบินต้นทุนต่ำเข้าไปให้บริการ จะมีอัตราการขยายตัวสูงมาก (มากกว่าร้อยละ 30) อย่างไรก็ตามการให้บริการของสายการบินเหล่านี้ มุ่งเน้นไปที่ตลาดหลัก และตลาดรอง อย่างเช่น เชียงใหม่ หาดใหญ่ ภูเก็ต เชียงราย พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี และสุราษฎร์ธานี ซึ่งภาครัฐได้สนับสนุนให้มีสายการบินขนาดเล็กเพื่อให้บริการในเส้นทางสายย่อย เช่น แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน แม่สอด เป็นต้น

นโยบายการบินระหว่างประเทศ ภายหลังจากได้นำนโยบายเปิดเสรีการบินมาปฏิบัติ โดยสร้างบรรยากาศของการแข่งขันในอุตสาหกรรมการบิน ในการเจรจาตกลงสิทธิการบินกับประเทศคู่ภาคี ไทยได้เสนอให้ปรับปรุงหลักการค้ากับดูแลอาทิ เรื่องการกำหนดสายการบิน จากเดิมที่มีการตกลงในลักษณะสายเดี่ยว ให้เป็นหลายสาย ซึ่งจะเปิดโอกาสให้สายการบินใหม่ เข้ามาทำการบินระหว่างประเทศ การตกลงให้สิทธิความจุกความถี่ และสิทธิรับขนการจราจรที่เพิ่มขึ้น การกำหนดเส้นทางบินแบบเปิดกว้าง จะทำให้สายการบินต่างๆ มีความคล่องตัวในการวางแผน

ให้บริการสามารถดำเนินบริการได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นให้มีสายการบินมากสาย ทำการบินอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม โดยเฉพาะเที่ยวบินสินค้าที่ได้รับการผ่อนคลายเป็นเต็มที่

เป้าหมายหลักของนโยบายเปิดเสรีการบินก็เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคเอเชีย นอกจากนี้ ทางรัฐบาลไทยยังได้สนับสนุนนโยบายเปิดเสรีการบินเพื่อส่งเสริมการเพิ่มตลาดการท่องเที่ยวของไทย กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเริ่มหันมาร่วมลงทุนกับกลุ่มนักธุรกิจในประเทศไทย เพื่อดำเนินธุรกิจสายการบินในภูมิภาคเอเชียมากขึ้น ทั้งการขนส่งสินค้าและการขนส่งผู้โดยสารเพื่อการท่องเที่ยวในลักษณะของเที่ยวบินเช่าเหมาลำและเที่ยวบินประจำ โดยมีบริษัททัวร์จากทั้งในและต่างประเทศเป็นผู้จัดส่งลูกค้าจากธุรกิจทัวร์ให้เข้ามาเป็นผู้โดยสารของสายการบินอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงทำให้ธุรกิจด้านการบินในประเทศไทยเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็ว

4.1 ที่มาและการก่อตั้งสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์

สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ เป็นสายการบินร่วมทุนระหว่างเจ้าของบริษัท เอทีเอ ทัวร์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัททัวร์รายใหญ่จากประเทศเกาหลี และกลุ่มนักธุรกิจไทย โดยมีทุนจดทะเบียน 400 ล้านบาท มีสัดส่วนผู้ถือหุ้น 51 % เป็นคนไทยและ 49 % เป็นหุ้นส่วนชาวเกาหลีสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2548 ก่อนที่จะประกาศหยุดทำการบินและปิดกิจการลงในปี พ.ศ.2552 โดยระหว่างที่ดำเนินกิจการอยู่นี้ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเทพมหานคร โดยมีพลเอกอาชวินทร์ เสวตเศรณี ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารของบริษัท โดยสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ เปิดให้บริการเที่ยวบินเส้นทางระหว่างประเทศและเส้นทางเช่าเหมาลำ มีท่าอากาศยานหลัก 4 ท่า คือ

- 1.ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ประเทศไทย
- 2.ท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ต ประเทศไทย
- 3.ท่าอากาศยานนานาชาติอินชอน กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลีใต้
- 4.ท่าอากาศยานนานาชาติปูซาน เมืองปูซาน สาธารณรัฐเกาหลีใต้

สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ทำการบินโดยใช้เครื่องบินแบบโบอิ้ง Boeing B767-200 มีฝูงบินจำนวน 3 ลำ คือ

1. B767-200 ชื่อ พัฒนา PATTANA (HS-SSA) ความจุผู้โดยสาร: ชั้น นธุรกิจ 12 ที่นั่ง / ชั้น ประหยัด 223 ที่นั่ง
2. B767-200 ชื่อ สุพาหน SUPHAHON (HS-SSB) ความจุผู้โดยสาร: ชั้น นธุรกิจ 12 ที่นั่ง / ชั้น ประหยัด 223 ที่นั่ง
3. B767-200 ชื่อ ไทยเวหาส์ THAIVEHA (HS-SSC) ความจุผู้โดยสาร: ชั้น นธุรกิจ 2 ที่นั่ง / ชั้น ประหยัด 223 ที่นั่ง

รหัสสายการบินที่กำหนดโดยสมาคมขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (The International Transportation Association)¹ หรือ IATA Code คือ XT

รหัสสายการบินที่กำหนดโดยองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization)² หรือ ICAO Code คือ SKT

4.2 ข้อมูลพื้นฐานของสายการบินสกายสตาร์แอร์เวย์

สายการบินสกายสตาร์แอร์เวย์ มีคำขวัญประจำสายการบินคือ “With us you will be a star. สำหรับเรา คุณเป็นดั่งดาว” ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้มาใช้บริการสายการบินมั่นใจได้ว่า จะได้รับการบริการในระดับดีเยี่ยม และสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้โดยสารทุกคนเป็นพิเศษได้อย่างแน่นอน ซึ่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินรวมถึงพนักงานทุกคนในสายการบินได้รับการอบรมมาเป็นอย่างดีเพื่อทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายของบริษัทให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.2.1 นโยบายบริษัท

ประกอบด้วย

1. การมอบประสบการณ์ท่องเที่ยวที่โดดเด่นแก่ผู้โดยสาร
2. การบริการที่เป็นเลิศ

¹ เป็นองค์การระหว่างประเทศที่ดำเนินงานโดยภาคเอกชนระดับโลก ที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2488 ที่กรุงฮาวานา ประเทศคิวบา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยการขนส่งทางอากาศ และถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจ หากทางให้มีการร่วมมือกันระหว่างสายการบินสมาชิกส่งเสริมมาตรฐานการบริการการด้านการขนส่งทางอากาศ

² องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางระเบียบข้อบังคับ สำหรับกิจกรรมการบินระหว่างประเทศระหว่างชาติ เป็นหน่วยงานชำนาญพิเศษของสหประชาชาติ โครงการเร่งพัฒนาการบินพลเรือนนี้ เริ่มในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยการจัดตั้งคณะกรรมการเดินอากาศระหว่างประเทศ (International commission for Air Navigation - ICAN) ก่อตั้งเมื่อวันที่ 4 เมษายน ค.ศ. 1947

3. การบริการระดับมาตรฐานสากล

4. การมีส่วนร่วมทางด้านการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทย

4.2.2 สัญลักษณ์ประจำสายการบิน

สัญลักษณ์ของบริษัทเป็นรูปดอกไม้บาน ซึ่งหมายถึง “ยินดีต้อนรับ” โดยตัวอักษรในรูปดอกไม้ นั้นสามารถอ่านได้ว่า “SS” ซึ่งย่อมาจากคำว่า สกายสตาร์ ส่วนสีของโลโก้นั้นจะใช้สีเดียวกับธงชาติไทย โดยสัญลักษณ์ประจำสายการบินจะปรากฏอยู่บนลำตัวของเครื่องบินแต่ละลำ บนเบาะที่นั่งในห้องโดยสาร บนอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยและอุปกรณ์ในการบริการต่างๆ ระหว่างเที่ยวบิน นอกจากนี้สัญลักษณ์ของบริษัทยังปรากฏอยู่บนเครื่องแบบของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน โดยอยู่บนเครื่องหมายที่ติดบนเครื่องแต่งกายและป้ายชื่อของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแต่ละคน รวมถึงกระเป๋าสะพายและกระเป๋าเดินทางที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแต่ละคนจะต้องนำไปในการปฏิบัติงานทุกเที่ยวบิน โดยถือเป็นอุปกรณ์จำเป็นที่แต่ละคนจะต้องรับผิดชอบด้วยตัวเอง

รูปภาพที่ 3 แสดงสัญลักษณ์ประจำสายการบิน

ในส่วนของเครื่องหมายการค้าสกายสตาร์นั้น แสดงถึงภาพลักษณ์ทางด้านอุตสาหกรรมการบินของประเทศไทย ซึ่งจะทำให้สกายสตาร์เป็นสายการบินระดับโลก สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของบริษัทที่ต้องการผลักดันให้สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์เป็นสายการบินชั้นนำในประเภทสายการบินที่ทำการบินแบบเช่าเหมาลำ (charter flight)

4.2.3 การบริหารงานภายในองค์กร

สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์มีกลุ่มลูกค้าหลักเป็นชาวเกาหลี ทั้งนี้ เพราะบริษัทเกิดขึ้นจากการร่วมทุนของนักลงทุนชาวไทยและกลุ่มบริษัททัวร์ของประเทศเกาหลีใต้ ดังนั้นบริษัททัวร์ในเกาหลีจึงเป็นผู้ดำเนินการทางด้านการตลาด การจำหน่ายตั๋วโดยสารพร้อมกับการจำหน่าย

แพ็คเกจทัวร์ในประเทศไทย ผู้โดยสารของสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ จึงเป็นนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีทั้งหมด และในส่วนของสำนักงานใหญ่ประจำประเทศไทยนั้น จะมุ่งเน้นไปที่การจัดการด้านการบิน การขอใบอนุญาตทำการบิน การจัดระบบการบิน การรับสมัครพนักงานในส่วนต่างๆ การฝึกอบรมพนักงานแผนกต่างๆ เป็นต้น

ในส่วนของพนักงานที่ร่วมทำงานในสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ประจำประเทศไทยนั้น ประกอบด้วย

- นักบิน จำนวน 16 คน
- พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน จำนวน 84 คน แบ่งเป็นหญิง 55 คน ชาย 29 คน
- พนักงานภาคพื้นดิน จำนวน 58 คน
- พนักงานประจำสำนักงาน จำนวน 30 คน

รวมแล้วมีพนักงานจากทุกแผนกทั้งสิ้น 188 คน โดยพนักงานส่วนใหญ่ประจำอยู่ที่สถานีภูเก็ต (Phuket Base Station) และพนักงานบางส่วนประจำอยู่ที่สถานีกรุงเทพมหานคร (Bangkok Base Station) ซึ่งในบางครั้งหากมีเที่ยวบินพิเศษเพิ่มเติมที่สถานีภูเก็ต พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ประจำอยู่กรุงเทพมหานครก็จะได้รับมอบหมายให้หมุนเวียนไปทำงานที่สถานีภูเก็ตเป็นระยะเวลาสั้นๆ อีกด้วย

4.3 การคัดสรรบุคลากรเข้ามาทำงานในองค์กร

เนื่องจากงานวิจัยนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอเฉพาะข้อมูลของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายของสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์เป็นหลัก

4.3.1 คุณสมบัติของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายประจำสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์

1. เพศชาย
2. สัญชาติไทย
3. สูง 170 ซม. ขึ้นไป และน้ำหนักสัมพันธ์กับส่วนสูง

4. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขา
5. มีผลสอบโทอิค (TOEIC) 550 คะแนนขึ้นไป และผลสอบมีอายุไม่ต่ำกว่า 6 เดือน
6. สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง สายตาดี
7. บุคลิกดี มีความมั่นใจ มีมนุษยสัมพันธ์และทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน
8. สามารถสื่อสารได้ดีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

4.3.2 กระบวนการรับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

ในการรับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ แต่ละครั้งนั้น ทางฝ่ายบุคคลของบริษัทจะเป็นผู้ดำเนินการ โดยลงประกาศทั้งทางสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารด้านการบินในประเทศไทย เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการบินในประเทศไทย เป็นต้น โดยมีกำหนดระยะเวลา รายละเอียดในการสมัคร และขั้นตอนต่างๆไว้อย่างชัดเจน

หลังจากที่มีผู้สมัครยื่นเอกสารการสมัครให้กับทางสายการบินแล้ว ซึ่งจะประกอบไปด้วย ประวัติส่วนตัว หลักฐานการศึกษาและเอกสารสำคัญทางราชการต่างๆ รวมถึงส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จะขาดมิได้ นั่นคือ รูปถ่ายในชุดสูทสากลที่เป็นทางการ เพื่อให้ทางบริษัทได้มีโอกาสพิจารณา รูปถ่ายหน้าตา บุคลิกภาพที่สะท้อนออกมาจากรูปถ่ายนั้น ทางฝ่ายบุคคลก็จะทำการคัดเลือกรอบแรกโดยจะเลือกผู้สมัครที่คุณสมบัติครบถ้วนและเป็นที่น่าพึงพอใจ โดยจะประกาศผลการคัดเลือกรอบแรกทางโทรศัพท์และหน้าเว็บไซต์ของบริษัท เพื่อให้ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกในรอบแรกเข้ามาสัมภาษณ์เป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล เพื่อทำการทดสอบหาบุคคลที่เหมาะสมที่สุดในจำนวนอัตราที่กำหนดไว้ ทั้งสัมภาษณ์กลุ่ม รายบุคคล วัดทัศนคติ การทำข้อสอบ ทดสอบความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ และสุดท้ายผู้สมัครที่ผ่านการคัดเลือกทุกคนจะต้องเข้าสู่กระบวนการนี้ อย่างเคร่งครัดคือ การเข้ารับการตรวจร่างกายจากสถาบันเวชศาสตร์การบิน สังกัดกรมแพทย์ทหารอากาศ (Institute of Aviation Medicine) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่กรมการบินพลเรือน (Department of Civil Aviation) ให้การรับรองผลการตรวจเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น หากบุคคลใดไม่ผ่านการตรวจร่างกายก็จะถือว่าคุณสมบัติด้านร่างกายนี้ไม่พร้อมต่อการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บุคคลนั้นก็จะถูกจัดเป็นผู้ที่ไม่ผ่านการคัดเลือกจากสายการบิน และสำหรับผู้ที่ยืนยันจากสถาบันเวชศาสตร์การบินแล้วว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติด้านร่างกาย

ที่พร้อมในการทำงานแล้ว ก็จะต้องเป็นผู้ที่ผ่านขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการคัดเลือกพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

หลังจากเสร็จสิ้น กระบวนการคัดเลือกแล้ว ทางสายการบินก็จะทำหนังสือสัญญาว่าจ้างกับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทุกคน โดยสัญญาการทำงานระหว่างพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินและสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ มีอายุ 2 ปีนับจากวันที่ทำสัญญา จากนั้นก็มาถึงขั้นตอนสำคัญอีกขั้น หนึ่งตอนหนึ่งคือ การเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรการอบรมพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน (training course) ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย การเรียนเนื้อหาเรื่องความปลอดภัยด้านการบิน (safety) เนื้อหาเรื่องวิธีการและนโยบายในการให้บริการของสายการบิน (service standard) เรียนเนื้อหาและการฝึกปฏิบัติเรื่องการปฐมพยาบาล (first aid) ซึ่งการฝึกอบรมเรื่องการปฐมพยาบาลและความรู้เรื่องสุขภาพในการบินนี้ จะต้องเข้ารับการอบรมจากสถาบันเวชศาสตร์การบินเท่านั้น รวมถึงวิชาที่ว่าด้วยกฎ ระเบียบ ด้านการบินพลเรือน ที่ต้องได้รับการสอนจากผู้ที่มีใบอนุญาตให้ทำการสอนได้เท่านั้น ซึ่งการฝึกอบรมนี้ ทางกรมการบินพลเรือนได้กำหนดจำนวนชั่วโมงขั้นต่ำไว้ ซึ่งแต่ละสายการบินจะต้องฝึกอบรมให้ได้จำนวนชั่วโมงไม่น้อยไปกว่าที่กำหนดไว้ ซึ่งมักจะอยู่ที่ประมาณ 1 เดือน ซึ่งหลังจากเรียนภาคทฤษฎีแล้วนั้น ทางสายการบินก็ต้องให้มีการทดสอบต่างๆ เช่น ทดสอบการว่ายน้ำ เพื่อช่วยชีวิตผู้โดยสาร การว่ายน้ำเกาะกลุ่มหรือการใช้แพยางในกรณีที่เครื่องต้องลงจอดฉุกเฉินและมีการอพยพตามมา ทดสอบการดับไฟโดยใช้อุปกรณ์ดับไฟที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ถูกจำลองขึ้นมา รวมถึงการทำข้อสอบให้ผ่านตามเกณฑ์คะแนนที่ได้กำหนดไว้ หากบุคคลใดสอบข้อเขียนไม่ผ่าน ก็จะต้องมีการสอบปากเปล่าขึ้นมา เพื่อให้มั่นใจว่าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินคนนั้นมีความรู้ ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานจริงและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดอีกด้วย

4.4 ลักษณะการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

เมื่อพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินผ่านการทดสอบต่างๆ และได้รับการรับรองว่าเป็นผู้ที่พร้อมปฏิบัติหน้าที่บนเที่ยวบินของสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์แล้ว จะต้องปฏิบัติงานโดยเป็นลูกเรือเพิ่มเติม (extra crew) เพื่อขึ้นไปเป็นผู้ช่วยพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่มีหน้าที่หลักประจำเที่ยวบินนั้น โดยมีหน้าที่คอยสังเกตการณ์ทำงานและคอยช่วยเหลือคนอื่นๆ ในเที่ยวบิน ถือเป็นไฟลท์สังเกตการณ์ (observation flight) ก่อนการลงมือปฏิบัติงานจริง โดยจะต้องเป็นลูกเรือเพิ่มเติมให้ครบ 4 เที่ยวบิน หลังจากนั้นจึงจะได้รับการจัดตารางบินให้ขึ้นไปปฏิบัติงานในฐานะพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเต็มตัว และจะต้องอยู่ในระหว่างการประเมินผลการทดลอง

ปฏิบัติงาน (On Job Training: OJT) ไปอีกเป็นเวลา 3 เดือน โดยจะมีหัวหน้าลูกเรือในแต่ละเที่ยวบินเป็นผู้ประเมินและให้คะแนนการทำงานในแต่ละเที่ยวบิน ประกอบกับผลการพิจารณาในภาพรวมของการทำงานโดยผู้ที่มีอำนาจประเมินการทำงานคือ หัวหน้าลูกเรือประจำสถานีที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินประจำอยู่ และลำดับสุดท้ายคือ หัวหน้าฝ่ายลูกเรือประจำสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ซึ่งหากได้รับการประเมินให้ผ่านการทดลองปฏิบัติงานแล้ว พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินก็สามารถทำงานได้ต่อไป แต่หากไม่ผ่านการพิจารณาแล้วจะต้องมีการพิจารณาและทดสอบซ้ำ ๆ หรืออาจมีมาตรการอื่นใดตามมา ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผลการพิจารณาจากหลายฝ่ายร่วมกันด้วย

นอกจากการประเมินผลการทำงานในช่วงเวลาสามเดือนแรกของการเข้ามาเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแล้ว ทางสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ยังจัดให้มีการประเมินผลการทำงานเมื่อมีอายุการทำงานครบ 1 ปีอีกด้วย โดยมีกระบวนการประเมินเหมือนกับช่วง OJT แต่จะประเมินภายในระยะเวลาเพียง 1 เดือนเท่านั้น และเมื่อผลการพิจารณาออกมาแล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลที่รับหน้าที่ควบคุมดูแลคุณภาพของการปฏิบัติงานก็จะส่งเอกสารผลการประเมินการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแต่ละคนให้เป็นรายบุคคลไป และหลังจากที่เข้ามาปฏิบัติงานครบ 1 ปีแล้ว พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทุกคนจะต้องกลับไปทบทวนความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล(first aid)โดยจะต้องเข้ารับการอบรมจากสถาบันเวชศาสตร์การบินและรับการทดสอบประเมินความรู้ด้านนี้ ในทุกปี เพื่อเป็นการทบทวนองค์ความรู้ เรื่องสุขภาพและการแก้ไขปัญหาสุขภาพจากการบินให้ทันกับสภาวะการณ์โลกอยู่เสมอ

แผนกบุคคลของบริษัทจะสะสมผลประเมินการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแต่ละคนไว้ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาต่อสัญญาว่าจ้างกับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแต่ละคนเมื่อมีอายุการทำงานครบ 2 ปีตามที่ระบุไว้ในสัญญาการจ้างงานที่ได้ทำไว้เมื่อเข้ามาเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์

4.5 กิจกรรมภายในสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์

เนื่องจากสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์เป็นสายการบินขนาดเล็ก มีบุคลากรจำนวนไม่มากนัก ดังนั้นทางฝ่ายบริหารจึงมีนโยบายที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น ระหว่างพนักงานด้วยกัน โดยเฉพาะในกลุ่มของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินและกลุ่มนักบิน ซึ่งถึงเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันโดยตรง ควรต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละเที่ยวบินร่วมกัน เพราะเป็นการทำงานภายใต้เงื่อนไขของสภาพอากาศและ

สิ่งแวดล้อมในเครื่องบินที่อาจก่อให้เกิดโรคร้ายได้ง่าย รวมถึงความเครียดและความกดดันระหว่างการทำงานในเที่ยวบิน ด้วยเหตุผลต่างๆเหล่านี้ ทางฝ่ายบริหารจึงได้จัดให้มีวันนัดพบ หรือ Meeting Day เป็นประจำทุกเดือน โดยเลือกกำหนดวันที่มีพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินและนักบินอยู่ประจำสถานีมากที่สุด เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสได้พบปะพูดคุย สังสรรค์กันในบรรยากาศที่ผ่อนคลายกว่าการทำงาน ให้ทุกคนได้ทำความรู้จักกันให้ทั่วถึงทั้งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่เข้ามาทำงานก่อนและพนักงานรุ่นใหม่ รวมถึงแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้พบเจอจากการปฏิบัติงานในเที่ยวบิน และถือเป็นโอกาสที่บริษัทจะประกาศนำเสนอข่าวสารใหม่ๆของบริษัทอีกด้วย โดยลักษณะของกิจกรรมในวันนัดพบคือ รับประทานอาหารร่วมกันที่โรงแรม มีการประกาศข่าวสารของบริษัท ไม่ว่าจะเป็นการชมเชยเมื่อมีสิ่งที่น่าสนใจเกิดขึ้น หรือเป็นการประกาศนโยบายล่าสุดของบริษัทที่เกิดขึ้น ในช่วงเวลานั้น รวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกคนที่เข้าร่วมสังสรรค์ได้ซักถามข้อสงสัยและนำเสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆของบริษัทอีกด้วย ซึ่งจากการสังเกตระหว่างการทำงานกว่า 1 ปีของผู้วิจัยนั้น พบว่า พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินส่วนมากมักจะเข้าร่วมวันนัดพบอย่างพร้อมเพรียงกัน เพราะถึงแม้ทางบริษัทจะไม่บังคับให้ทุกคนให้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ แต่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทุกคนก็ตระหนักดีว่า การได้มาพบปะพูดคุยกันนั้นเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งจะนำไปสู่ความคุ้นเคยและสามารถปฏิบัติงานร่วมกันบนเที่ยวบินได้อย่างราบรื่นตลอดการทำงานอีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาย

พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ใครหลายๆ คนใฝ่ฝันจะเข้ามาทำงานในด้านนี้ ไม่ว่าจะเพศหญิงหรือชายเนื่องจากมีความประทับใจและมีแรงบันดาลใจต่ออาชีพนี้ ในหลายๆ ด้าน เช่น ในช่วงที่เคยเดินทางด้วยเครื่องบินได้เกิดความประทับใจในการใส่ใจและการบริการของพนักงานสาวสวย นุ่มนวลของสายการบินนั้นๆ จึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจอยากจะทำงานตรงนี้บ้าง ขณะที่บางคนอยากเดินทางท่องเที่ยวในโลกกว้าง ส่วนเหตุผลอื่นๆ ก็อาจจะเป็นเพราะรายได้ของอาชีพนี้ อยู่ในระดับที่ดีเมื่อเทียบกับอาชีพอื่นๆ ประกอบกับไม่ต้องจำเจนั่งอยู่แต่ในสำนักงานที่เจอแต่เพื่อนร่วมงานหน้าเดิมๆ อย่างไรก็ตาม ความประทับใจและแรงบันดาลใจที่ทำให้ผู้คนเข้ามาประกอบพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินโดยเฉพาะผู้ชายนั้น จุดเริ่มต้นของแต่ละบุคคลอาจมีความเหมือนและแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้มีการสัมภาษณ์พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชายของสายการบินสกายสตาร์ จำนวน 6 ราย เพื่อให้ทราบถึงมูลเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามาประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน และเพื่อให้ทราบถึง อัตลักษณ์และการดำเนินชีวิตของพวกเขาเหล่านั้น ว่าเป็นไปในลักษณะใด มีความแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันหรือไม่ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงตนเองภายหลังเข้ามาประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินด้วย

5.1 ภูมิหลังของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย

1. โภคเมธ (นามสมมติ)

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ลำดับตามช่วงเวลา

1.สายการบินสัญชาติไทย ประจำสถานีกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ปีพ.ศ.2541-2543

2.สายการบินสัญชาติไทย ประจำสถานีกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เริ่มแรกทำการบินภายในประเทศ ต่อมาสายการบินดังกล่าวย้ายไปทำการบินที่เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ปีพ.ศ.2544-2546

3.สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ปีพ.ศ.2548- 2552 (ข้อมูลขณะทำการสัมภาษณ์เดือนสิงหาคม พ.ศ.2552)

โกเมธ เป็นบุคคลที่ถือว่ามีประสบการณ์ในการทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินอย่างยาวนานกว่า 10 ปี โกเมธ เป็นหนุ่มใหญ่ผิวออกคล้ำ รูปร่างท้วม สูงประมาณ 175 เซนติเมตร อายุ 37 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะบริหารและการจัดการจากมหาวิทยาลัยเอกชนมีชื่อแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร หลังจากที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาจากประเทศสหรัฐอเมริกา โกเมธเริ่มเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวว่า

“พี่เป็นลูกคนกลาง มีพี่ชายอายุมากกว่า 2 ปี และส่วนน้องสาวอายุห่างกัน 11 ปี เกิดที่กรุงเทพฯ แต่ไปโตต่างจังหวัดหลายจังหวัด เพราะพ่อเป็นตำรวจทำให้ครอบครัวต้องย้ายตามพ่อไปตลอด”

ในวัยเด็กโกเมธเติบโตมาในครอบครัวที่ค่อนข้างอบอุ่น พ่อที่แม้จะเป็นตำรวจ แต่ก็ให้ความสำคัญกับครอบครัวเสมอ ไม่ได้ทำงานหารุ่่งหามค่าจนไม่ได้ดูแลครอบครัว แม่ก็เป็นแม่บ้านที่ดี เนื่องจากไม่ได้ทำงานนอกบ้าน จึงมีเวลาดูแลทุกคนในบ้านได้อย่างทั่วถึง

“ตอนเด็กๆ พี่ว่าครอบครัวพี่ก็ถือว่าอบอุ่นนะ ถ้ามีเวลาว่างก็ไปเที่ยวกัน พ่อแม่ทำกับข้าวกินกันเองให้ลูกๆ กินบ้าง เลยทำให้พี่ชอบเข้าครัวมาจนโตนี้แหละ”

หลังจบการศึกษาระดับประถมศึกษาโกเมธได้เดินทางไปศึกษาต่อระดับมัธยมหรือไฮสคูลที่ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย โดยในช่วงแรกอาศัยอยู่กับน้ำสาว ต่อมาเมื่อเรียนจบไฮสคูลก็เริ่มย้ายออกมาอยู่ตามลำพัง จนจบการศึกษาระดับอนุปริญญา โดยเข้าร่วมกับเพื่อนที่สนิทสนมกัน เป็นการเช่าห้องพักจากคนจีนที่แบ่งบ้านส่วนตัวให้เช่าเป็นห้องๆ ไป

“พี่อยู่นั่น (สหรัฐอเมริกา) เป็นสิบปี ต้องทำงานด้วยเรียนไปด้วย ทำให้จบช้ากว่าคนอื่น ๆ แต่พอเรียนจบอนุปริญญา พี่ก็ตัดสินใจกลับมาเรียนต่อในไทย เรียนบริหารการจัดการ”

หลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว โกเมธก็เข้าไปช่วยงานในด้านการจัดการโรงแรมในบริษัทของญาติประมาณ 3 เดือน ระหว่างนี้ มีข่าวการเปิดรับสมัครพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินประจำสายการบินแห่งชาติแห่งที่ 2 ของไทย แรกทีเดียวนั้นโกเมธเองบอกว่าเขาเองไม่ได้สนใจมากนัก แต่แฟนสาวแนะนำให้ลองไปสมัครดู เนื่องจากตัวเขาเป็นคนที่มีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษในระดับดีเยี่ยม อีกทั้งได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวและเพื่อนใกล้ชิด

“สมัยนั้นไม่มีข้อมูลอะไรให้มากนักหรอก โรงเรียนสอนติวอะไรก็ไม่มี พี่ก็ไปสอบไทอิคเองได้คะแนน 900 ไม่ได้เรียนอะไรก่อน เพราะคิดว่าภาษาเราก็คืออยู่ ไม่น่าจะยาก

เกิน เสื้อผ้าหน้าผมก็ทำเอง สู้ทักไม่ได้ใส่ ใส่เซ็ทผูกไทด์แค่นั้นเอง ไม่ได้เนี้ยบกันแบบสมัยนี้หรอก”

เมื่อโกเมธไปสมัครก็ได้รับการคัดเลือกให้เข้าไปเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในปี 2541 โดยเข้าไปเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินรุ่นที่ 3 ของสายการบินแห่งนี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการอาชีพนี้ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

เมื่อทำงานอยู่ที่สายการบินแรกได้ครบ 2 ปี สายการบินนั้นก็ได้ประกาศปิดกิจการ เนื่องจากมีนโยบายการเปิดน่านฟ้าเสรีมากขึ้น ทำให้สายการบินต่างๆ มีโอกาสเข้ามาขอเปิดทำการบินในเส้นทางของประเทศไทยมากขึ้น มีการแข่งขันในธุรกิจการบินสูงขึ้น ช่วงนั้นเองเริ่มมีการเปิดตัวของสายการบินต้นทุนต่ำ (low cost airline) ทำให้สายการบินบางแห่งจึงต้องปิดตัวลงไปด้วยเหตุผลต่างๆ

“ตอนที่ตกงานพี่ก็มองหางานไปเรื่อยๆ พอดีรู้ว่ามีสายการบินอันใหม่ที่เป็นของไทยกำลังเปิดรับสมัคร ก็เข้าไปสมัคร แล้วก็ทำได้ทำ ตอนแรกเค้าให้บินในประเทศก่อน ประมาณปีหนึ่ง จากนั้นก็ได้บินระหว่างประเทศ แต่ต้องประจำที่ตะวันออกกลางประมาณครึ่งปีแล้วก็กลับมาไทย พอหมดสัญญา พี่ก็ไปสมัครงานบริษัทอื่นต่อ”

โกเมธไม่ชอบใช้ชีวิตในต่างประเทศนัก เขาต้องการอาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่า จึงเป็นเหตุผลให้ลาออกจากสายการบินแห่งที่สอง

“ช่วงนั้นมีบริษัทมีปัญหาทางการเงิน บริษัทก็ต้องให้พนักงานไปบินอยู่ซาอุฯ พี่เองก็ไม่อยากอยู่ไกลบ้านนัก ก็เลยออกมาดีกว่า พี่ก็ต้องหันไปเป็นนายหน้าค้าที่ดิน ที่ก็เป็นของตัวเองบ้างของญาติๆ บ้าง แต่ก็ไม่หิวหิวมาก ก็เลยคิดว่าจะไปหาสมัครงานใหม่ในสายการบินอะไรก็ได้”

ต่อมาโกเมธได้ไปยื่นใบสมัครกับสายการบินสายสตาร์ ซึ่งเปิดเส้นทางการบินจากกรุงเทพมหานคร-ไปสาธารณรัฐเกาหลีหรือประเทศเกาหลีใต้ โดยโกเมธได้ผ่านการคัดเลือกเข้าไปเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินรุ่นที่ 1 ประจำสายการบินแห่งนี้ และประจำอยู่สถานีกรุงเทพมหานคร ซึ่งในสายการบินที่ 3 นี้ โกเมธได้รับบรรจุเข้าเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในตำแหน่งหัวหน้าลูกเรือประจำเที่ยวบิน (purser) ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในแต่ละเที่ยวบิน มีลำดับความรับผิดชอบสูงสุด หน้าทีมากขึ้น และได้รับค่าตอบแทนมากขึ้น พอสมควรอีกด้วย

ในช่วงเวลานับสิบปีที่โกเมธอยู่ในแวดวงการบินนั้น เขารู้สึกในอาชีพและการทำงาน เพราะเขาไม่ชอบการทำงานในสำนักงานที่ต้องเข้างานตอนเช้า เลิกงานตอนเย็น

“ที่ว่าอาชีพแบบเราๆ (พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน) มันเป็นอาชีพที่มีเอกลักษณ์นะ ในการบินแต่ละครั้งมันจะมีสถานการณ์อะไรบางอย่างที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นผู้โดยสาร บรรยากาศในเที่ยวบิน เวลาการทำงานก็ไม่ต้องฝึกซ้อมเข้างานก็โง่ ออกก็โง่ พอแลนด์ดิ้ง ส่งผู้โดยสารเสร็จ ก็ถือว่าเสร็จงาน ไม่ต้องกังวล ไม่ต้องมาเครียดหลังเลิกงานเหมือนกับทำงานในสำนักงานทั่วไป แต่จะทำอาชีพนี้มันไม่ได้แค่เก่งภาษาอังกฤษอย่างเดียวนะ ต้องกระตือรือร้น ช่างสังเกต ต้องชอบพบปะผู้คนด้วย ถึงจะทำให้งานมีคุณภาพและทำให้เราสนุกกับงาน”

มุมมองที่โกเมธเคยมีต่ออาชีพนี้ ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา จากในอดีตเคยมองว่าเป็นอาชีพที่ค่อนข้างมั่นคง รายได้ดี และตั้งใจไว้ว่าจะทำอาชีพนี้ ไปเรื่อยๆจนกว่าร่างกายและอายุจะไม่เอื้อ ออานวยหรือไม่สามารถทำงานได้ เมื่อได้เข้ามามีประสบการณ์ในอาชีพนี้มากขึ้น เขาก็มองว่าอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในยุคสมัยนี้ ได้กลายเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง มีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะการว่างงานได้ง่าย และไม่ได้คิดว่าจะทำไปตลอด

“มันไม่เหมือนเมื่อก่อน ความมั่นคงในอาชีพนี้มันน้อยลงมาก อาจเป็นเพราะเดี๋ยวนี้มีการเปิดสายการบินมากขึ้น การแข่งขันสูงขึ้น พี่กะว่าจะทำอาชีพซักระยะอายุประมาณ 45 ปี เพราะมากกว่านี้คงไม่เหมาะที่จะบิน และที่ตั้งใจจะเก็บเงินให้ได้สักก้อนแล้วเอาไปลงทุนทำธุรกิจส่วนตัว”

สำหรับคนอื่นที่มีประสบการณ์และวุฒิภาวะเพียงพอ อาจจะต้องการผันตัวไปเป็นผู้สอน หรือผู้ให้การอบรมพนักงานรุ่นใหม่(Instructor) ของสายการบิน ซึ่งโกเมธเองก็ได้รับการติดต่อให้ทำหน้าที่เป็นผู้สอนให้แก่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินด้วย แต่เขาไม่ชอบการยืนสอนหน้าชั้นเรียน หรือการต้องเตรียมเอกสารและบทเรียนเพื่อสอนทฤษฎี ซึ่งก็สอดคล้องกับลักษณะนิสัยของตัวโกเมธเอง ที่ไม่ชอบการทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับเอกสาร เขาชอบที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับรุ่นน้องหรือเพื่อนร่วมงานโดยการทำงานจริงมากกว่า แต่เขาเองก็ยินดีที่จะให้คำแนะนำให้แก่ผู้สอนที่รับหน้าที่การอบรมพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในเรื่องนี้ อหา และการพัฒนาหลักสูตรต่างๆ

“พี่ไม่ยากต้องมาช่วยสอนหน้าห้องเรียน แล้วมีเด็กๆ รุ่นน้องมานั่งเรียนทำตาบริบๆ แล้วนี่ภาพเขาเอง พี่ชอบขึ้นไปสอนบนไฟล์ท์แล้วชี้ให้ดู ทำให้ดูมากกว่า มันได้ประโยชน์จริง”

ปัจจุบันโกเมธอาศัยอยู่ที่บ้านพักส่วนตัวซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้านของบิดามารดามากนัก เขาได้ย้ายออกมาอยู่ลำพังตั้งแต่เริ่มทำงาน ขณะนี้ บิดาและมารดาอายุมากแล้ว คือ 68 ปี และ 65 ปี ตามลำดับ เขาจึงไปเยี่ยมบิดามารดาสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง เพื่อรับประทานอาหารร่วมกันพร้อมหน้าพร้อมตากับพี่ชายและน้องสาวด้วย เขามีความสุขที่ได้เก็บออมเงินไว้มากกว่า โกเมธให้ความสำคัญกับการบริโภคสินค้าที่มีห้อยคอนข้างน้อย การออกไปจับจ่ายซื้อของที่เขามักจะทำอยู่บ่อยๆ คือ การเดินเลือกซื้อ วัตุดิบในซูเปอร์มาร์เก็ตเพื่อนำไปปรุงอาหารรับประทานเองที่บ้าน

“พี่ไม่ชอบออกไปช้อปปิ้ง หรือซื้อของแบรนด์เนมตั้งแต่สมัยวัยรุ่นแล้วแหละ ถ้าจะไปห้างก็จะซื้อพวกของกินหรืออาหารมากกว่า พี่เน้นเก็บเงินมากกว่า แต่ถ้าเป็นช่วงที่อยู่ต่างประเทศก็จะนอนเล่นอยู่ที่ห้อง หรือไม่ก็เดินดูบรรยากาศในเมือง ส่วนเพื่อนคนอื่นๆ เขาก็จะชอบออกไปช้อปปิ้งกัน”

ในยามว่างจากการทำงานแล้ว เขาก็มักจะเพลิดเพลินไปกับการสรรหาของมาตกแต่งบ้านด้วยตัวเอง หรือออกไปสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงานในยามค่ำคืนบ้าง ซึ่งมักเน้นไปที่การนั่งดื่มแล้วพูดคุยกันในร้านที่ไม่แออัดเหมือนพวกสถานบันเทิงกลางคืน แต่มักจะรวมตัวกันที่บ้านของเพื่อนหรือร้านที่มีบรรยากาศแบบเปิดโล่งมากกว่า ส่วนกลุ่มเพื่อนสมัยเรียนของเขานั้น ต่างคนต่างแยกย้ายกันไปทำงานที่แตกต่างกัน จึงทำให้นัดพบกันได้ยากกว่า ก็ต้องอาศัยการโทรศัพท์ถามไถ่สารทุกข์สุกดิบกันแทนการพบปะสังสรรค์กัน

“เที่ยวกลางคืนก็มีบ้าง แต่พี่ไม่ชอบไปร้านที่มันเสียงดัง หรือคนเยอะๆ ถ้าจะไปจะเป็นร้านนั่งดื่มกินฟังเพลงเบาๆ มากกว่า หรือไม่ก็ไปทำอะไรที่บ้านเพื่อน”

โกเมธมองว่าตัวเขาเองนั้น มีรสนิยมในการบริโภคสินค้าหรือการใช้ชีวิตที่ไม่แตกต่างจากก่อนเข้ามาเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมากนัก อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องรายได้ ที่ทำให้มีกำลังทรัพย์ในการจับจ่ายมากขึ้น และมีโอกาสได้พบเจอสินค้าที่ห้อยคอนข้างได้ง่ายขึ้น เขาจะจัดสรรเงิน โดยนำเงินเดือนหลักไปใช้ในการผ่อนชำระทรัพย์สินที่ได้ซื้อไว้

“รสนิยมก่อนและหลังเป็นสจ๊วตไม่ต่างกันหรอก แต่ก็ต้องยอมรับว่าอาชีพนี้มีรายได้ดี ทำให้มีโอกาสเลือกซื้อสินค้าที่ห้อยคอนข้างได้มากขึ้น ตอนเข้าไปทำงานในสายการบินครั้งแรก พี่ก็มีเงินดาวน์รถและผ่อนรถเองได้ แล้วก็ยังมีเงินซื้อบ้านด้วย บางส่วนส่งให้พ่อแม่เนะ พวกเงินรายได้ในส่วนของค่าชั่วโมงบิน (flight pay) และพวกค่าเปอร์เดียม (peridium) พวกนี้ได้มาเยอะก็แบ่งใช้แบ่งเก็บ”

ปัจจุบันเงินเดือนของโกเมธอยู่ที่ราวๆ 60,000-70,000 บาทต่อเดือน แต่เขาก็ไม่ได้ใช้จ่าย มากขึ้นกว่าเดิม หากแต่เก็บออมในสัดส่วนที่มากขึ้น ทั้งนี้ เพราะมุมมองที่ว่า อาชีพนี้ มีความเสี่ยง สูง จึงจำเป็นต้องจัดระเบียบเรื่องการใช้เงินให้ดีเพื่อป้องกันหากเกิดกรณีฉุกเฉินขึ้นมา

2. เจษฎา (นามสมมติ)

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ลำดับตามช่วงเวลา

1. สายการบินสัญชาติไทย ประจำสถานีกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ปีพ.ศ.2544-2547

2. สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ปีพ.ศ.2548- 2552 (ข้อมูลขณะทำการสัมภาษณ์ เดือนกันยายน พ.ศ.2552)

เจษฎา ชายหนุ่มรูปร่างสูงใหญ่ ที่บุคลิกภายนอกทำให้คนทั่วไปมองออกว่าออกกำลัง เป็นประจำอย่างแน่นอน เจษฎาอายุ 34 ปี สัญชาติไทยและเชื้อชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ จบ การศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการบริหารจัดการประกันภัยทรัพย์สินจากมหาวิทยาลัยเอกชนชื่อดังแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เจษฎาเล่าว่า

“ที่เป็นลูกคนโตมีน้องสาวหนึ่งคน ห่างกัน 4 ปี แม่เป็นครู พ่อเป็นวิศวกร ตอนเด็ก พ่อแม่ที่ค่อนข้างปล่อย อยากรจะเรียนอะไร ทำงานแบบไหน ให้อิสระเต็มที่ ตอนเข้ามา ทำงานนี้ (งานพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน) ที่บ้านก็สนับสนุน มีน้องสาวเป็นดีไวเตอร์ ส่วนตัวด้วยนะ”

หลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว เจษฎาก็ได้เข้าทำงานด้านการตลาดใน บริษัทประกันภัย ซึ่งนับว่าตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษามา ทำได้ระยะหนึ่งก็เปลี่ยนบริษัท แต่ก็ยังเป็น บริษัทประกันภัยเหมือนเดิม หลังจากนั้น สองปีเขาก็ไปทำงานด้านการบริการให้กับโรงแรมในเครือ ต่างชาติแห่งหนึ่งในประเทศไทยอีกสองโรงแรม และหันกลับมาทำงานในบริษัทประกันภัยอีกครั้ง ก่อนที่จะตัดสินใจเริ่มต้นอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเป็นครั้งแรกเมื่ออายุ 26 ปี

“รู้สึกว่ามันค่อนข้างชอบพวกงานเอกสารหรือการทำงานในออฟฟิศแบบเข้าถึงเย็น เหมือนที่เคยทำมาตอนนั้นเลยเริ่มมองหางานที่มีมันต่างจากงานเดิม ก็ไปสะดุดที่ งานสจ๊วต”

ความสนใจในการเริ่มต้นเข้ามาประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนี้ ทางครอบครัวก็ได้ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี เพราะน้องสาวก็เข้าไปเป็นพนักงานต้อนรับบน

เครื่องบินของสายการบินที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศในแถบตะวันออกกลางก่อน ดังนั้น สมาชิกในครอบครัวจึงมีความรู้ และทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน อยู่แล้ว เมื่อเขาตัดสินใจเริ่มสมัครงานทางด้านนี้ ครอบครัวจึงเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้เขาเกิดความมั่นใจ นอกจากนี้ เพื่อนๆ ที่ทำงานอยู่ในสายการบินต่างๆ ก็คอยให้ความช่วยเหลือในการให้ ข้อมูลข่าวสารแวดวงการบินอยู่เป็นระยะๆ ซึ่งในระหว่างที่เตรียมตัวก่อนจะเข้าไปสมัครเป็น พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั้น เขาก็ได้ชวนขวายเป็นสมัครเรียนภาษาจีนเพื่อใช้เป็น ความสามารถพิเศษด้านภาษา ซึ่งจะช่วยให้เขามีคุณสมบัติที่มากกว่าผู้สมัครคนอื่นๆ ที่อาจจะ สื่อสารภาษาที่สามไม่ได้ เมื่อเจษฎาสนใจที่จะสมัครงานด้านนี้ น้องสาวก็ให้คำปรึกษาและช่วย ในการเตรียมความพร้อม จนเขาผ่านการคัดเลือกและเข้ารับการบรรจุเป็นพนักงานต้อนรับบน เครื่องบินของสายการบินระหว่างประเทศแห่งหนึ่ง โดยมีสถานีประจำอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และ ทำการบินไปยังประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย เจษฎาทำงานอยู่ในสายการบินแห่งนี้ เป็นเวลา เกือบสามปี แต่ก่อนที่สัญญาจะหมดลง ทางสายการบินก็ได้ประกาศปิดกิจการลงเนื่องจาก ประสบปัญหาขาดทุนในระยะหลังนั่นเอง ซึ่งระหว่างที่ทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั้น เขาก็ได้เริ่มทำธุรกิจส่วนตัวควบคู่ไปด้วย จนภายหลังที่สายการบินแห่งแรกได้ปิดตัวลง เจษฎาก็ ยังคงมีธุรกิจส่วนตัวมารองรับ จึงไม่เดือดร้อนเหมือนกับลูกเรือในสายการบินเดียวกันคนอื่นๆ ที่ ต้องประสบปัญหาภาวะว่างงานไปโดยปริยาย โดยเจษฎาได้เล่าถึงช่วงชีวิตในระหว่างนี้ไว้ว่า

“พอดีที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับพวกตกแต่งภายในเลยมาทำธุรกิจส่วนตัวกับเพื่อน รายได้จริงๆ เยอะกว่าเป็นสจ๊วตนะ แต่ลึกๆ พี่ก็ยังรักอาชีพสจ๊วต เพราะได้พบปะผู้คน มากหน้าหลายตา ตอนนั้นก็คิดว่าถ้ามีโอกาสจะกลับไปบินอีก แต่ก็ขอประจำอยู่ในไทย นะ เพราะไม่อยากทำงานที่ต้องห่างครอบครัว”

หลังจากนั้นเขาก็วางแผนจะไปเรียนต่อที่ต่างประเทศในช่วงเวลาสั้นๆ แต่ระหว่างนั้น เพื่อนจากสายการบินเดิมได้ชักชวนให้ไปสมัครในสายการบินระหว่างประเทศซึ่งเปิดใหม่แห่งหนึ่ง คือสายการบินสกายสตาร์ ซึ่งเขาก็ได้ผ่านเข้าไปเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินประจำสายการ บินนี้

ปัจจุบันเจษฎาทำงานในหน้าที่ผู้ช่วยหัวหน้าลูกเรือในเที่ยวบิน(in-charge) ประจำสาย การบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ซึ่งประจำอยู่ที่สถานีกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เขาจึงได้พำนัก อยู่ในกรุงเทพมหานครตามเดิม ซึ่งเขาเองก็บอกว่ามีความสุขกับหน้าที่ที่ทำอยู่ และไม่ได้ คาดหวังหรือต้องการที่จะเลื่อนขั้น เป็นหัวหน้าลูกเรือ(Purser) เพราะหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้อง

ตามมามากมาย อาจทำให้เกิดความเครียดและความกดดัน เขาจึงยินดีที่จะทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการเป็นผู้ช่วยหัวหน้าลูกเรือมากกว่า สำหรับคนอื่น ๆ อาจต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน แต่สำหรับเขากลับได้ขึ้นไปปฏิบัติหน้าที่บนเครื่องบินระหว่างเที่ยวบินก็คือความพึงพอใจแล้ว แต่หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น เขาก็ยินดีที่จะทำเต็มความสามารถและถ่ายทอดความรู้ในการทำงานให้กับพนักงานรุ่นหลังต่อไป

“พี่ไม่ได้อยากได้ตำแหน่งสูงกว่านี้หรอก ยิ่งสูง หน้าที่รับผิดชอบยิ่งมากขึ้น ขอแค่ได้ไปบิน ได้ไปนอนค้างต่างประเทศ หาเรื่องกินเรื่องเที่ยวในแต่ละไฟลท์ พี่ก็มีความสุขมากแล้ว เพราะยังไงพี่ก็มีธุรกิจส่วนตัวรองรับอยู่แล้ว ยิ่งทำงานลูกเรือยิ่งเห็นถึงความไม่มั่นคง ดังนั้นพี่จะไม่ยึดหรือตั้งหลักไว้หรอกว่าต้องไปเป็นตำแหน่งนั้นตำแหน่งนี้

จากการเข้ามาประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เจษฎาบอกว่ามุมมองบางอย่างของเขาได้เปลี่ยนไปบ้าง

“เมื่อก่อนพี่มองว่าอาชีพนี้มีเกียรติ ดูสง่างาม มองเห็นแต่ความสวยงามความเป็นระเบียบเรียบร้อย มั่นคง มีหน้ามีตาในสังคม คนทั่วไปก็ให้การยอมรับอาชีพนี้เป็นอย่างดี แต่พอเข้ามาทำจริงๆ มันตรงข้าม อาชีพนี้ไม่มั่นคง มันขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจโลก ส่วนความสวยงามความดูดีที่เคยมอง เมื่อเข้ามาเป็นคนใน จะเห็นว่าการทำงานนั้นไม่ได้สบายเหมือนที่เคยคิด เป็นงานค่อนข้างหนัก แต่ก็ดีอย่างคือไม่มีอะไรค้างหลังจบชั่วโมงการทำงาน ซึ่งตรงนี้เป็นจุดที่พี่ชอบและรักงานนี้”

จากที่เคยมองอาชีพนี้ ในมุมมองเพียงอย่างเดียว วันเวลาผ่านไปก็กลายเป็นการมองจากมุมกลาง เพราะได้เคยมีประสบการณ์ด้วยตัวเอง อายุงานที่มากขึ้น ก็ทำให้เจษฎาเห็นถึงความจริงที่ว่า ทุกอาชีพล้วนมีทั้งข้อดีและข้อเสียในตัวเอง ภาพที่สื่อออกมาสู่สายตาคนภายนอก อาจจะเป็นภาพของความสวยงาม แต่เบื้องหลังในที่ซ่อนอยู่คือความเคร่งครัด จริงจัง เพื่อความปลอดภัยสูงสุด ซึ่งคนทั่วไปอาจจะมองไม่เห็นและไม่เข้าใจหัวใจหลักของงานนี้

แผนการในการดำเนินชีวิตของเจษฎา คือ การประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินไปเรื่อยๆ แรกทีเดียวนั้นเขาเคยคิดไว้ว่าจะหยุดอาชีพนี้ เมื่ออายุ 30 ปี แต่เมื่อเวลามาถึงเจษฎาก็ยังต้องการทำงานนี้ ต่อไป

“ที่ตั้งใจไว้ตอนแรกก็จะทำอาชีพนี้ถึงอายุ 30 ปี แต่มันอาจเป็นเพราะความชอบส่วนตัวก็ได้มั้งที่ทำให้พี่ยังอยากจะทำต่อ พี่รู้สึกมีความสุขทุกครั้งที่ได้ไปทำงานร่วมกับเพื่อนบนเที่ยวบิน รู้สึกว่าตัวเองได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ทุกวัน ได้พบเจอ

กับเหตุการณ์ทั้งปกติมั่งและไม่ปกติมั่งให้ต้องจัดการและแก้ไขระหว่างการทำงาน มันทำให้ชีวิตไม่จำเจจนเกินไป”

ลักษณะการทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนี้ สอดคล้องกับนิสัยส่วนตัวของ เจษฎาที่เป็นคนชอบความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำ ซากาจำเจ กรีไปทำงานคือความสนุก เพราะหลังจากหมดชั่วโมงการทำงานแล้ว เขาก็จะตระเวนหาที่เที่ยว ที่กิน ในประเทศนั้นๆ ซึ่งถือเป็นความตื่นตาตื่นใจที่เขาไม่ต้องลงทุนซื้อตั๋วเครื่องบินเพื่อไปสัมผัสเอง แต่เป็นผลพลอยได้จากการทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ความเหนื่อยล้าจากการทำงานถูกชดเชยด้วยความสนุกจากประสบการณ์ในต่างประเทศอยู่เสมอ เจษฎาจึงมีความสุขและเต็มใจให้บริการบนเที่ยวบินด้วยรอยยิ้มและความตั้งใจเป็นประจำ ภาพที่ทุกคนจะสังเกตเห็นคือ เจษฎายิ้มแย้มแจ่มใสระหว่างการทำงานอยู่เสมอ ทุกคนที่พบหน้าเขามักจะเพลิดเพลิดสายตาเมื่อได้มองเขาทำงานในห้องโดยสารระหว่างเที่ยวบิน

ปัจจุบันรายได้ของเจษฎาอยู่ที่ประมาณ 40,000-50,000 บาทต่อเดือน โดยที่ไม่รวมกับรายได้จากการทำธุรกิจส่วนตัว รายได้จากการประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั้น เขาสามารถใช้จ่ายสำหรับตัวเองได้อย่างเต็มที่ เพราะไม่มีภาระในการรับผิดชอบครอบครัว บิดามารดาของเจษฎาจึงมีรายได้เป็นของตัวเองและไม่ต้องการรับเงินจากเจษฎา

“พ่อแม่ที่มีรายได้จากธุรกิจอพาร์ทเมนต์ของตัวเอง ถึงจะไม่ได้ร่ำรวยอะไรมาก แต่พ่อก็ไม่ต้องส่งเงินให้ที่บ้าน จะมีก็ซื้อของขวัญชิ้นใหญ่ให้กับพ่อแม่ในเทศกาลหรือโอกาสพิเศษสำคัญๆ เช่น วันเกิด วันพ่อ วันแม่ ก็ซื้อพวกกระเป๋าที่มียี่ห้อให้กับแม่ หรือซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้อะไรต่างๆ ให้พ่อ”

การที่เจษฎาไม่ต้องมีภาระค่าใช้จ่ายทางบ้านทำให้เขาสามารถแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วนหลักๆ เพื่อสำหรับบริหารจัดการชีวิต โดยเจษฎาบอกว่า

“ส่วนแรกก็แบ่งไว้เพื่อผ่อนชำระรถส่วนตัวและคอนโดที่ซื้อไว้พักเองอยู่แถวๆ สาทร ส่วนที่สองก็แบ่งไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายทั่วไป แล้วก็ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ และส่วนสุดท้ายเก็บไว้ในบัญชี เผื่ออนาคตอยากซื้ออะไรที่มีราคาสูงมากๆ หรือเป็นของขวัญชิ้นใหญ่จะได้เอาเงินตรงนี้มาใช้”

สำหรับการใช้เวลานอกเหนือเวลางาน เจษฎาบอกว่า

“พี่ชอบออกกำลังกาย สมัครงสมาชิกรายปีเอาไว้ บางทีก็นัดทานข้าวกับเพื่อน หรือไปดูหนัง ฟังเพลงยามค่ำคืน แต่ถ้าเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์พี่ชอบไปเดินดูของแต่งบ้าน ที่สวนจตุจักร แต่ถ้าเป็นวันธรรมดา ก็เดินช้อปปิ้งในย่านสยามสแควร์หรือชิดลม”

กลุ่มเพื่อนสมัยเรียนมหาวิทยาลัยและคนในครอบครัวทุกคน ล้วนแต่นิยมใช้สินค้าที่มี ยี่ห้อ โดยส่วนตัวแล้วจะให้ความสำคัญกับการบริโภคสินค้าที่มียี่ห้อค่อนข้างมาก เช่น นิยมซื้อ เสื้อผ้าที่มีคุณภาพ ราคาค่อนข้างแพง เช่น ยี่ห้อ Armani, Pual Smith ,Zara,Louis Vuitton แต่ ถึงแม้จะเป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่มีราคาค่อนข้างสูง แต่เขาก็เลือกซื้อหาในช่วงเวลาที่มีการลด ราคาเป็นพิเศษ เพราะเห็นว่าเป็นราคาที่สามารซื้อได้โดยไม่ต้องกังวลเรื่องราคา ซึ่งเป็นรสนิยม ส่วนตัวของเขามานานแล้ว แต่เขาก็ไม่ได้สนับสนุนให้ทุกคนต้องมาใช้สินค้าพวกนี้ หากกำลัง ทรัพย์ไม่เอื้อ ต่อการบริโภค

“พี่ก็เป็นของพี่แบบนี้มานานแล้วละ ตั้งแต่สมัยเรียนหนังสือ ก่อนเข้ามาทำงานนี้ ไม่ใช่เข้ามาเป็นลูกเรือแล้วจะหัวสูงขึ้น ใช้ของหรูขึ้นอะไรมากมายนัก เพียงแต่มีโอกาส มีเงินผ่านมือมากขึ้นตามเวลา พี่ว่าพี่ไม่เปลี่ยนแปลงตัวเองนะ ใครจะว่าพี่บ้าแบรด์ก็ช่างเถอะ มันทำให้เรามั่นใจ พี่ว่ามันคุ้มค่างับเงินที่เสียไป ยิ่งเราทำอาชีพนี้ คนก็ยิ่งคาดหวังอยาก เห็นความดีตลอดเวลาแหละ”

จุดที่เขารู้สึกให้ความสำคัญอีกเรื่องคือ การใช้สินค้าจำพวกเทคโนโลยีที่ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น คอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็น โทรศัพท์สมาร์ตโฟนยี่ห้อ I-Phone หรือ โทรศัพท์Blackberry ที่คน วัยหนุ่มสาวนิยมใช้เพื่อการสนทนาผ่านโปรแกรมสนทนาที่เรียกว่าBBM เขาก็จะรีบจับจองเป็น เจ้าของในระยะแรกที่เปิดตลาดในประเทศไทย หรือแม้กระทั่งการใช้รถยนต์ยี่ห้อ Mercedes Benz ที่หลายๆ คนมองว่าเป็นเรื่องดี นเปลี่ยนแปลงไป แต่เขารู้สึกว่า สิ่งของเหล่านี้ แสดงถึงรสนิยมของ ตนเอง

“เวลามีเทคโนโลยีอะไรใหม่เข้ามาพี่เองก็รีบสั่งจอง โทรศัพท์ก็ต้องรุ่นล่าสุด เพราะเห็นว่าเป็นรุ่นที่ดีที่สุด ถึงมันจะแพง แต่พี่ก็เห็นว่าคุณภาพคุ้มค่างับเงินที่จ่ายไป รถ ก็เหมือนกัน มันเป็นการแสดงถึงรสนิยมของตัวเอง มันทำให้ภาพลักษณ์ของเราดู น่าเชื่อถือ พ่อดีตอนเด็กๆ พ่อแม่พี่ปลูกฝังเรื่องภาพลักษณ์ที่ดี มีการอบรมสั่งสอนเรื่องของการวางตัว การแต่งกาย ทุกอย่างต้องดูดี สะอาดและเนียบ”

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้เขาจึงไม่เสียใจที่ลงทุนในเรื่องต่างๆ เพื่อส่งเสริม ภาพลักษณ์ที่ดีของตัวเอง

3. บดินทร์ (นามสมมติ)

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ลำดับตามช่วงเวลา

1. สายการบินระหว่างประเทศ ประจำสถานีเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ปีพ.ศ. 2545-2547

3. สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ปีพ.ศ. 2548- 2552 (ข้อมูลขณะทำการสัมภาษณ์ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2552)

บดินทร์ เป็นคนที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาโดยตลอดและให้ความสำคัญเรื่อง การศึกษาค่อนข้างมาก ซึ่งตอนที่ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ บดินทร์มีอายุ 29 ปี เป็นชายหนุ่มรูปร่างสูง ใหญ่ ผิวค่อนข้างคล้ำ หน้าตาคมเข้ม ถือสัญชาติไทย เชื้อชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ มี ภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร บดินทร์พูดถึงครอบครัวและชีวิตในวัยเด็กของเขาว่า

“พื้นเพผมเป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิด มีน้องชายคนนึงอายุห่างกันมากซัก 10 ปี เห็นจะได้ พ่อผมเป็นทหาร ส่วนแม่เป็นแม่บ้านไม่ได้ทำงานประจำอะไร ตอนเด็กๆ พ่อแม่ เป็นคนที่ค่อนข้างเข้มงวด ต้องช่วยงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ เช่น เก็บจานชามหลังรับประทานอาหาร เก็บข้าวของเครื่องใช้ของตัวเองให้เป็นระเบียบเรียบร้อย หลังเลิกเรียนก็ต้องไป เรียนพิเศษภาษาอังกฤษ เพราะพ่อบังคับแต่พอมายู่ม.ปลายจนถึงมหาลัยพ่อก็ให้อิสระ มากขึ้น ตอนตัดสินใจเลือกคณะ ผมก็ตัดสินใจเองตามความชอบ ตอนนั้นผมเลือกเรียน คณะวิทยาการสาขาการจัดการโรงแรม เพราะรู้สึกชอบ ซึ่งการเรียนอะไรที่ชอบมันส่งผล ให้ผมได้เกียรตินิยม”

บดินทร์เล่าเสริมถึงครอบครัวอีกว่า

“คนทั่วไปอาจจะมองว่าครอบครัวผมไม่อบอุ่น แต่ผมก็ชอบอะไรแบบนี้แหละ เพราะ มันทำให้ผมรู้สึกมีอิสระ ผมคิดว่า ครอบครัวก็เป็นเหมือนจุดเล็กๆ ที่สำคัญของสังคม แต่ ละครอบครัวก็มีความแตกต่างกัน”

ปัจจุบันบดินทร์มีสถานภาพโสด และไม่มีแผนการแต่งงาน เพราะเขาไม่ได้ให้ ความสำคัญกับการยึดถือเรื่องการแต่งงานเป็นสำคัญ

“ชีวิตโสดของผมก็มีความสุขดีอยู่แล้ว”

สำหรับตัวบดินทร์เองเขาให้ความสำคัญกับเพื่อนค่อนข้างมาก เพราะเขามีเพื่อนรอบตัว เสมอ ทั้งนี้ เพราะเขาเป็นคนรักเพื่อนและเป็นคนใจถึงกับเพื่อนๆ ทั้งกิน เที่ยว เล่น และให้ความ

ช่วยเหลือกันและกัน ตั้งแต่สมัยที่เรียนในมหาวิทยาลัย บดินทร์และกลุ่มเพื่อนมักจะเป็นตัวตั้งตัวตี ในการจัดกิจกรรมของสาขาวิชาอยู่ตลอด 4 ปี ทั้งกิจกรรมวิชาการ และกิจกรรมสันทนาการ

“สมัยเรียนมหาลัย ผมชอบทำกิจกรรมมันทำให้เราได้ทำประโยชน์ต่อสังคม ได้เรียนรู้อะไรเยอะดี”

เมื่อสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยได้ไม่นาน บดินทร์ก็เข้าทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนภาคพื้นของสายการบินแห่งหนึ่งในตะวันออกกลาง โดยทำงานอยู่ที่สนามบินสุวรรณภูมิเป็นเวลา 8 เดือน ซึ่งแวดล้อมไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานในสายการบินประกอบกับ บดินทร์เองก็มีความฝันที่จะทำงานด้านนี้ อยู่ก่อนแล้ว จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่บดินทร์สนใจเข้ามาทำงานเป็นสจ๊วต

“ผมว่างานสจ๊วตเป็นงานบริการที่ได้เดินทางไปต่างประเทศ รายได้ค่าตอบแทนค่อนข้างสูง และมีเวลาว่างเป็นของตัวเอง ไม่ต้องทำงานที่ซ้ำซากจำเจ เลยตัดสินใจไปสมัครเป็นสจ๊วต พ่อแม่ก็ไม่ว่าอะไร เพราะท่านก็ทราบว่ามันเป็นความใฝ่ฝันของผมตั้งแต่สมัยเรียน”

บดินทร์เริ่มรู้จักอาชีพและสนใจอาชีพนี้ จากเว็บไซต์ www.thaicabincrew.com และเข้าไปสำรวจในเว็บไซต์ดังกล่าวตั้งแต่อายุชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย แต่ความใฝ่ฝันของเขามาชัดเจนเมื่อครั้งที่เขาได้ไปต่างประเทศกับโครงการ Work and Travel ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ตอนอายุชั้นปีที่ 2 ในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน การได้มีประสบการณ์การทำงานบริการในต่างแดน ทำให้เขาค้นพบว่าตนเองชอบการเดินทางและรักในงานบริการ อีกทั้งยังสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบดินทร์เองก็อยู่ในระดับค่อนข้างดี ทำให้เขาตั้งใจไว้ว่าเมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วจะต้องเข้าไปเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินให้ได้ ซึ่งนับเป็นช่วงเวลาที่เขาค้นพบเส้นทางความฝันของตัวเองชัดเจนมากที่สุด

“ก่อนหน้านี้เคยมองว่า เป็นงานบริการที่น่าจะสบาย ไม่ลำบากมาก ภาษาอังกฤษที่ใช้ก็น่าจะเป็นระดับสนทนาง่าย ๆ เพราะใช้ในการบริการผู้โดยสารบนเครื่องบินเท่านั้น จริง ๆ ส่วนตัวผมเองก็สงสัยว่า ทำไมการคัดเลือกเข้ามาเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมันจึงยาก ถึงกับต้องไปติดกับสถาบันเตรียมความพร้อมต่างๆ แต่ช่วงที่อยู่ระหว่างเทรนนานก็ได้คำตอบว่า จุดประสงค์หลักของอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั้น ไม่ใช่เพื่อการบริการเพียงอย่างเดียวตามที่คนทั่วไปเข้าใจ แต่ต้องให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้โดยสารตลอดเที่ยวบิน การบริการเป็นเพียงส่วน

หนึ่งของการทำงานเท่านั้น ภาษาอังกฤษที่เคยคิดว่าได้ใช้เพียงแค่การบริการอาหารและเครื่องดื่ม ก็ต้องใช้มากกว่านั้น เพราะต้องติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน ทั้งที่เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ทำงานร่วมกัน นักบิน เจ้าหน้าที่ภาคพื้นดินทั้งในประเทศและต่างประเทศ”

ภาพที่ 5.1 website thaicabincrew

The image shows a screenshot of the Thai Cabin Crew webboard. At the top, there's a search bar and a navigation menu. Below that, there's a table of posts. The table has columns for 'หัวข้อกระทู้' (Topic), 'จำนวนผู้เข้าชม' (Views), 'จำนวนคำตอบ' (Replies), and 'วันที่โพสต์' (Post Date). The posts listed are:

หัวข้อกระทู้	จำนวนผู้เข้าชม	จำนวนคำตอบ	วันที่โพสต์
ถึงขอสมัครงาน 50 สาขาสมัครฟรี ชาวประชาสมัครฟรี ขอรับฟรีใช้ใบสมัครใบใหม่ จากหลายจังหวัด	159	3506	Tue, 17/05/2011 9:07 pm
กฎ คุกกี้ มาตรา 14 และข้อบังคับการสมัครสมาชิก และข้อแนะนำอื่นๆ ในกาเข้าเว็บบอร์ด	14	525	Tue, 16/05/2011 1:20 pm
สมัครงาน Cabin Crew	230	7328	Tue, 17/05/2011 12:47 am
บทสัมภาษณ์ลูกเรือสายการบินต่างๆ และงานสายการบินจรรยาบรรณ	90	3871	Tue, 16/05/2011 7:53 am
สมัครงาน Cabin Crew, Survival Kit, สิ่งของภาค และใบสมัครใบใหม่ around the world	132	4746	Tue, 16/05/2011 5:48 pm
รับสมัครสายการบินไทย และสมัครใบใหม่จากนัฟบิน	2993	85740	Tue, 16/05/2011 8:44 am

ภาพที่ 5.2 webboard ที่อยู่ใน thaicabincrew

บดินทร์ได้กล่าวถึงเรื่องภาพลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินไว้ว่า

“เคยมองว่าแค่แต่งกายดี ยิ้มสวย บริการด้วยความสุภาพก็น่าจะเพียงพอแล้ว แต่ในทางปฏิบัติ การทำงานนี้ต้องมาจากความเต็มใจและตั้งใจในทุกขั้นตอน ต้องรักษาภาพลักษณ์ของตนเองและของบริษัท เพราะเป็นสิ่งที่คุณภายนอกจะรับรู้และสัมผัสได้โดยตรงคนอื่นอาจจะมองว่า

ทำงานนี้ใครๆ ก็ทำได้ สวย หล่อ ก็พอแล้ว แต่จริงๆ แล้วมันไม่ใช่ เป็นงานเฉพาะทาง หน้าที่หลักคือดูแลความปลอดภัย หน้าที่รองคือ การบริการ จำเป็นต้องมีความรู้มาก่อนเลย และต้องมีทัศนคติที่ดีต่องานบริการ”

เมื่อบดินทร์ได้เข้ามาเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินแห่งแรกนั้น เขาต้องไปประจำอยู่ที่เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย นับเป็นก้าวแรกของการเริ่มต้นชีวิตลูกเรือของเขาในการสายการบินแรก ซึ่งเขาได้ทำงานอยู่กับสายการบินระหว่างประเทศแห่งนี้ เป็นเวลา 2 ปีจนกระทั่งหมดสัญญาการว่าจ้าง บดินทร์จึงตัดสินใจเดินทางกลับประเทศไทย และมองหางานในสายการบินใหม่ โดยปัจจุบันนี้ บดินทร์ทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบิน สกายสตาร์ แอร์เวย์ ซึ่งนับเป็นสายการบินที่ 2 ในการทำงานอาชีพนี้

“มีคนเคยบอกว่างานบริการบนเครื่องบินนั้นไม่จำเป็นต้องอาศัยความรู้มาก เท่ากับความสวยงามภายนอก ซึ่งทัศนคติข้อนี้ของผมเปลี่ยนแปลงไปทันทีหลังจากที่เข้ามาทำอาชีพนี้ เพราะกว่าจะเข้ามาได้ต้องผ่านหลายด่าน ไม่ว่าจะเป็นการสอบข้อเขียน สอบสัมภาษณ์รายบุคคล สอบว่ายน้ำ การตรวจร่างกาย การฝึกอบรมทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ มันทำให้เห็นเลยว่าเส้นทางกว่าจะได้ทำอาชีพนี้มันช่างยากเย็น ซึ่งตรงข้ามกับมุมมองของคนทั่วไปที่ว่าอาชีพนี้เป็นเพียงงานบริการที่ไม่ต้องอาศัยความรู้มากนัก”

สำหรับชีวิตการทำงานนั้น บดินทร์เล่าว่าเขามีความสุขทั้งในการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานจริง

“มันเป็นงานที่ทำให้ผมมีความรู้รอบตัวมากขึ้น มีโอกาสได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหา สุขภาพ การปฐมพยาบาล การฝึกท่าคลอด ผมว่าสิ่งเหล่านี้ช่วยคนที่จะมีโอกาสได้เรียนรู้ มันเป็นอาชีพที่เปิดโลกทัศน์ของคนได้กว้างขึ้น และยังมีโอกาสพบเจอเพื่อนร่วมงานคนใหม่ๆ ในแต่ละครั้งก็ไปทำงานอีกด้วย”

ถึงแม้เขาจะมีนิสัยชอบมีโลกส่วนตัวสูง แต่การทำงานแบบนี้ ก็สร้างความพอใจให้เขาได้เหมือนกัน

“ในตอนทำงานจริงแต่ละคนก็จะทำงานตามหน้าที่ของตนเองไป เมื่อหมดชั่วโมงการทำงานก็แยกย้ายกันไปใช้ชีวิตส่วนตัวของแต่ละคน ถึงแม้จะเป็นงานที่ต้องพบปะผู้คนจำนวนมากในแต่ละวัน แต่ก็ไม่ได้มีการผูกพันหรือต้องติดต่อข้องเกี่ยวกับกันมาก ผมว่านี่คือจุดสำคัญที่ทำให้ผมรู้สึกรักและผูกพันกับอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

ในเรื่องของความคาดหวังและแผนการดำเนินชีวิตนั้น บดินทร์เองต้องการประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินไปเรื่อยๆ โดยมองหาความก้าวหน้าตามลำดับ เพราะปัจจุบัน บดินทร์ปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน และกำลังจะได้เลื่อนขั้นเป็นผู้ช่วยหัวหน้าลูกเรือในเที่ยวบิน (in-charge) ซึ่งเขาก็คาดหวังว่าความก้าวหน้าในหน้าที่การงานในลำดับต่อไปก็คือการเป็นหัวหน้าลูกเรือในเที่ยวบิน (purser) และอาจก้าวไปจนถึงตำแหน่งผู้ฝึกอบรม (instructor) ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะไกลของบดินทร์ นอกจากนี้ บดินทร์เองยังมีแผนการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เพื่อเป็นแผนต่อไปในการดำเนินชีวิต

“ในอนาคตผมเองก็อยากจะผันตัวเองไปเป็นอาจารย์เพื่อสอนในสาขาวิชาธุรกิจการบิน (airline business) ในระดับอุดมศึกษาเหมือนกัน แต่การจะไปถึงจุดนั้นก็ถือว่าเป็นเรื่องค่อนข้างยาก แต่ผมก็หวังว่าประสบการณ์ตรงจากการทำงานด้านนี้จะช่วยให้ผมก้าวไปถึงจุดนั้นได้”

ชีวิตส่วนตัวหลังการทำงานนั้น บดินทร์มักจะใช้เวลาในการดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองด้วยการไปออกกำลังกายที่สถานที่ออกกำลังกายที่เขาสมัครเป็นสมาชิกรายปี ทั้งนี้ เขาให้เหตุผลว่า

“อาชีพนี้ต้องกิน นอน เดินทางไม่เป็นเวลาแน่นอน สภาพร่างกายจึงทรุดโทรมได้ง่ายกว่าคนที่ประกอบอาชีพอื่น ผมจึงต้องดูแลตัวเองเป็นพิเศษ”

เนื่องด้วยนิสัยส่วนตัว ที่เขาเป็นคนชอบเสาะหาอาหารที่มีชื่อเสียงทางด้านความอร่อยอยู่เสมอ ยิ่งเป็นคนชอบรับประทาน ก็ยิ่งทำให้น้ำหนักเพิ่มขึ้นได้ง่าย ซึ่งอาชีพนี้จำเป็นต้องรักษารูปร่างและสุขภาพให้ดีอยู่เสมอ เขาเองก็ไม่อยากควบคุมปริมาณอาหารหรือความขึ้นชอบของตัวเอง บดินทร์จึงต้องอาศัยการออกกำลังกายอย่างเคร่งครัดมาช่วยในการจัดการเรื่องสุขภาพ

“นอกจากการออกกำลังกาย ผมก็จะเล่นเน็ตในห้องส่วนตัว จะดูพวกข่าวการเมืองบ้าง หรือหากมีเวลาว่างตรงกันกับเพื่อนก็จะนัดกันไปดูหนัง หรือหาอะไรกินกัน บางทีก็ออกไปเที่ยวกลางคืนบ้าง แต่ตอนอยู่ในตะวันออกกลางชีวิตหลังเลิกงานจะไม่หิวหิวเหมือนอยู่เมืองไทย เพราะแถบนั้นไม่มีสถานบันเทิง ที่ผมทำได้ก็คือ ออกไปเดินจับจ่ายซื้อของกับเพื่อนลูกเรือคนอื่นๆ ด้วยกันบ้างตามสมควร”

รสนิยมส่วนตัวของบดินทร์นั้น เขาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริโภคสินค้าที่มียี่ห้อมากนัก เช่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายก็สามารถสวมใส่ได้โดยไม่เลือกยี่ห้อ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์หรือ

โทรศัพท์มือถือ ก็ซื้อโดยมุ่งไปที่หน้าที่การทำงานของอุปกรณ์เป็นสำคัญ รวมถึงดูเรื่องราคาว่าเหมาะสมหรือไม่

“หน้าที่หลักของโทรศัพท์มือถือคือการติดต่อสื่อสารก็เพียงพอแล้ว ส่วนคอมพิวเตอร์ที่ผมเลือกใช้ก็เน้นเอาที่การใช้งาน ราคาไม่แพง ส่วน I-Pod ผมมองว่าเหมาะกับผม เพราะเป็นคนชอบฟังเพลงอยู่คนเดียว”

สำหรับรสนิยมก่อนและหลังเข้ามาประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เขากล่าวว่า

“ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงนะ ก่อนเข้ามาทำอาชีพนี้ผมเคยชอบอะไร พอทำอาชีพนี้แล้วก็ไม่มีความรู้สึกว่าตัวเองมีรสนิยมที่เปลี่ยนไป มีแต่เงินในกระเป๋าเท่านั้นละที่มันเพิ่มขึ้น ทำให้มีโอกาสได้ซื้อสินค้าแปลกๆ ใหม่ อยู่ตลอดเวลา เพราะเดินทางบ่อย เสื้อผ้าข้าวของก็ซื้อบ้างตามสมควร เพราะก็อยากให้ตัวเองดูดีอยู่เสมอ”

4.ธีรเดช (นามสมมติ)

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ลำดับตามช่วงเวลา

1.สายการบินภายในประเทศ ประจำสถานีกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ปีพ.ศ.2545-2547

2.สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ประจำสถานีกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ปีพ.ศ. 2548-2552 (สัมภาษณ์, 8 ตุลาคม 2552)

ธีรเดช จัดว่าเป็นชายหนุ่มหน้าตาดี รูปร่างดี สูงประมาณ 175 เซนติเมตร ผิวขาว หน้าตาสะอาดสะอ้าน บุคลิกคล่องแคล่ว วัย 31 ปี สัญชาติไทยและเชื้อชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะบริหารและการจัดการโปรแกรมนานาชาติจากมหาวิทยาลัยเอกชนมีชื่อแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เมื่อถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ธีรเดชเล่าว่า

“พี่เป็นลูกชายคนโตของครอบครัว มีน้องสาวแม่เดียวกันอายุห่างกัน 8 ปี ส่วนอีกคนเป็นน้องต่างแม่นะ พ่อมีอาชีพเป็นตำรวจ ส่วนแม่ค้าขาย พี่เป็นคนกรุงเทพฯ เกิดและโตที่นี่ ตอนเด็กๆก็ถูกเลี้ยงมาอย่างอิสระเสรี อยากทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ พ่อดีพ่อพี่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน ญาติทางพ่อเลยตามใจหลานชาย และด้วยความที่บ้านเปิดร้านอาหาร ทำให้พี่ได้พบเจอคนมากมาย มันเลยทำให้พี่กล้าแสดงออกตั้งแต่เด็ก”

เนื่องจากบิดาของเขามีครอบครัวอีกครอบครัวหนึ่ง คือ ภรรยาคนที่ 2 และน้องสาวต่างมารดาของเขาอีกหนึ่งคน ธีรเดชจึงเหมือนมีหน้าที่ที่ต้องดูแลมารดาและน้องสาวในระหว่างที่พ่อไม่อยู่บ้าน เขาจึงค่อนข้างสนิทสนมกับแม่มากกว่าพ่อ

“ยอมรับนะว่าอยู่ในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ต้องคอยดูแลที่บ้าน เพราะแม่เป็นคนหารายได้คนเดียว ส่วนน้องสาวก็มีโรคประจำตัวทางสมอง ซึ่งมีค่ารักษาสูงมาก มันเป็นเหตุผลให้คิดเสมอว่า ต้องพยายามถีบตัวเองให้ได้ไกลที่สุด เพื่อชีวิตแม่และน้องสาว”

อย่างไรก็ดี ธีรเดชไม่สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐได้ และทำให้เขาเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง เขาจึงตั้งใจว่าเมื่อเรียนจบแล้วจะต้องทำทุกอย่างเพื่อหารายได้มาแบ่งเบาภาระของมารดาให้ได้ โดยนิยัส่วนตัวแล้ว ธีรเดชเองไม่ชอบเรียนหนังสือมากนัก เขาจบมหาวิทยาลัยมาด้วยเกรดเฉลี่ย 2.50 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีเป้าหมายไว้ในใจอยู่เสมอว่า จะต้องทำงานที่ได้รายได้ตอบแทนสูงๆเพื่อให้มารดาทำงานน้อยลง

“เสียใจเหมือนกันที่เอ็นทรานซ์ไม่ติด พอมาเรียนมหาลัยเอกชนเกรดก็ไม่ได้สวย เป็นเพราะไม่ค่อยชอบเรียนหนังสือ แต่ก็คิดนะว่าจบแล้วก็ต้องหางานดีๆ เงินเยอะๆ ทำให้ได้ คิดอยู่ตลอดเวลา”

ระหว่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยตลอดทั้งสี่ปีนั้น ธีรเดชได้ทุ่มเทเวลาให้กับการทำกิจกรรมในชมรมเชียร์ลีดเดอร์ของมหาวิทยาลัยค่อนข้างมาก เขาสมัครเป็นสมาชิกของชมรมเชียร์ลีดเดอร์ และได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง อย่างเต็มความสามารถ และมีมิตรภาพที่ได้จากทุกคนในชมรมนี้ นี่เอง ที่ทำให้ธีรเดชไม่เคยนึกเสียดายที่ได้ทุ่มเทเวลาให้กับกิจกรรม

“ตอนเรียนมหาลัย ตอนนั้นมีทำกิจกรรมกับชมรมเชียร์ลีดเดอร์ ได้ประสบการณ์ดีๆ หลายๆ อย่าง มันทำให้มีเพื่อนมากและรักกัน มันผูกพันกันจนถึงปัจจุบันนี้เลยแหละ เวลาเพื่อนคนไหนมีปัญหาพวกเราที่เหลือก็จะยื่นมือเข้าช่วยตลอด”

เมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว ธีรเดชก็ได้เข้าทำงานเป็นพนักงานขายสินค้าในร้านค้าปลอดภาษีที่สนามบินสุวรรณภูมิ โดยการชักชวนจากเพื่อนในชมรมเชียร์ลีดเดอร์ที่ได้เข้ามาทำงานก่อนหน้า ธีรเดชเห็นว่าเป็นงานที่น่าจะได้รับความตอบแทนค่อนข้างสูง เพราะขึ้นอยู่กับความสามารถในการขายของแต่ละคน ซึ่งเขามั่นใจว่าตนเองเป็นคนที่มียุทธศาสตร์บริการและขายสินค้าที่ดีอยู่แล้ว

“ทำงานครั้งแรกในร้าน Duty Free เพื่อนในชมรมเชียร์เป็นคนชวน แล้วยังเห็นว่า
มันเหมาะกับตัวเอง เพราะเป็นคนชอบเข้าสังคมและพบปะพูดคุยกับคนเยอะ

ธีรเดชได้ทำงานในตำแหน่งพนักงานขายสินค้าหน้าร้าน เพียงสามเดือนแรก เขาก็เป็น
พนักงานขายที่สามารถทำยอดขายได้สูงสุดอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพราะเขาเป็นคนช่างสังเกต หัด
เรียนรู้การทักทายเป็นภาษาต่างๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี เป็นต้น และด้วย
ทักษะส่วนตัวที่คอยนำเสนอสินค้าต่างๆให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้า ทำให้เขาสามารถ
ขายสินค้าได้มาก และได้รับค่าตอบแทนจากปริมาณการขายค่อนข้างสูง รายได้ต่อเดือนของ
ธีรเดชจึงไม่เคยต่ำกว่า 25,000 บาท

ระหว่างที่ทำงานอยู่ในร้านค้าในสนามบินนั้น ธีรเดชได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับพนักงาน
ต้อนรับบนเครื่องบินจากสายการบินต่างๆ ที่เข้ามาเลือกซื้อสินค้าในร้านค้าที่ต่อทำงานอยู่ เขา
สังเกตว่า คนเหล่านั้นส่วนมากจะมีบุคลิกภาพที่ดี สะอาดตา แต่ไม่จำเป็นต้องสวยหล่อแบบที่เขา
เคยนึกภาพไว้

“ตอนแรกก็คิดว่าคนที่ เป็นแอร์ เป็นสจ๊วตต้องเป็นประเภทที่หล่อมาก สวยมาก
แต่พอได้เห็นจริงๆ มันไม่ใช่ขนาดนั้น ส่วนใหญ่พวกเค้าจะมีบุคลิกดูดี ดูสะอาด ตรงนั้น
แหละทำให้พี่เริ่มสนใจจะเป็นสจ๊วต”

เมื่อธีรเดชเริ่มแสดงความสนใจจะทำอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน คนรอบข้าง
หลายคนก็สนับสนุนให้ธีรเดชไปสมัครเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินต่างๆ แต่สิ่ง
ที่ทำให้ธีรเดชขาดความเชื่อมั่นก็คือ ความรู้ด้านภาษาอังกฤษของตนเอง ถึงแม้ว่าเขาจะเรียนใน
โปรแกรมนานาชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการเรียน แต่ผลการเรียนก็แค่ผ่านมาได้ เขาก็ไม่เคย
คาดหวังว่าตนเองจะต้องนำมาใช้ในชีวิตการทำงาน เมื่อได้รับแรงสนับสนุนจากทุกคน ธีรเดชจึง
เริ่มมุ่งมั่นในการสอบภาษาอังกฤษสำหรับการนำไปยื่นสมัครเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ที่
เรียกกันว่า โทอิค (TOEIC) ในการสอบวัดผลครั้งแรกนั้น คะแนนที่ออกมายังไม่สามารถผ่านเกณฑ์
มาตรฐานของสายการบินทั่วไปได้ เขาจึงมุ่งมั่นตั้งใจอ่านหนังสือและไปสอบอีกครั้งจนทำคะแนน
ได้เป็นที่น่าพอใจ คือผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เขาจึงเริ่มต้นการสมัครและเดินเข้าสู่อาชีพพนักงาน
ต้อนรับบนเครื่องบิน

“ตอนนั้นก็คิดอยู่แค่ว่า งานนี้รายได้สูง ชีวิตดีขึ้นแน่ๆ ได้เที่ยวอีกด้วย เดินสวยๆ
หล่อๆ ลากกระเป๋า รอไปเสิร์ฟอาหารบนเครื่องบิน ไม่น่าจะมีอะไรยาก มันก็งานบริการอีก
รูปแบบหนึ่งเท่านั้นเอง”

หลังจากที่ได้ยื่นใบสมัครไปตามสายการบินที่เปิดรับสมัครพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน แล้วนั้น อีริคก็ได้รับการติดต่อกลับจากสายการบินภายในประเทศแห่งหนึ่ง อีริคจึงไปรับการทดสอบสัมภาษณ์รายบุคคล เมื่อผ่านขั้นตอนการคัดเลือกแล้วเขาก็ได้ทำสัญญาว่าจ้างเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินประจำอยู่ที่สถานีกรุงเทพมหานคร เป็นเวลา 2 ปี หลังจากนั้นก็เป็นขั้นตอนของการฝึกอบรมก่อนการเข้าทำงานจริง ซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนทัศนคติของอีริคเกี่ยวกับอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินไปพอสมควร

*“ก่อนหน้านี้นี้เคยมองว่าไม่ต้องใช้ทักษะความรู้อื่นใดแล้วนอกจากภาษาอังกฤษที่
จะต้องใช้ในการสื่อสารบนเครื่องบิน แต่เมื่อได้เข้ามาฝึกอบรม มันทำให้เห็นว่า อาชีพนี้
ต้องมีการเรียนและฝึกปฏิบัติอย่างเข้มงวด”*

อีริคเองไม่ใช่คนที่ชอบการเรียนหนังสือ แต่การเข้ามาทำงานก็กลายเป็นการต้องกลับมา
นั่งเรียนตำราในห้องเรียนอีกครั้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แรกเริ่มนั้นเขาเองก็ค่อนข้างสับสนว่าทำไม
ต้องเรียนหนักและมีการทดสอบความรู้ที่ตึงเครียดมาตรฐานไว้ค่อนข้างสูง แต่เมื่อได้เรียนและผ่าน
การฝึกอบรมมาแล้วก็เข้าใจว่า เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัย
ของตนเอง ผู้โดยสาร และตัวเครื่องบินเองตลอดการเดินทางในแต่ละเที่ยวบิน อีริคเองก็ได้
ทัศนคติใหม่เกี่ยวกับอาชีพนี้ว่า งานบริการคืองานที่ต้องทำให้ได้ดี แต่สิ่งที่จำเป็นต้องทำให้ได้ก่อน
คือเรื่องความปลอดภัย ซึ่งเขาเองก็บอกว่าหากไม่ได้เข้ามาทำเองก็คงนึกภาพไม่ออก

*“ใครจะไปคิดออกว่าทำงานแบบนี้ ต้องมานั่งจำรายละเอียดเยอะแยะมากมาย
ขนาดนี้ ต้องรู้เรื่องโรคภัย ต้องรักษาคนเป็น ต้องทำคลอดได้ เรื่องอาหารการกินอีก ไหน
จะต้องมาแก้ปัญหาแต่ละอย่างในแต่ละไฟล์ทอีก คนข้างนอกนี้ภาพยังงี้ก็ไม่เข้าใจ
หรอก”*

และจากการเข้ามาทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนี้เอง ทำให้อีริคได้สัมผัสกับ
ประสบการณ์ที่ตื่นเต้นที่สุดในชีวิตของเขา เมื่อเขาได้เข้ามาทำงานในสายการบินสกายสตาร์ แอร์
เวย์ ในปีพ.ศ.2548 ซึ่งนับเป็นสายการบินที่ 2 ที่อีริคได้เข้ามาร่วมงานด้วย โดยเหตุการณ์นั้น
เกิดขึ้นในระหว่างที่เขาอยู่ในฐานะพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่อยู่ในระยะการทดลองงาน
หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า โอเจที (OJT; On Job Training) เทียวบินที่สามในชีวิตการทำงานกับ
สกายสตาร์ แอร์เวย์ ของอีริคเดชนั้น เป็นเที่ยวบินที่เขาจำได้แม่นยำที่สุด เพราะเที่ยวบินขากลับ
จากประเทศเกาหลีมายังประเทศไทยนั้น เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันขึ้น คือ กระจกนิรภัยในห้อง
นักบินด้านหน้ามีรอยแตกกร้าว ซึ่งเป็นบริเวณที่ปะทะกับอากาศโดยตรง

“ตอนนั้นกำลังเดินตรวจในห้องโดยสาร ผู้โดยสารก็กำลังนอนพักผ่อน แล้วก็ได้ยินสัญญาณโทรเรียกจากห้องนักบินให้หัวหน้าลูกเรือเข้าไปพบนักบินโดยด่วน นานี่นั้นในหัวนี่นึกถึงตอนฝึกอบรมเลย รีบทบทวนบทเรียนและเตรียมพร้อมไปกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น พุดแล้วยังเสียวไม่หาย เพราะมันคือสัญญาณฉุกเฉิน แล้วหัวหน้าลูกเรือออกมาบอกว่าเกิดอะไรขึ้น ให้ทุกคนเตรียมตัวให้พร้อมหากต้องลงจอดฉุกเฉิน แต่ต่อจากนั้นก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น เครื่องก็บินถึงที่หมายได้ตามปกติ”

จากเหตุการณ์ครั้งนั้น ทำให้ธีรเดชได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินได้มากขึ้น เขาตระหนักดีกว่าหากเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินแล้ว ผู้ที่จะควบคุมและให้การช่วยเหลือทุกคนให้รอดชีวิตได้อย่างปลอดภัยนั้น ก็คือพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั่นเอง

ถึงแม้ธีรเดชจะมีประสบการณ์ที่นำตระหนักจากการทำงานมาแล้ว แต่ก็ไม่ได้ทำให้ธีรเดชขาดกำลังใจในการทำงาน หรือกังวลที่ตุงขึ้น ไปปฏิบัติหน้าที่บนเครื่องบินแต่อย่างใด แต่ยิ่งทำให้ธีรเดชสร้างระเบียบวินัยให้แก่ตัวเอง ด้วยการอ่านหนังสือและเตรียมตัวเองให้พร้อมก่อนการไปทำงานจนเป็นกิจวัตร ทั้งนี้ เพราะเขาเห็นคุณค่าและความสำคัญของตัวเอง ยิ่งรักชีวิตตนเองมากเท่าไรเขาก็ยิ่งต้องเตรียมตัวเองให้พร้อมมากขึ้น เท่านั้น นิสัยนี้ นับเป็นคุณสมบัติที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินควรมี เมื่อได้มีโอกาสทำงานร่วมกับพนักงานรุ่นน้องคนอื่นๆ ธีรเดชก็มักจะใช้ความมีอัธยาศัยดีของตนเองในการถ่ายทอดประสบการณ์และสอนให้รุ่นน้องซึมซับค่านิยมเรื่องการเตรียมความพร้อมก่อนการทำงานอยู่เสมอ จนเป็นที่รู้โดยทั่วกันในบริษัทว่า หากใครได้ไปบินกับธีรเดชแล้ว จะต้องเห็นภาพที่เขาตอบคำถามหัวหน้าลูกเรือในเที่ยวบินได้อย่างจะฉานชัดเจน นับว่าเป็นพนักงานที่มีความรู้ และใฝ่รู้ อยู่เสมอ และในระหว่างเที่ยวบิน ธีรเดชก็มักจะเดินตรวจตราความเรียบร้อยในห้องโดยสารอยู่เสมอไม่ว่าจะได้รับการมอบหมายเป็นพิเศษหรือไม่ก็ตาม

“ใครจะมองว่าเป็นคนขยันเกินไปก็ไม่เป็นไร การทำอะไรก็เพื่อความปลอดภัยของตัวเองนั่นแหละจะว่าเป็นพวกกลัวก็ช่างนะ กลัวความอันตรายไงล่ะ รักตัวเองก็ต้องปกป้องตัวเองให้ดีที่สุด ไหนจะต้องรับผิดชอบชีวิตผู้โดยสารอีกเป็นร้อยๆคน”

ปัจจุบันนี้ ธีรเดชทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ที่ต้องประจำอยู่สถานีภูเก็ต โดยหลังจากที่ธีรเดชหมดสัญญาการทำงานกับสายการบินแห่งแรกลงแล้วนั้น เขาก็ได้รับการชักชวนจากเพื่อนที่เคยร่วมงานกันในสายการบินเดิมให้มาสมัครเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินแห่งใหม่ ระหว่างที่ว่างงานอยู่นั้น ธีรเดชก็ได้เข้าไปเป็นพนักงานการตลาดในสถานเสริมความงามชื่อดังแห่งหนึ่ง ลักษณะงานก็คือการวิเคราะห์และ

สร้างโปรโมชันใหม่ๆ และนำเสนอให้กับกลุ่มลูกค้าโดยตรง ซึ่งธีรเดชก็มีความถนัดในด้านนี้ อยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงทำรายได้ในแต่ละเดือนไม่ต่ำกว่า 30,000 บาท เขาทำงานเป็นพนักงานการตลาดอยู่ได้ครึ่งปี ทางสายการบินใหม่ คือ สกายสตาร์ แอร์เวย์ ก็เรียกตัวเข้าไปทำสัญญา ร่วมงานกัน ธีรเดชจึงมีโอกาสดูกลับมามีงานที่รักอีกครั้งหนึ่ง สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ เป็นสายการบินสัญชาติไทยซึ่งทำการบินระหว่างประเทศไทยกับประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งคราวนี้ รายได้ของเขามากขึ้น กว่าเดิมพอสมควรจากที่เคยได้รับจากสายการบินแรกคือ 30,000 – 35,000 บาท เมื่อมาอยู่ที่ใหม่เขาได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานรวมทั้งหมดเดือนละ 40,000-50,000 บาท ซึ่งเขาก็พอใจเป็นอย่างมากกับการทำงานในสายการบินแห่งนี้ เพราะเขาได้ประจำอยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้พักอาศัยอยู่กับครอบครัว มีเวลาดูแลบ้านได้มาก และไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับมาเยี่ยมครอบครัวอีกด้วย

แผนการในการดำเนินชีวิตของธีรเดชนั้น เขาได้เล่าว่า

“จะทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าสุขภาพร่างกาย จะไม่เอื้อ แล้วก็เอาเงินเก็บที่มีอยู่เนี่ยมาทำธุรกิจให้แม่ดูแล ก็รู้นะว่าอาชีพนี้มันไม่มั่นคง ต้องมีแผนสำรองไว้และคิดว่าเราต้องไม่ประมาทกับชีวิต เพื่อมีเหตุการณ์ไม่คาดฝันเกิดขึ้น จะได้รับมือและจัดการได้ จะได้ไม่เดือดร้อน”

ธีรเดชได้บอกว่า ในห้าปีข้างหน้าเขาอาจจะต้องกลับมาถามตัวเองอีกครั้งว่า จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไร จะเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต่อไปหรือไม่ เขาเองก็ยังตอบให้ชัดเจนในวันนี้ ไม่ได้ว่าจะหยุดชีวิตการเป็นลูกเรือไว้เมื่ออายุเท่าไร แต่เขาก็บอกว่าพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตอยู่เสมอ ธีรเดชไม่มีแผนการแต่งงาน เพราะเขาเป็นชายรักชาย ปัจจุบันเขามีคนรักอยู่แล้วและคบหากันเปิดเผย ทั้งสองครอบครัวก็รับรู้ถึงความสัมพันธ์ของคนทั้งคู่ แต่เขาก็ไม่อาจหวังว่าจะได้ใช้ชีวิตด้วยกันตลอดไป ทุกอย่างจึงต้องวางแผนเผื่อไว้หากในอนาคตต้องใช้ชีวิต โสดเพียงลำพัง

“ก็ต้องวางแผนชีวิตให้ดี อย่าประมาท เงินก็ต้องเก็บต้องออมไว้บ้าง คนมองว่างานดี มีเงิน มันก็จริง แต่ความมั่นคงในชีวิตเรานะมันมีน้อย ก็ต้องคิดให้มาก คิดเผื่อวันที่เราทำงานไม่ไหว เกิดเจ็บป่วยขึ้นมากก็ต้องหยุดบิน”

เมื่อว่างจากการทำงานแล้ว ธีรเดชก็จะใช้เวลาในการดูแลธุรกิจร้านเครื่องสำอางเล็กๆ ที่เขาเปิดให้มารดาเป็นผู้ดูแล ความคิดในการทำธุรกิจนี้ เริ่มจากการที่เขารับจ้างขนส่งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาให้กับร้านค้าในย่านประตูน้ำ ซึ่งธีรเดชบอกว่าเขาเองก็ทราบดีว่าเป็นเรื่องไม่

ถูกต้อง เพราะเป็นสินค้าที่ไม่ผ่านการเสียภาษี แต่การรับจ้างให้กับร้านค้านั้นก็สร้างรายได้ให้กับเขาไม่น้อยเลยทีเดียว ในบางเดือนค่าตอบแทนจากการทำงานเสริมนี้ก็แทบจะเท่ากับจำนวนเงินเดือนของเขาเสียด้วยซ้ำ

การใช้เวลาส่วนตัวของธีรเดชนั้น เขาก็มักจะใช้ในการออกกำลังกาย เพราะเขาให้ความสำคัญกับสุขภาพค่อนข้างมาก รวมถึงเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยในการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์อีกด้วย

ธีรเดชเห็นว่าร่างกายที่แข็งแรงย่อมทำให้เขาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข แต่ถึงแม้จะทำงานหนักทั้งงานประจำและงานเสริม เขาก็ยังคงให้เวลากับการพบปะเพื่อนฝูงได้เป็นประจำ

“ถ้าว่างก็จะไปออกกำลังกาย แล้วก็เที่ยวกลางคืนบ้าง ดื่มบ้าง เป็นคนไม่ชอบปฏิเสธเพื่อนฝูง บางทีก็นัดกับเพื่อนๆ ไปดูหนังหรือดูละครเพลง เป็นความชอบส่วนตัวนะ

รสนิยมความชอบในการเลือกใช้สินค้าของธีรเดชนั้น เขายอมรับว่าเปลี่ยนแปลงไปบ้างเมื่อได้เข้ามาทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ปกติแล้วเขาเป็นคนชอบการแต่งตัวตามแฟชั่น เน้นสีสดและความสดใส แต่ต้องสะอาดอยู่เสมอ

“พอทำอาชีพนี้มันมีรายได้มากขึ้น ก็จะซื้อเสื้อผ้ามากขึ้น บ่อยขึ้น แต่ก็ไม่ต้องแบรนด์เนมนะ รู้สึกเฉยๆ แต่ถ้าเป็นพวก accessory นาฬิกา รองเท้า ก็ขอนิดนึง เพราะมันบอกรสนิยม”

ธีรเดชเห็นถึงความคุ้มค่าของการซื้อนาฬิกาหลากหลายหมื่นบาท หรือรองเท้ายี่ห้อดังราคาหลายพันบาท เพราะนาฬิกา นั้นเป็นเครื่องประดับที่ผู้ชายต้องสวมใส่ไว้เพื่อบุคลิกภาพที่ดี บ่งบอกว่าเป็นคนตรงต่อเวลาและมีระเบียบ หากสวมใส่นาฬิกา ยี่ห้อดีๆ ก็ทำให้คนมองว่าเป็นคนมีรสนิยม รู้จักเลือกใช้ของ และดูมีเกียรติอีกด้วย ส่วนรองเท้าราคาแพงนั้น ธีรเดชบอกว่าอาชีพของเขาทำให้เขาต้องเดินมากกว่าอาชีพอื่นๆ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องของการดูแลสุขภาพเท้ามากกว่าที่จะเน้นแฟชั่นตามสมัยนิยม เพราะเขาย้ำอยู่เสมอว่า สิ่งสำคัญที่สุด คือการรักชีวิตของตัวเองและต้องดูแลตัวเองให้ดีที่สุด

5. เอกรัฐ (นามสมมติ)

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ลำดับตามช่วงเวลา

1.สายการบินระหว่างประเทศ ประจำสถานีเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ปีพ.ศ. 2547-2548

2.สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ประจำสถานีจังหวัดภูเก็ต ประเทศไทย ปีพ.ศ.2548-2552

3.สายการบินระหว่างประเทศ ประจำสถานีกัวลาลัมเปอ ประเทศมาเลเซีย ปีพ.ศ.2552-ปัจจุบัน (ข้อมูลขณะทำการสัมภาษณ์ มกราคม พ.ศ.2553)

เอกรัฐ มีภาพลักษณะภาพนอกเท่าที่ผู้วิจัยจะบรรยายได้ก็คือ เป็นชายหนุ่มรูปร่างสูงโปร่ง ใบหน้าคมเข้ม ขณะทำการสัมภาษณ์ เอกรัฐ มี อายุ 29 ปี ซึ่งตามข้อมูลในบัตรประชาชนพบว่า เอกรัฐ ถือสัญชาติไทย เชื้อชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีสถานภาพเป็นโสด โดยเอกรัฐบอกว่า

“ยังไม่มีแพลนเรื่องแต่งงานตอนนี้”

และเมื่อถาม เอกรัฐ เกี่ยวกับครอบครัว เขาเล่าว่า

“ครอบครัวนะเหรอ ก็มี พ่อ แม่ และพี่ชายอยู่คนห่างกัน 2 ปี ตอนนี้พ่อก็ 64 แล้ว ส่วนแม่ 62 เป็นข้าราชการบำนาญทั้งคู่ ก่อนเกษียณพ่อเป็นทหาร ส่วนแม่เป็นนางพยาบาล พี่ชายตอนนี้เรียนโทที่อเมริกา และก็ยังโสดเหมือนกัน”

ในช่วงวัยเด็กของเอกรัฐนั้น เอกรัฐเล่าว่าเขาได้รับการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดจากบิดามารดา โดยมีการกำหนดกรอบในการดำเนินชีวิตบ้างตามสมควร

“จริงๆ พ่อแม่จะมีนิสัยคล้ายกันคือ ค่อนข้างเงี้ยบ แต่เวลาที่ท่านสอนอะไร ก็จะไม่บอกถึงเหตุผลให้เข้าใจเสมอว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ เวลามีปัญหา ก็จะปรึกษาแม่ก่อน เพราะแม่จะอยู่ใกล้ชิดดูๆ มากกว่า”

การที่บิดาและมารดาเป็นคนที่ค่อนข้างเงี้ยบอาจเป็นผลให้บุตรชายทั้งสองคนมีอุปนิสัยคล้ายกันคือค่อนข้างเงี้ยบเมื่ออยู่ในบ้าน โดยช่วงชีวิตวัยเด็กของเอกรัฐราบเรียบ ไม่มีเรื่องราวโศกโผน และมีผลการเรียนอยู่ในลำดับต้นๆ ของห้อง

“ตอนเลือกคณะพ่อแม่ค่อนข้างให้อิสระ อาจเป็นเพราะมีผลการเรียนดีมาโดยตลอด ตอนนั้นเลือกเรียนสถาปัตย์ เพราะเป็นความชอบส่วนตัวนะ”

ในการเรียนคณะสถาปัตยกรรม เอกรัฐต้องทุ่มเทเวลาให้กับการเรียนและสร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงานเพื่อส่งอาจารย์อยู่เสมอ ประกอบกับเอกรัฐต้องให้เวลากับกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยและคณะ

“ตอนเรียน ต้องทำงานส่งอาจารย์เยอะมาก และยังต้องทำกิจกรรมร่วมกับคณะ และมหาวิทยาลัยด้วย บางทีก็มีไปเที่ยวกลางคืนกับเพื่อนบ้าง ทำให้ต้องกลับบ้านดึก แต่ก็โทรบอกที่บ้านแทบทุกครั้ง ช่วงนั้นมันรู้สึกที่ตัวเองเห็นห่างจากครอบครัวมากขึ้น แต่เกรดก็ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีนะ ได้เกิน 3 มาตลอด”

และเมื่อจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยด้วยเกรดเฉลี่ยค่อนข้างดี เอกรัฐก็ได้รับการตอบรับจากบริษัทในประเทศสิงคโปร์ให้เข้าเป็นพนักงานในตำแหน่งสถาปนิก ซึ่งเอกรัฐเคยได้ไปเข้ารับการฝึกงานจากบริษัทแห่งนี้ มาแล้วระหว่างที่ศึกษาอยู่ปีสุดท้าย บิดามารดาเองก็ยินดีที่เอกรัฐได้งานทำในเวลาเพียงไม่นานหลังจากเรียนจบ

“พอรู้ข่าวว่าได้งานที่สิงคโปร์ พ่อแม่ก็ดีใจมาก เพราะได้งานค่อนข้างเร็ว”

จุดเปลี่ยนของ เอกรัฐ เริ่มต้นระหว่างที่เอกรัฐกำลังดำเนินการเรื่องเอกสารและรอเวลาเพื่อไปทำงานที่ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เพื่อนๆ ที่จบมาพร้อมกันกำลังเริ่มทำงาน และประกอบอาชีพต่างๆ ตามที่ตนเองสนใจ บางคนก็ได้ทำงานในสาขาวิชาที่ตนเองเรียนมาโดยตรง แต่หลายคนก็เลือกประกอบอาชีพในสายงานอื่นๆ ที่แตกต่างออกไป ตัวเอกรัฐเองก็ได้ไปสมัครงานที่สายการบินหลายแห่งในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินอีกด้วย

“ระหว่างเตรียมเอกสารเพื่อไปทำงานที่สิงคโปร์ เห็นเพื่อนบางคนไปสมัครงานที่ไม่ใช่สถาปนิก ก็ลองมอง ตอนนั้นไปสมัครเป็นสจ๊วตของสายการบินหลายที่เหมือนกัน พอดีตอนเรียนมหาลัยเคยไปฝึกการใช้ภาษาอังกฤษที่อเมริกา โครงการ work and travel ทำให้ผ่านการคัดเลือกได้ไม่ยาก ตอนนั้นก็เลยตัดสินใจเลือกอาชีพสจ๊วต”

ต่อมาเมื่อเอกรัฐได้เข้ามาทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่งในประเทศแถบตะวันออกกลาง ซึ่งนับเป็นอาชีพที่มีปัจจัยเรื่องเวลาเข้ามากำกับอย่างมาก เพราะต้องเดินทางตลอดเวลาทำให้ห่างไกลจากครอบครัว การพบปะหรือทำกิจกรรมร่วมกันก็ต้องลดน้อยลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก

“เป็นสจ๊วตทำให้ไม่ค่อยได้เจอพ่อแม่หรือพี่ชาย แต่ก็มีบางช่วงที่หยุดพักในประเทศก็จะทำให้มีโอกาสพิเศษที่คนในครอบครัวจะได้ทำกิจกรรมร่วมกัน”

ในขณะที่เอกอัครราชทูตทำงานกับสายการบินแรกนั้น เอกอัครราชทูตมีผลการทำงานที่อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม ได้รับการประเมินความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และผ่านการคัดเลือกให้เข้ารับการอบรมเพื่อเลื่อนตำแหน่งไปเป็นหัวหน้าลูกเรือประจำเที่ยวบิน (Purser) ซึ่งจะทำให้ตำแหน่งและรายได้สูงขึ้น หลังจากที่เอกอัครราชทูตผ่านการอบรมแล้ว เอกอัครราชทูตก็ได้ใช้สิทธิ์ ขอลากลับมาพักผ่อนในประเทศไทยเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งระหว่างนั้น เอกอัครราชทูตได้ลองสมัครงานกับสายการบินสกายสตาร์แอร์เวย์ ซึ่งเป็นสายการบินเปิดใหม่ที่มีแนวโน้มว่าจะเติบโตได้อย่างรวดเร็วในระยะเวลาอันสั้น ทั้งนี้ เพราะมีนโยบายขยายตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับเกาหลีมากขึ้น ประกอบกับการได้พำนักอยู่ในประเทศไทย ทำให้เอกอัครราชทูตตัดสินใจลาออกจากสายการบินแรกเพื่อมาทำงานกับสายการบินสกายสตาร์แอร์เวย์

“ตอนนั้นใช้เวลาตัดสินใจไม่นาน เพราะคิดว่าทำงานอยู่บ้านเราน่าจะสบายมากกว่า และบริษัทใหม่ก็ดูมีความน่าเชื่อถือพอสมควร จึงตัดสินใจลาออกจากที่เดิม”

เมื่อเข้ามาร่วมงานกับสายการบินสกายสตาร์แอร์เวย์ เอกอัครราชทูตก็ได้ทำสัญญาว่าจ้างในการทำงานที่จะประจำอยู่ที่สถานีจังหวัดภูเก็ต ต่อมาในปี 2552 บริษัทก็ต้องปิดตัวลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้เอกอัครราชทูตถูกเลิกจ้างและว่างงานไปโดยปริยาย จึงทำให้เอกอัครราชทูตต้องไปสมัครเข้าไปทำงานในตำแหน่งพนักงานภาคพื้นดินของสายการบินภายในประเทศไทยแห่งหนึ่ง

“ตอนเป็นพนักงานกราวนด์ ทำให้ได้เรียนรู้งานในหลายๆ ด้านมากขึ้น แต่ไม่ค่อยสบายใจ เพราะรู้สึกว่าจะไม่เหมาะกับตัวเอง เลยอยากกลับไปบินอีกครั้ง”

หลังจากทำงานบนภาคพื้นดินได้ 3 เดือน เอกอัครราชทูตได้งานใหม่เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่งในประเทศมาเลเซีย ซึ่งถือเป็นบริษัทสายการบินแห่งที่ 3 ที่เอกอัครราชทูตมีโอกาสได้เข้าไปทำงานในฐานะลูกเรือ เอกอัครราชทูตทำงานในสายการบินแห่งนี้ เป็นเวลาเกือบครึ่งปีแล้ว เอกอัครราชทูตได้กล่าวถึงประสบการณ์การทำงานในต่างแดนที่ผ่านมาไว้ว่า

“การทำงานในประเทศอื่น สภาพแวดล้อมอะไรต่างๆ มันต่างจากประเทศแม่มาก การใช้ชีวิตที่นั่นมันเลยไม่ค่อยสนุกเท่าที่ควร เพราะต้องพยายามปรับตัวให้ได้เร็วที่สุด เช่น เรื่องอาหารการกิน วัฒนธรรม สภาพภูมิอากาศ และอะไรอื่นๆ อีกเยอะแยะ”

ขณะนี้ เอกอัครราชทูตปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ให้บริการในเที่ยวบินระหว่างประเทศ

“แม้ตอนนี้จะเป็นลูกเรือธรรมดา แต่ก็แอบปี เพราะบริษัทมั่นคง ได้อยู่ใกล้บ้าน และทำให้วางแผนอนาคตได้ง่ายขึ้น คือ มีแผนที่จะทำธุรกิจส่วนตัว แต่คงไม่ใช่ในช่วงนี้ คิดว่าน่าจะเริ่มเก็บเงินชั้กก้อนและอาจไปเรียนโทด้านบริหารธุรกิจ เพื่อเอาความรู้หรือคอนเน็คชั่น ต่างๆ มาทำธุรกิจของตัวเอง”

สำหรับเรื่องชีวิตครอบครัวเอกรัฐยังไม่มีการวางแผนเรื่องการสมรสในช่วงนี้ เนื่องจากยังไม่มีคนรัก เอกรัฐกล่าวว่า

“สมัยมหาลัยปี 4 เคยมีแฟนนะ แต่เลิกกันหลังจากที่ผมทำงานเป็นสจ๊วตได้ 3 เดือน จากนั้นก็ไม่ได้คบหากับผู้หญิงอีกเลย คิดว่าตอนนี้ก็มีความสุขดีอยู่แล้วเลยไม่ได้ชวนขวยที่จะหาแฟนใหม่ แต่ผมก็ไม่ได้มีทัศนคติอะไรที่ไม่ดีต่อการแต่งงานนะ”

การเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ตินั้น เอกรัฐให้นิยามไว้ว่า

“ต้องมีความเป็นมืออาชีพในทุกด้าน ทั้งในด้านความคิด การให้บริการ การดูแลความปลอดภัย ความรู้ด้านการบิน รวมถึงระบบทุกอย่างในกะทำงาน เพราะการกระทำทุกอย่างจะต้องสะท้อนถึงความเป็นมืออาชีพ”

ส่วนมุมมองต่อการทำงานในอาชีพนี้ เอกรัฐกล่าวว่า

“คนในกับคนนอกก็จะมองกันคนละมุม เราทำเองก็จะมองว่าเป็นอาชีพที่ต้องดูแลหลายๆ อย่าง แต่คนทั่วไปมักจะมองว่าอาชีพนี้ก็คือการได้ไปเที่ยว ส่วนการทำงานคือการเสิร์ฟอาหารบนเที่ยวบินเพียงเท่านั้น โดยส่วนตัวแล้วก่อนและหลังจากที่ได้เข้ามาทำงานเป็นลูกเรือนั้นมุมมองต่ออาชีพนี้ก็ยังคงดีเหมือนเดิม แต่ในรายละเอียดของงานนั้นเปลี่ยนไปแทบทั้งหมด เพราะวันแรกที่ตกลงทำสัญญาการทำงานกับบริษัทแล้ว วันต่อมาก็ต้องเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งคาดไม่ถึงว่าจะต้องมานั่งเรียนบทเรียนและต้องมานั่งอ่านหนังสือเพื่อสอบก่อนการปฏิบัติงานจริง ซึ่งความตั้งใจส่วนตัวหลังจากที่เรียนจบแล้วคือต้องการทำงานเพราะไม่ต้องการคร่ำเคร่งกับการอ่านหนังสืออีกต่อไปแล้ว แต่ต้องมานั่งเรียนตลอดทั้งวันเป็นเวลาหนึ่งเดือนเต็ม มุมมองอีกจุดหนึ่งที่เปลี่ยนไปก็คือ ความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นในการทำงาน การตัดสินใจ มุมมองต่างๆ เพราะต้องใช้ความคิดและสติอยู่ตลอดเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ เพราะการทำงานอาชีพนี้ไม่ได้เป็นแบบที่เคยมองไว้ว่าอาชีพนี้ดีเพราะได้ไปเที่ยว ได้เงินตอบแทนสูง ไม่ต้องเครียดกับการทำงานมากนัก ซึ่งในความเป็นจริงอาชีพนี้จำเป็นต้องจริงจังและทำให้คนเครียดได้มาก มุมมองที่ได้จากการเข้ามาทำงานทำให้จุดประกายความคิดของตัวเองขึ้นมาว่า ถ้ามีโอกาสได้ถ่ายทอดความรู้

และประสบการณ์ให้แก่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาทำงานได้มีความรู้ความเข้าใจต่ออาชีพ ก็จะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำงานในระยะยาว”

เมื่อมีเวลาว่างนอกเหนือจากการทำงานแล้ว เอกรัฐมักจะใช้เวลาในการออกกำลังกายที่สถานออกกำลังกายที่ตนเองเป็นสมาชิกรายปี

“การทำงานไม่เป็นเวลา ต้องเดินทางข้ามประเทศอยู่เป็นประจำ สภาพอากาศ ความเครียด และการทำงานในพื้นที่แคบๆ อย่างบนเครื่องบิน ทำให้ร่างกายของพวกเขาเสี่ยงต่อความเจ็บป่วย ดังนั้น ถ้ามีเวลาว่างก็จะไปออกกำลังกาย”

นอกจากการออกกำลังกายแล้ว เอกรัฐยังใช้เวลาว่างในการจับจ่ายซื้อของในห้างสรรพสินค้า เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน ในบางครั้งเอกรัฐก็แบ่งรายได้บางส่วนให้กับบิดามารดา หรือซื้อของขวัญให้ในโอกาสพิเศษ

“จริงๆ พ่อแม่ก็ไม่ได้คาดหวังว่าจะต้องช่วยค่าใช้จ่ายภายในบ้าน เลยไม่รู้สึกรู้ว่าการทำงานของตัวเองมีผลต่อฐานะทางบ้าน เพราะรายได้จากการทำงานทั้งหมดก็จะนำไปใช้ตามต้องการ แต่ก็จะมีการวางแผนนะ คือ แบ่งเงินเป็นสามส่วน ส่วนแรกใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนที่สองคือสำรองในตอนที่ต้องการซื้อของในโอกาสพิเศษ หรืออาจเก็บไว้ใช้จ่ายในการเดินทางไปพักผ่อนและสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน และส่วนที่เหลือจะฝากธนาคาร”

สำหรับรสนิยมในการบริโภคสินค้าของเอกรัฐ เขายืนยันว่าไม่ได้เปลี่ยนแปลงจากเดิมเมื่อเข้ามาทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เพียงแต่มีโอกาสในการซื้อสินค้าได้มากขึ้น เพราะรายได้ที่ค่อนข้างสูงทำให้สามารถเลือกซื้อสินค้าที่ชื่นชอบได้มากขึ้น รวมถึงมีโอกาสเดินทางไปต่างประเทศ ก็ทำให้ซื้อสินค้าบางประเภทได้ในราคาที่ถูกลงกว่าซื้อในประเทศไทยอีกด้วย

“เคยตัดสินใจซื้อกระเป๋าหนังยี่ห้อ Louis Vuitton เพราะคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนตอนนั้นแล้วพบว่ามันราคาถูกลงกว่าในไทยพอสมควร แล้ว Louis Vuitton ก็เป็นยี่ห้อที่นิยมกันในกลุ่มเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน”

นอกจากนี้ เอกรัฐก็ยังชื่นชอบการเลือกซื้อสินค้าที่อยู่ในช่วงลดราคาอยู่เสมอ เพราะทำให้ได้ใช้ของคุณภาพดีที่ราคาถูกลง เอกรัฐมักจะซื้อ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่มียี่ห้อเป็นที่รู้จักซึ่งราคาปกติค่อนข้างสูง เช่น Zara, Paul Smith, Coach, CC Double O เป็นต้น แต่เอกรัฐมองว่าเงินที่

จ่ายไปคุ้มค่ากับคุณภาพของสินค้าที่ได้มา เพราะเอกรัฐพยายามเลือกซื้อ อในช่วงลดราคา ซึ่งเขาบอกว่า

“การได้ใส่เสื้อผ้าที่มียี่ห้อและสวยงามมันเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของผู้ใส่นอกจากจะมีหน้าตาผิวพรรณสะอาดชวนมองแล้ว การแต่งกายก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยสร้างบุคลิกภาพ ซึ่งส่วนใหญ่จะไปซื้อเสื้อผ้าที่สยามสแควร์ เพราะคุ้นเคยกับที่นี้ตั้งแต่สมัยที่เรียนมหาลัย”

แต่ถ้าเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พวกโทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์นั้น เอกรัฐให้ความสำคัญรองลงมา และจะไม่ซื้อหรือเปลี่ยนตามกระแสความนิยม

“ตอนนี้ใช้โทรศัพท์มือถือ I-Phone แต่ก็ใช้แค่โทรเข้า ออกเท่านั้น ส่วนคอมพิวเตอร์จะใช้พวก Laptop เพราะต้องเดินทางบ่อย”

นอกจากกิจกรรมที่ได้กล่าวมาแล้ว เอกรัฐยังมักจะออกไปพบปะสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อนหลายๆกลุ่ม เช่น กลุ่มเพื่อนในมหาวิทยาลัย กลุ่มเพื่อนที่อยู่สายการบินเดียวกันที่สนิทสนมกันจากการฝึกอบรมพร้อมกันหรือได้เคยปฏิบัติหน้าที่บนเครื่องบินเที่ยวบินเดียวกัน หรืออาจเป็นกลุ่มเพื่อนที่มีอาชีพลูกเรือเหมือนกันแต่อยู่สายการบินอื่นซึ่งติดต่อกันผ่านเครือข่ายต่างๆ

“ถ้าว่างจากการทำงานผมกับเพื่อนๆ ก็จะชวนกันไปดูหนังหรือดูละครเวทีบ้าง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำสมัยเรียนมหาลัย การเที่ยวกลางคืนก็มีนะ แต่เป็นคนไม่ค่อยดื่มแค่ไปนั่งคุยเฮฮากับเพื่อน แต่ถ้าพอมีเวลาก็จะเที่ยวต่างจังหวัดบ้างในบางโอกาส”

6.พลธร (นามสมมติ)

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ลำดับตามช่วงเวลา

1.สายการบินระหว่างประเทศ ประจำสถานีกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ปีพ.ศ.2546-2548

2.สายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ ประจำสถานีจังหวัดภูเก็ต ประเทศไทย ปีพ.ศ.2548-2552

3.สายการบินภายในประเทศและระหว่างประเทศ ประจำสถานีกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ปีพ.ศ.2552- ปัจจุบัน (ข้อมูลขณะทำการสัมภาษณ์ มกราคม พ.ศ.2553)

พลธร ชายหนุ่มรูปร่างสันทนต์ ผิวขาวสะอาดสะอาด ตามทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า หน้าตาดูอ่อนเยาว์กว่าอายุที่เข้าสู่วัย 30 ปีแล้ว พลธรถือสัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ ใบหน้าของเขาทำให้คนทั่วไปคาดเดาได้ไม่ยากว่าเขาเป็นคนไทยที่มีเชื้อสายจีน เพราะหน้าตาอันเป็นเอกลักษณ์ของเขานั้นเอง พลธรจบการศึกษาจากคณะบริหารและการจัดการธุรกิจจากมหาวิทยาลัยเอกชนชื่อดังในกรุงเทพมหานครด้วยผลการเรียนระดับปานกลาง คือ 2.75 แต่สิ่งที่เป็นความสามารถอันโดดเด่นของเขา คือ ความรู้ภาษาจีนที่อยู่ในระดับดีเยี่ยม ทั้งนี้ เพราะบิดาสันับสนุนให้ลูกหลานทุกคนในบ้านเรียนภาษาจีนตั้งแต่วัยเด็ก และใช้สนทนาในบ้านเป็นภาษาหลักอีกด้วย

โดยพลธรเล่าถึงครอบครัวและชีวิตในวัยเด็กของเขาว่า

“พี่เป็นลูกชายคนโต มีน้องสาวคนเดียวห่างกัน 4 ปี เกิดและโตที่นี้ (กรุงเทพมหานคร) ก็ด้วยความที่บ้านพี่เป็นคนจีน พี่เป็นลูกชายก็เลยถูกเลี้ยงเป็นอย่างดี พ่อก็เป็นนักธุรกิจนำเข้าส่งออกระหว่างไทยกับจีนนี่แหละ ส่วนแม่เนาะก็อยู่บ้านเลี้ยงลูก ไม่ได้มีงานประจำ ตอนเด็กๆ พี่มีหน้าที่เรียนอย่างเดียว”

บิดารมารตามักจะพาพลธรและน้องสาวไปพักผ่อนต่างประเทศบ้าง โดยเฉพาะที่เกาะฮ่องกงและประเทศจีน ทั้งนี้ เพราะบิดาต้องเดินทางไปติดต่อธุรกิจอยู่เสมอ จึงคุ้นเคยกับประเทศนี้เป็นอย่างดี อีกทั้งต้องการปลูกฝังให้พลธรได้เรียนรู้ การทำธุรกิจไปในตัวด้วย แต่เมื่อบิดาทราบว่าพลธรต้องการประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ก็ไม่ได้คัดค้านแต่อย่างใด

“พ่อพี่คงเห็นว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ได้ลองใช้ชีวิต เดียวถึงจุดหนึ่งพี่ก็คงต้องกลับมารับช่วงต่อที่บ้านเองแหละ”

การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่เส้นทางอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของพลธรนั้น เป็นไปอย่างเรียบง่าย พลธรก็อาศัยการหาข้อมูลจากเว็บไซต์ www.thaicabincrew.com ที่เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในโลกอินเทอร์เน็ตเหมือนกับคนอื่นๆ อีกจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังมีเพื่อนที่เคยเรียนด้วยกันในมหาวิทยาลัยที่ไปประกอบอาชีพนี้ ในสายการบินต่างๆ เพื่อนๆ เหล่านั้นจะคอยให้ข้อมูลและคำปรึกษาแก่พลธร ซึ่งทุกคนก็ได้ให้กำลังใจเขามาโดยตลอด

“พวกเค้าบอกพี่ว่า พี่จะต้องได้เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินใดสายการบินหนึ่งอย่างแน่นอน เพราะคุณสมบัติที่เพียบพร้อมและเหมาะสม เช่น รูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพ ความรู้ด้านภาษาทั้งอังกฤษ จีน แล้วก็เป็นคนที่มีสุขภาพเรียบร้อย ใจเย็น อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งครอบครัวข้างเค้าก็มองว่า ธรรมชาติของพี่นี่แหละเหมาะที่จะทำงานในอาชีพนี้”

ทั้งบิดาและมารดาของพลธรรนี้ไม่เคยบังคับให้พลธรรต้องทำอะไรใด ดังนั้นเขาจึงมีโอกาสในการเลือกเส้นทางของตนเองตั้งแต่เด็ก ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเรียนในคณะและสาขาวิชาที่ชอบ แต่ก็เป็นที่พอใจของบิดามารดาด้วย เพราะเป็นสาขาวิชาที่ตรงกับการประกอบธุรกิจของครอบครัว และเมื่อเรียนจบระดับปริญญาตรีแล้ว บิดาก็ได้ให้พลธรรเข้ามาช่วยดูแลกิจการไปในระหว่างที่เขา กำลังเริ่มสมัครงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

“ได้แรงบันดาลใจจากการได้บินบ่อยๆ นั้นแหละ ตั้งแต่เด็กจนโต มารู้ตัวอีกทีก็อยากจะเป็นมากแล้ว”

เมื่อได้เข้ามาประกอบอาชีพตามที่ตนเองใฝ่ฝันไว้ นั่น พลธรรบอกว่ามุมมองหลายๆอย่างในอาชีพนี้ได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น จากที่เคยมองว่าคุณสมบัติเรื่องความรู้ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เพราะต้องใช้ในการพูดคุยสนทนากับผู้โดยสารที่มีหลากหลายเชื้อชาติและภาษา แต่เมื่อเขาได้สัมผัสโดยตรงกับอาชีพนี้ ในฐานะคนใน เขาบอกว่า สิ่งสำคัญที่สุดคือ ความรู้เรื่องความปลอดภัย เพราะเป็นวัตถุประสงค์หลักของหน้าที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เขาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยเป็นหลัก ต้องเป็นผู้ที่คอยสังเกตและแก้ไขปัญหาหากเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติขึ้นมา ทั้งนี้ ก็เพื่อความปลอดภัยในชีวิตของตัวเองและของผู้โดยสารทุกคนนั่นเอง

“พี่ก็เคยมองงานนี้แหละว่าไม่น่าจะมีอะไรยาก ทำงานบริการ หมัดไพล่ก็หมดงาน ไม่ต้องเครียด แต่จริงๆ แล้วมันก็ต้องทบทวนความรู้อยู่เรื่อยๆ ไม่สามารถทิ้งตำราได้หรอก ต้องตื่นตัวอยู่เสมอ เพราะทุกอย่างบนเครื่องบินคือชีวิตความเป็นความตายของเรากับคนอื่นที่ตั้งใจอะ”

ระหว่างที่ได้ทำงานในอาชีพลูกเรืออยู่นั้น พลธรรเองก็เกิดความรักและผูกพันกับอาชีพนี้มาก จนไม่คิดว่าจะหยุดแล้วไปช่วยธุรกิจส่วนตัวของครอบครัวในระยะเวลาอันใกล้นี้ แต่เขาก็ไม่ได้บอกกับบิดามารดาในเรื่องนี้ ถึงแม้เขาเองก็ไม่ได้คิดว่าจะต้องทำไปจนอายุมากหรือจนร่างกายไม่ไหว แต่เมื่อยังไม่แน่ใจเรื่องกำหนดเวลาของตัวเอง เขาจึงยังไม่ได้พูดคุยกับบิดามารดาในเรื่องการออกจากอาชีพนี้ เพราะในขณะนี้ เขาเองก็มีความสุขกับการทำงานและชีวิตส่วนตัวที่เป็นอิสระ

“ตอนเสร็จงานที่ต่างประเทศพี่ก็จะออกไปเดินเล่นตามที่ต่างๆ พวกที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ หรือที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือไม่ก็เดินช้อปปิ้งในห้าง หรือออกไปเที่ยวกลางคืน”

ซึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวนี้เอง ทำให้เขามีโอกาสได้พบกับคนรักคนปัจจุบันของเขา ซึ่งเป็นคนต่างชาติ พลธรรก็รู้ดีว่าการเป็นชายรักชายนั้น ไม่สามารถเปิดเผยความสัมพันธ์ได้ในครอบครัวหรือแม้กระทั่งในสังคม แต่เขาก็ยังคงมีความสุขดีกับเรื่องความรักและหน้าที่การงานของเขา มีการนัดเจอกันบ้างเมื่อพลธรรต้องไปหยุดพักชั่วคราวที่สถานีในประเทศเกาหลี หรือบางครั้งคนรักของพลธรรก็เดินทางมาที่ประเทศไทยเพื่อใช้เวลาว่างด้วยกันบ้าง

ปัจจุบันพลธรรทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งและประจำอยู่ในกรุงเทพมหานคร ก่อนหน้านั้น เขาทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินให้กับสายการบินระหว่างประเทศแห่งหนึ่ง และต่อมาก็เข้ามาทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับประจำสายการบินสกายสตาร์ แอร์เวย์ โดยไปประจำอยู่ที่จังหวัดภูเก็ต และได้ย้ายกลับมาประจำที่กรุงเทพมหานครในภายหลังและหลังจากที่สายการบินแห่งที่สองนี้ได้ประกาศปิดกิจการลง พลธรรก็ใช้เวลาในการช่วยเหลือกิจการของบิดาบ้าง และไม่กี่เดือนต่อมาเขาก็ได้สมัครเข้าทำงานและผ่านการคัดเลือกเข้ามาเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินอีกคั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นสายการบินที่เปิดทำการบินทั้งเส้นทางการบินภายในประเทศและเส้นทางระหว่างประเทศ หน้าที่และลักษณะการทำงานของพลธรรก็ไม่แตกต่างไปจากเดิมมากนัก แต่สิ่งที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ การทำงานในสายการบินแห่งใหม่นี้ เป็นลักษณะของเที่ยวบินไปกลับภายในวันเดียว (quick turn flight) ซึ่งทำให้เขาไม่ต้องนอนพักค้างคืนที่ประเทศอื่นหรือสถานีอื่น มีโอกาสได้กลับบ้านนอนที่บ้านทุกวัน โดยตื่นไปทำงานในตอนเช้ามีดและกลับถึงบ้านในตอนเย็น ซึ่ง น้อยอยู่กับว่าเที่ยวบินสุดท้ายจะหมดลงเร็วหรือช้าในแต่ละวัน

“การทำงาน 4 วันสลับกับหยุด 2 วัน มันก็ โอเค แรกๆ ก็ต้องปรับตัวบ้าง เพราะมันเป็นเส้นทางบินระยะสั้น ไม่เกิน 3 ชั่วโมง การทำงานก็ต้องกระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว ต้องเฟรชตลอดเวลา”

การปรับตัวของพลธรรจากการทำงานในเที่ยวบินที่มีชั่วโมงการบินยาวมาเป็นเที่ยวบินระยะสั้นนั้น เขาบอกว่าก็ฝึกฝนและคอยเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงานรุ่นพี่ เพราะแต่ละที่มีวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันกันไป จากที่เคยเน้นบุคลิกภาพแบบนิ่งเงียบ สุภาพ ก็ต้องปรับเปลี่ยนให้เป็นความสดใสร่าเริง เป็นมิตรกับผู้โดยสารให้มากขึ้น ให้คนที่มาใช้บริการเข้าถึง พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินได้ง่ายขึ้นและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันมากขึ้นอีกด้วย

เนื่องจากฐานะทางครอบครัวของพลธรรจัดว่าอยู่ในขั้น นดีมากแล้ว ทำให้เขาไม่ต้องมีภาระในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในบ้าน บิดามารดาก็บอกว่าไม่ต้องแบ่งรายได้มาให้ ต้องการให้พลธรรเก็บไว้ใช้เองมากกว่า

“บ้านพี่ฐานะค่อนข้างดีอยู่แล้ว เลยไม่ต้องช่วยที่บ้าน รายได้มันมากกว่ารายจ่ายอยู่มาก เงินเก็บมันเลยเยอะ บ้านที่อยู่ก็เป็นของพ่อแม่ ไม่ต้องมีภาระอะไร เงินส่วนหนึ่งก็หมดไปกับการใช้จ่ายประจำวัน รถที่ใช้อยู่พ่อก็ซื้อให้”

เมื่อพลธรรว่างจากการทำงาน ในตอนเย็นหลังเลิกงานแล้ว เขาจะไปออกกำลังกายที่ฟิตเนสคลับที่เขาสมัครเป็นสมาชิกไว้ เขาเองก็เหมือนกับคนในอาชีพนี้ ทั่วไปที่ต้องห่วงสุขภาพของตนเองมาเป็นอันดับแรก

“ลักษณะของงานนี้มันไม่เหมือนงานอื่น พี่ก็เลยต้องออกกำลังกายเป็นประจำ นอกจากออกกำลังกาย ถ้ามีเวลา ก็ไปเที่ยวกลางคืนบ้าง ก็จะไปกับเพื่อนๆ ในสายการบินนี่แหละ”

ในส่วนของการสนิยมและความชื่นชอบส่วนตัวของพลธรรนั้น เขากล่าวว่าเคยเป็นอย่างไรก็ยังคงเป็นอย่างนั้น เพื่อนๆและคนรอบตัวก็พูดตรงกันว่า พลธรรเป็นตัวของตัวเองมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว คนภายนอกอาจจะมองว่าเขาเป็นคนแต่งกายตามแฟชั่น นิยมของมีชื่อเสียง

“พี่ก็แต่งอย่างนี้มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว เสื้อผ้าที่ซื้อมันก็ได้เกินกำลังเรา ที่ต้องเลือกของดีราคาแพงก็เพราะมันช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ แต่ก็ไม่ได้เจาะจงนะว่าจะต้องเป็นยี่ห้ออะไรเป็นพิเศษ ส่วนใหญ่ก็จะดูแค่ชอบหรือไม่เท่านั้นเอง”

ส่วนพวกรองเท้า กระเป๋า เข็มขัด ก็อาจจะต้องลงทุนซื้อของที่มีชื่อเสียงหรือราคาแพง เพราะเป็นสิ่งของที่สามารใช้ได้ยาวนานกว่าเสื้อ ผ้า และในส่วนของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เช่น โทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์นั้น พลธรรเองก็ให้ความสำคัญไม่น้อยเหมือนกัน

“พี่จะเปลี่ยนโทรศัพท์มือถือทุกๆ 1-2 ปี เน้นฟังก์ชัน แล้วก็ดีไซน์สวยๆ ตอนนี่ก็ใช้ Blackberry ก็เอาไว้ Chat กับเพื่อน ก็พี่ไม่ค่อยมีเวลานั่งเล่นหน้าจอคอมเหมือนคนอาชีพอื่นนี่”

การมีโทรศัพท์ที่สามารถติดตามข้อมูลข่าวสารและเชื่อมโยงกับเครือข่ายของเพื่อนๆ ได้ย่อมทำให้เขาไม่รู้สึกรว่าห่างหายไปจากกลุ่มเพื่อน หรือถูกตัดออกจากวงโคจรของเพื่อน เพียงเพราะเขาทำงานและมีเวลาว่างที่ไม่ตรงกันกับเพื่อนๆ เท่านั้นเอง ส่วนคอมพิวเตอร์ที่เขาใช้อยู่เป็น

ประจำวัน นกชี้ อดมาไว้ใช้เพื่อการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพียงอย่างเดียว ในช่วงเวลากลางคืนก่อนนอน เขาก็จะใช้เวลาที่มีในการอ่านข่าวสารบ้านเมืองในรอบวัน และติดต่อกับเพื่อนผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ทุกวันเป็นถือเป็นกิจวัตรที่ขาดไม่ได้แล้ว

ความคาดหวังและแผนการในการดำเนินชีวิตของพลธรณ์ นกชี้ไม่ซับซ้อนมากมาย เขายืนยันว่าต้องการทำอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต่อไปเรื่อยๆ และจะกลับมาคิดถึงอนาคตอีกครั้งเมื่ออายุ 35 ปี เพราะเมื่อถึงเวลานั้น อายุที่มากขึ้นและประสบการณ์ที่สั่งสมมา อาจจะทำให้เขามืดัวและคิดที่จะกลับไปช่วยสานต่อธุรกิจของครอบครัวต่อจากบิดาในที่สุด แต่ตอนนี้ พลธรณ์ยังคงมีความสุขในชีวิตการทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าลูกเรือในเที่ยวบิน (in-charge) โดยที่ไม่มีความต้องการที่จะต้องก้าวขึ้นไปเป็นระดับหัวหน้าลูกเรือบนเที่ยวบิน(purser) เพราะเขามองว่าตัวเองยังไม่มีคุณสมบัติเรื่องความเป็นผู้นำและความเด็ดขาดเพียงพอในการที่จะเป็นหัวหน้าลูกเรือ เขายังคงพอใจกับตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมาแล้ว เพราะมองว่าสิ่งที่เขามองหาจากงานนี้ คือ ความสนุก ซึ่งหากเป็นหัวหน้าลูกเรือจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบที่มากขึ้น พลธรณ์ไม่พร้อมที่จะต้องแบกรับภาระและความกดดันในการทำงานถึงเพียงนี้

“เท่าที่นึกออกวันนี้ ก็อยากบินไปเรื่อยๆ บินทุกครั้งก็มีความสุขทุกครั้ง ชอบทำอะไรเรื่อยๆ ยิ้มๆของเราไปตามลำพังนี้แหละ อยากทำงานให้ดีที่สุดก็พอ ที่เหลือเป็นเรื่องในอนาคต เมื่อถึงเวลาก็ต้องเตรียมตัวเองให้พร้อมต่อไป”

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์และแบบชีวิตของพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบิน จะอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องทุนของปีแอร์ บูร์ดิเอนในการวิเคราะห์ทุนทั้ง 3 ด้าน อันประกอบด้วยทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม เพื่อนำมาจำแนกหาปิตุสและวิถีชีวิตของพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบิน ซึ่งผลลัพธ์สุดท้ายจะทำให้ได้อัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบิน โดยจากการศึกษาทำให้ได้ผลดังนี้

6.1 การวิเคราะห์อัตลักษณ์ผ่านการขัดเกลาทางสังคม

การที่แต่ละบุคคลจะเติบโตตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งถึงวัยทำงานทุกคนล้วนแล้วแต่ต้องผ่านการขัดเกลาทางสังคมโดยเฉพาะจากสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา ซึ่งในหัวข้อนี้ เป็นการวิเคราะห์อัตลักษณ์ผ่านการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ทางสังคมเกี่ยวกับตัวเองในกลุ่มสังคมปฐมภูมิ เช่น ครอบครัว สถาบันการศึกษา

1. การขัดเกลาทางสังคม

1) การวิเคราะห์ภูมิหลังทางครอบครัว

สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานแรกสุดในชีวิตของปัจเจกบุคคลและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม เนื่องจากเป็นส่วนที่มีอิทธิพลในการช่วยขัดเกลาสมาชิกในสังคมให้แสดงออกในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย ทำให้เห็นว่าพื้นฐานทางครอบครัวของแต่ละคนต่างก็มีความเหมือนและความแตกต่างกัน โดยเมื่อพิจารณาจากสมาชิกของครอบครัวก็จะพบว่า ทุกคนมีลักษณะเป็นครอบครัวคนเมือง นั่นคือ เป็นการใช้ชีวิตในครอบครัวขนาดเล็กมีสมาชิก คือพ่อแม่และพี่น้อง แต่จุดที่แตกต่างของแต่ละครอบครัวอยู่ที่รูปแบบการเลี้ยงดู โดยเฉพาะในวัยเด็กเนื่องจากบางครอบครัวมีความเข้มงวดในการเลี้ยงดู โดยเฉพาะครอบครัวของบิดินทร์ โดยเขาเล่าว่า ในช่วงวัยเด็กพ่อแม่ของเขาเป็นคนที่ค่อนข้างเข้มงวด ทำให้คนภายนอกครอบครัวมองครอบครัวของเขาว่าเป็นครอบครัวที่ไม่ค่อยอบอุ่นนัก แต่เมื่อเริ่มโตขึ้น พ่อและแม่ของเขาเริ่มปล่อยและให้อิสระในการดำเนินชีวิตมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะพบว่า พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นั้น ส่วนใหญ่ถูกเลี้ยงดูมาจากครอบครัวที่ค่อนข้างให้อิสระในการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะเจษฎาที่กล่าวว่าพ่อแม่ค่อนข้างให้อิสระแก่เขาในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมหรือการใช้ชีวิตใน

ด้านต่างๆ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวที่ค่อนข้างดี ไม่ว่าจะเป็นกับพ่อ แม่ หรือพี่น้อง โดยในกรณีของเจษฎาจะเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนว่า เขามีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ หรือน้องสาว ซึ่งถือเป็นบุคคลที่มีส่วนช่วยให้เจษฎาได้เข้าไปทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ขณะที่บดินทร์ดูเหมือนจะมีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวในระดับที่ต่ำกว่าบุคคลอื่นๆ ที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์มา ซึ่งเขาเล่าว่า ยามที่มีปัญหานั้น เพื่อนคือกลุ่มบุคคลแรกที่เขาจะขอคำปรึกษา ซึ่งเป็นการยืนยันถึงระดับความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างต่ำระหว่างเขากับสมาชิกในครอบครัวขณะที่ฐานะของครอบครัวพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชายส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์นั้น จะมีฐานะทางครอบครัวที่ค่อนข้างดี โดยพลธรรอาจถือได้ว่าเป็นคนที่แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงทางฐานะทางการเงินของครอบครัวได้เป็นอย่างดี เนื่องจากครอบครัวของเขาทำธุรกิจส่วนตัว ทำให้เขามีโอกาสบริโภคสินค้าหรูหราได้มากกว่าคนอื่นๆ ขณะที่ธีรเดชดูเหมือนว่าจะเป็นคนที่มีฐานะทางครอบครัวอยู่ในระดับต่ำกว่าคนอื่นๆ ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก พ่อและแม่ของเขาต้องแยกทางกัน ประกอบกับเขาและแม่ต้องช่วยกันเลี้ยงดูน้องสาวที่มีโรคประจำตัวอีกด้วย

จากการวิเคราะห์ภูมิหลังทางครอบครัวทำให้เห็นว่า การขัดเกลาทางสังคมที่มาจากพื้นฐานทางครอบครัวที่ต่างกัน ได้ส่งผลต่อการแสดงออกบางอย่างที่ต่างกัน โดยหากบุคคลที่ถูกเลี้ยงดูในลักษณะเข้มงวดในวัยเด็ก และมีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ เขาจะมีบุคลิกภาพที่แสดงออกระหว่างที่เขาทำอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินว่าเป็นคนที่มีลักษณะที่พูดน้อย เงียบ ทหาทางจริงจังกับชีวิต ไม่ชอบผูกพันกับใครง่าย ๆ ขณะที่คนที่ถูกเลี้ยงดูในวัยเด็กด้วยลักษณะที่ไม่ค่อยเข้มงวดและมีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง จะเป็นคนที่แสดงออกในลักษณะที่เป็นคนช่างพูด อธิบายดี ดูสนุกสนาน สำหรับคนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางการเงินที่มั่นคง พวกเขาเหล่านั้น ได้แสดงให้เห็นว่าในช่วงที่เขามาทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแล้ว มักจะนิยมบริโภคสินค้าที่มีราคา มียี่ห้อ ทั้งนี้ เนื่องจาก เขาปฏิบัติในลักษณะดังกล่าวมาก่อนที่จะเข้ามาทำอาชีพนี้ แล้ว

2) การวิเคราะห์สถาบันทางการศึกษา

เนื่องจากการที่บุคคลใดจะเข้ามาทำอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน จะต้องจบการศึกษาอย่างน้อยในระดับปริญญาตรี ทำให้ทุกคนที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ได้ผ่านการเรียนจนจบปริญญาตรีมาทั้งหมดแล้ว แต่อย่างไรก็ดี สาขาวิชาที่แต่ละคนเรียนจบกลับมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ หากพิจารณาตามสาขาวิชาที่เรียนจบ จะพบว่ามีเพียงบดินทร์เท่านั้นที่จบสาขาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน โดยบดินทร์จบการศึกษาในสาขา

การโรงแรม ส่วนเอกรัฐเป็นคนที่จบสาขาที่อาจถือได้ว่าห่างไกลจากอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมากที่สุด โดยเอกรัฐเรียนจบสถาปัตยกรรม และเนื่องจากการที่คนส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์มีฐานะทางครอบครัวอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดี ทำให้พวกเขาทั้ง 6 คน สามารถไปหาความรู้เพิ่มเติมทางภาษาอังกฤษได้ที่ ینگและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการไปเรียนภาษาอย่างเดียวหรือเป็นการไปเรียนเพื่อให้ได้วุฒิกการศึกษาในระดับต่างๆ อย่างเช่นโกลเมทที่มีโอกาสไปศึกษาในต่างประเทศเป็นระยะเวลาที่นานที่สุดเมื่อเทียบกับคนอื่น โดยเขาเรียนมัธยมจนถึงระดับอนุปริญญาที่สหรัฐอเมริกา ซึ่งทำให้เขามีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ดี ทำให้เขาไม่จำเป็นต้องติวภาษาอังกฤษก็สามารถสอบเข้ามาทำงานในอาชีพนี้ได้ ขณะที่กรณีของธีรเดชที่แม้ครอบครัวจะมีฐานะต่ำกว่าคนอื่นๆ แต่เขาก็มีโอกาสได้เข้าไปเรียนหลักสูตรนานาชาติในมหาวิทยาลัยของไทย ซึ่งก็เป็นผลให้เขามีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ดีพอที่จะช่วยให้เขาไม่ต้องขวนขวายเพื่อจะศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมมากนัก ขณะที่บางคนในวัยเด็กก็ถูกพ่อแม่เคี่ยวเข็ญให้ไปเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนในโรงเรียน ซึ่งจากเหตุผลที่ผ่านมาเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าความรู้ด้านภาษาอังกฤษที่แต่ละคนได้สั่งสมมาก่อนที่พวกเขาจะเข้ามาทำอาชีพนี้ เป็นปัจจัยที่ปูทางให้กับพวกเขาเข้าไปสู่อาชีพพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบินในเวลาต่อมา สรุปได้ว่า ฐานะทางครอบครัวและพื้นฐานการศึกษานั้น เปิดโอกาสฝึกปฎิบัติทักษะทางด้านภาษา ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ที่เข้ามาเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

2. การวิเคราะห์ระดับขั้น ฮาบิตูสของปัจเจกและของกลุ่มที่เป็นผลมาจากการขัดเกลาในครอบครัวและสถาบันการศึกษา

ทุนทางวัฒนธรรมหรือทุนที่เป็นฮาบิตูสจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมทำให้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของตนเองและการบริโภคสินค้าแบรนด์เนม เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยให้พวกเขาเหล่านั้นมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่ถูกเลี้ยงดูมาจากครอบครัวที่มีฐานะอยู่ในเกณฑ์ที่ดี พ่อแม่ทำงานที่มีหน้ามีตาในสังคมไม่ว่าจะเป็นข้าราชการทหาร ตำรวจในระดับสัญญาบัตรหรือเป็นนักธุรกิจ และมีการปลูกฝังเกี่ยวกับการวางตัว ขณะที่การขัดเกลาจากสถาบันการศึกษา จะเห็นว่าส่วนใหญ่เรียนจบจากมหาวิทยาลัยเอกชนชั้นนำในกรุงเทพฯ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดหล่อหลอมในเรื่องภาพลักษณ์และการบริโภคสินค้าหรูมีราคาแพง เพราะมหาวิทยาลัยเอกชนชั้นนำในกรุงเทพฯ จัดได้ว่าเป็นศูนย์รวมของบรรดาผู้ที่มีรสนิยมในการบริโภคสินค้าราคาแพง มียี่ห้อ และมีการประชาสัมพันธ์การแต่งตัวที่จะแสดงให้เห็นว่าตนเองเป็นคนที่รสนิยมดี และมีฐานะทางครอบครัวอยู่

ในระดับสูง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ผนวกรวมแล้วแต่ช่วยขัดเกลาให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะเป็นคนที่แสดงลักษณะเด่นในด้านดังกล่าวอย่างชัดเจน เขาให้ความเห็นว่า มันเป็นการแสดงถึงรสนิยมของตัวเอง ทำให้ภาพลักษณ์ดูน่าเชื่อถือ ซึ่งเขาเล่าว่าในช่วงวัยเด็กพ่อแม่ได้ปลูกฝังเรื่องภาพลักษณ์ที่ดี มีการอบรมสั่งสอนเรื่องการวางตัว การแต่งกายที่ทุกอย่างต้องดูดี สะอาด ขณะที่โกเมธผู้ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับสินค้าแบรนด์เนม เนื่องจากเขาเห็นว่าสิ่งของดังกล่าวไม่มีความจำเป็น เขาเห็นว่าไม่ควรจะต้องเสียเงินไปกับการบริโภคสินค้าราคาแพงเพื่อภาพลักษณ์ แต่ควรเก็บออมเงินเอาไว้ใช้ในยามฉุกเฉินหรือเพื่อใช้ในการลงทุนทำธุรกิจมากกว่า ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เขามีลักษณะการคิดและพฤติกรรมที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างก็น่าจะมาจากการที่เขาต้องไปเรียนต่างประเทศตั้งแต่อายุยังน้อย ประกอบกับระหว่างนั้นเขาต้องทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย จึงทำให้เขามีความคิดที่จะใช้เงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดมากกว่าที่จะนำไปใช้ฟุ่มเฟือยกับสินค้าราคาแพง ดังนั้น ทบทวนจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าการขัดเกลาทางสังคมในด้านสถาบันครอบครัวและสถานศึกษา ได้ส่งผลให้เกิดตัวตนของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่แตกต่างกัน 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มคนที่ชอบใช้สินค้าแบรนด์เนมโดยให้เหตุผลว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้ภาพลักษณ์ของพวกเขาดีขึ้น ซึ่งเขามองว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินคืออาชีพที่มีภาพลักษณ์ที่ดี ดูดี ซึ่งเป็นแรงปรารถนาของพวกเขาคือต้องการมีภาพลักษณ์ที่ดี จึงเป็นปัจจัยให้พวกเขาเลือกที่จะเข้ามาในอาชีพนี้

2. กลุ่มคนที่ไม่พึงพิถีพิถันในการแต่งตัวและภาพลักษณ์ของตนเองโดยกลุ่มคนกลุ่มนี้ มีจุดเริ่มต้นในอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต่างจากกลุ่มแรก เพราะพวกเขามีได้สนใจอาชีพนี้ มาตั้งแต่ต้น แต่เป็นเพราะได้รับแรงกระตุ้นจากครอบครัว หรืออย่างกรณีของบัณฑิตที่ได้รับแรงกดดันทางอ้อมจากครอบครัวเรื่องการศึกษาคือทำให้จำเป็นต้องเลือกเรียนการโรงแรม และโชคดีที่พบว่าเป็นคณะที่ตนเองชื่นชอบและถนัดในด้านนี้ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นให้บัณฑิตสนใจอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

6.2 การวิเคราะห์อัตลักษณ์ผ่านการขัดเกลาเพื่อเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายและความสัมพันธ์ที่มีต่อเพื่อนร่วมงานทำให้เกิดอัตลักษณ์ร่วมของอาชีพ

- 1) ในส่วนนี้ จะเป็นการวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางอาชีพของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายทั้งในแง่อัตลักษณ์รวมและอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละคนที่เป็นผลมาจากการขัด

เกลาทางสังคมในครอบครัวและสถาบันการศึกษา ตลอดจนเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทำหน้าที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน และการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนกลุ่มต่างๆ เมื่อเข้ามาทำงานแล้ว

การวิเคราะห์ทุนทางเศรษฐกิจ

ทุนทางเศรษฐกิจของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีฐานะทางครอบครัวอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดี เนื่องจากพ่อแม่มีอาชีพการงานที่มั่นคงไม่ว่าจะเป็นอาชีพข้าราชการ วิศวกร หรือนักธุรกิจ ทำให้พวกเขามีโอกาสในการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากการเรียนในสถาบันการศึกษาต่างๆ ไป โดยโกเมธดูจะมีลักษณะเช่นดังที่กล่าวมา เนื่องจากเขาเป็นคนเดียวที่มีโอกาสได้ไปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจนกระทั่งจบอนุปริญญาที่สหรัฐอเมริกา ขณะที่คนอื่นๆ แม้จะไม่ได้ไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศเป็นระยะเวลายาวนานเท่ากับโกเมธ แต่พวกเขาก็มีโอกาสไปเรียนภาษาในช่วงซัมเมอร์ หรือมีโอกาสได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนในโรงเรียน เนื่องจากพ่อแม่มีรายได้เพียงพอที่สามารถสนับสนุนในเรื่องการเรียนให้พวกเขาได้อย่างเต็มที่ หลังจากที่ทุกคนได้ผ่านเข้ามาทำอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ผลพวงจากการทำงานในอาชีพดังกล่าวทำให้พวกเขามีรายได้ต่อเดือนสูงขึ้น สำหรับคนที่เคยประกอบอาชีพอื่นมาก่อน ขณะที่คนที่เพิ่งทำงานครั้งแรกในอาชีพนี้ ต่างก็รู้สึกพอใจกับรายได้ต่อเดือนในระดับที่สูงกว่าคนในรุ่นเดียวกันที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ซึ่งการที่พวกเขามีรายได้สูงทำให้พวกเขามีโอกาสในการเลือกซื้อ หรือบริโภคสินค้าที่มีราคาแพงได้มากขึ้น หรือบางคนที่ไม่นิยมซื้อสินค้าราคาแพงก็จะนำเงินรายได้จากการทำงานเก็บออมไว้เพื่อการลงทุนทำธุรกิจส่วนตัวต่อไป ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์สูงเมื่อเทียบกับอาชีพอื่นๆ มันทำให้พวกเขารู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีรายได้เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการในการบริโภคของตนเองได้ดีพอสมควร

การวิเคราะห์ทุนทางสังคม

เครือข่ายทางสังคมถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยขัดเกลาให้พวกเขาได้ก้าวเข้าสู่อาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย ซึ่งหากวิเคราะห์ในภาพรวมจะเห็นว่าพวกเขาได้รับแรงบันดาลใจมาจากประสบการณ์ตรงของตนเอง และมาจากการกระตุ้นโดยคนรอบข้าง โดยในส่วนที่ได้รับประสบการณ์โดยตรงและสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน คือ การไปเข้าโครงการ Work & Travel ของเอกรัฐที่สหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้เขาสนใจในอาชีพนี้ ทำให้ระหว่างที่ต้องตัดสินใจเลือกระหว่างการเป็นสถาปนิกกับการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เขาได้ตัดสินใจเลือกที่จะเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ขณะที่โกเมธดูจะเป็นคนที่มีลักษณะเฉพาะ

กว่าคนอื่น ๆ เนื่องจากเขาไม่ได้มีความต้องการหรือความอยากเข้ามาทำอาชีพนี้ ตั้งแต่แรก โดยอิทธิพลสำคัญที่ทำให้เขาตัดสินใจเลือกอาชีพนี้ มาจากแฟนสาวของเขาที่มองว่าเขามีคุณสมบัติที่สามารถเข้ามาทำงานในอาชีพนี้ได้โดยเฉพาะความสามารถด้านภาษาอย่างไรก็ดี ด้วยความที่วัยเด็กเขามีโอกาสได้เรียนรู้การทำอาหารจากแม่ ประกอบกับในช่วงที่เขาเรียนอยู่ต่างประเทศก็ต้องทำอาหารเพื่อรับประทานเอง ทำให้เขาชอบการทำอาหาร และหากมีเวลาเขาก็มักทำอาหารให้เพื่อนๆ รับประทาน จึงอาจกล่าวได้ว่าจุดเด่นดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เขาชอบพบปะกับผู้อื่น และมีความสามารถในการเข้าสังคม รวมถึงการให้บริการผู้อื่น และหลังจากที่พวกเขาเหล่านี้ได้เข้ามาทำงานในอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินได้ทำให้อายุสังคมนั้นใหญ่ของพวกเขาคือคลุกคลีอยู่กับกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพเดียวกันไม่ว่าจะเป็นสายการบินเดียวกันหรือคนละสายการบิน เนื่องจากอาชีพนี้ ต้องเดินทางเป็นประจำ ทำให้โอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ หรือผูกพันกับกลุ่มสังคมอื่นๆ ได้ยาก อย่างไรก็ตามวิถีชีวิตดูเหมือนจะแตกต่างจากคนอื่นๆ อย่างชัดเจน เนื่องจากเขายังคงติดต่อกับเพื่อนสมัยเรียนมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง เพราะด้วยความที่สมัยเรียนมหาวิทยาลัยเขาและเพื่อนๆ ได้ทำกิจกรรมร่วมกันในชมรมเชียร์ลีดเดอร์ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ทูทางสังคมที่ช่วยขัดเกลาพวกเขาต่อจากวัยเรียนก็คือกลุ่มคนร่วมอาชีพเดียวกับเขา ทำให้พวกเขาถูกตอกย้ำ และผลิตซ้ำ ทัศนคติปฏิบัติสังสรรค์ทางสังคมกับกลุ่มคนอาชีพเดียวกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายมองตนเองชัดเจนขึ้นว่า พวกเขาคือ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาย เป็นพวกที่รักงานบริการ ต้องการอิสระในการดำเนินชีวิต ไม่ชอบทำงานอยู่กับที่ ช้า ซากจำเจ

การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรม

ผลจากพื้นฐานทางครอบครัวที่แตกต่างกันได้ส่งผลให้การแสดงออกของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแยกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ในวัยเด็กถูกเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ค่อนข้างเข้มงวดได้ส่งผลให้ปัจจุบันพวกเขามีบุคลิกที่เป็นคนไม่ค่อยพูด ดูจริงจังกับชีวิต มักไม่ค่อยสร้างสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้ง่ายนัก ขณะที่อีกกลุ่มที่ผ่านการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ไม่เข้มงวดจะมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกันก็คือ เป็นคนที่ช่างพูด อ้าปากดี แต่ด้วยความที่ทุกคนต้องผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ทำให้ระหว่างที่พวกเขาทุกคนปฏิบัติหน้าที่จะแสดงตัวตนออกมาว่าเป็นคนที่มีอ้าปากดีเป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า แม้บางคนจะถูกครอบครัวที่เข้มงวดขัดเกลาให้มีลักษณะเป็นคนที่ไม่ค่อยพูด และดูเหมือนจะมีมนุษยสัมพันธ์น้อยกว่ากลุ่มที่ถูกเลี้ยงดูแบบไม่เข้มงวด แต่เมื่อพวกเขาเข้ามาอบรมใน

หลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานได้ทำให้เขาสามารถแสดงออกทางร่างกายและจิตใจ
ในลักษณะที่เหมาะสมกับการทำงานได้

จากการวิเคราะห์ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรม ได้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของทุนทั้ง 3 ที่มีต่ออัตลักษณ์ร่วมในอาชีพพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบินที่ทำให้พวกเขาารู้สึกว่าอาชีพนี้ เป็นอาชีพที่มีรายได้สูง มีส่วนให้พวกเขามีฐานะทางเศรษฐกิจดี แม้จะเป็นมนุษย์เงินเดือน แต่ก็มีระดับเงินเดือนที่สูง เมื่อเทียบกับคนในอาชีพอื่นๆ ที่มีระดับการศึกษาเท่ากัน มีสังคมไม่กว้างมากนัก เพราะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่กับการเดินทางจึงไม่มีโอกาสที่จะผูกพันกับกลุ่มสังคมอื่นๆ และรู้สึกว่ตนเองรักงานบริการ อย่างไรก็ตามก็ดี ด้วยความที่ทุนในแต่ละด้านของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทำให้อัตลักษณ์ส่วนตัวของแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป เช่น ในกลุ่มที่นิยมสินค้าราคาแพงก็จะแสดงออกในชีวิตส่วนตัวอีกอย่าง เช่น การช้อปปิ้ง ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์การแต่งตัวขณะที่กลุ่มที่ไม่เน้นการบริโภคสินค้าราคาแพงก็จะใช้ชีวิตส่วนตัวอีกอย่าง เช่น ไม่พิถีพิถันในการแต่งกาย ไม่นิยมการช้อปปิ้ง สำหรับลักษณะการแสดงออกต่อสังคมนอกเวลางาน คนที่ถูกเลี้ยงดูจากครอบครัวที่มีความเข้มงวดก็จะแสดงออกในลักษณะที่ต่างจากกลุ่มที่ถูกเลี้ยงดูมาแบบไม่เข้มงวด โดยเขาจะรู้สึกต้องการโลกส่วนตัว มักจะรักษาระยะห่างของความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ส่วนกลุ่มที่ถูกเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ไม่เข้มงวด จะต้องการเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อนร่วมงานมากกว่าพวกแรก และไม่คอยกังวลต่อการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จึงอาจกล่าวได้ว่า ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความแตกต่างให้กับอัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคล ขณะที่ทุนทางเศรษฐกิจไม่มีความชัดเจนเท่าใดนักว่าได้สร้างความแตกต่างให้กับอัตลักษณ์ของปัจเจก

2) การวิเคราะห์ระดับชั้น นยาปิตุสนเรื่องของรสนิยมและชั้น นทางสังคมของกลุ่มอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย

ผลพวงจากการขัดเกลาทางสังคมที่มาจากพื้นฐานทางครอบครัวที่ต่างกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาในบุคคลที่ถูกเลี้ยงดูจากครอบครัวที่มีความเข้มงวดก็จะเห็นว่าบุคคลที่อยู่ในกลุ่มนี้ จะแสดงตัวตนออกมาเป็นผู้ ที่พูดน้อย และดูเหมือนจะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีน้อยกว่าผู้ที่ถูกเลี้ยงดูมาจากครอบครัวที่ไม่เข้มงวด แต่หากพิจารณาจากรสนิยมในการดำเนินชีวิตหรือการบริโภคสินค้า กลับพบว่า การเลี้ยงดูจากครอบครัวไม่ได้ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในรสนิยมของแต่ละบุคคล ในกรณีนี้ จะเปรียบเทียบระหว่างบดินทร์ซึ่งถูกเลี้ยงดูจากครอบครัวที่เข้มงวด ขณะที่โกเมธถูกเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ไม่เข้มงวด แต่ทั้ง สองต่างเป็นคนที่ไม่พิถีพิถันในการแต่งตัวและไม่ค่อยนิยมสินค้า

ราคาแพงที่มีเยื่อหุ้ม ในกรณีของสถาบันการศึกษาพบว่า มีส่วนขัดเกลาที่ทำให้ฮาบิตุสของแต่ละคน มีความแตกต่างกัน เช่นในกรณีของโกเมธที่ไปศึกษาระดับมัธยมจนถึงอนุปริญญาในต่างประเทศ ได้ทำให้เขาค่อนข้างให้ความสำคัญในการใช้จ่ายเป็นอย่างมาก เนื่องจากกระแวงที่เขาใช้ชีวิตในต่างประเทศเขาต้องทำงานและเรียนไปด้วย ขณะที่คนอื่นๆ ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก

หลังจากที่พวกเขาเข้ามาทำงานในอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน สิ่งที่ยืนยันเหมือนกันคือ รสนิยมก่อนและหลังเข้ามาทำอาชีพนี้ ไม่ค่อยจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนักซึ่งเป็นการบ่งบอกให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการขัดเกลาให้พวกเขามีรสนิยมการบริโภคหรือการใช้ชีวิตมาจากพื้นที่ทางครอบครัวและสถาบันการศึกษาขณะที่การขัดเกลาจากอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินและกลุ่มเพื่อนร่วมงานได้ส่งผลให้พวกเขานิยมการออกกำลังการเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ก็เพื่อคุณลักษณะที่ดีและสุขภาพที่แข็งแรงซึ่งเป็นการรักษาภาพลักษณ์ของอาชีพนี้ เนื่องจากอาชีพนี้ ทำงานไม่เป็นเวลาต้องปฏิบัติงานอยู่บนเครื่องบินซึ่งมีข้อจำกัดด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อม ประกอบกับภาพลักษณ์ของผู้ปฏิบัติงานต้องดูแข็งแรง รูปร่างดี จึงเป็นเหตุผลให้พวกเขาทุกคนต้องให้ความสำคัญกับการออกกำลังกายการขัดเกลาในกลุ่มอาชีพเดียวกันนี้ทำให้ทุกคนในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ และสร้างความเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมืออาชีพหรือเกิดอัตลักษณ์ร่วมกันของคนกลุ่มนี้ขึ้นมา นอกจากนี้ อิทธิพลของกลุ่มยังส่งผลให้พวกเขามีรสนิยมในการผ่อนคลายด้วยการชมภาพยนตร์ ดูละครเวทีหรือ ซอปปิ้งร่วมกัน สำหรับส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพวกเขาหลังจากเข้ามาสู่อาชีพนี้ ที่พวกเขามีโอกาสในการซื้อสินค้าราคาแพงมากขึ้น โดยบางคนก็นิยมการซอปปิ้งก็จะซอปปิ้งมากขึ้น และยังมีการกิจกรรมอีกอย่างที่เขาส่วนใหญ่ นิยมทำก็คือ การสังสรรค์เฮฮาระหว่างเพื่อนร่วมงาน ไม่ว่าจะเป็นการสังสรรค์ทั้งในและต่างประเทศ สิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นพฤติกรรมเพื่อการเสริมอัตลักษณ์ของตนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สำหรับรสนิยมด้านความรักจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 ราย มี 2 รายที่ยอมรับว่าตนเองเป็นประเภทชายรักชาย อีก 3 ราย ยังไม่มีแฟนเป็นตัวเป็นตนอย่างชัดเจน ขณะที่โกเมธคือคนเดียวที่มีแฟนเป็นตัวเป็นตนแล้ว และแฟนของเขาซึ่งเป็นหญิง ซึ่งจากรสนิยมของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้างต้น อาจกำหนดได้ว่า ชนชั้นทางสังคมของพวกเขาอยู่ในระดับชนชั้น กลางในเมือง คือ เป็นผู้ที่มีรายได้ระดับกลางค่อนข้างสูง และมีรสนิยมการบริโภคสินค้าวัฒนธรรมเช่นเดียวกับคนเมืองที่มีรายได้ในระดับเดียวกันแต่การแสดงออกของพวกเขาหากเปรียบเทียบกับผู้ชายชนชั้น เดียวกันแต่คนละกลุ่มอาชีพ จะเห็นได้ว่า กลุ่มคนในอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชายจะแสดงออกว่าพวกเขาเป็นกลุ่มบุคคลเพศชายที่มีบุคลิกภาพที่ดี รูปร่างดี และดูสะอาดสะอ้าน ทั้งนี้ เนื่องจาก ทุกคนล้วนถูกขัดเกลาจากการอบรมในหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้ามาทำงาน และด้วยความที่

สังคมเพื่อนของพวกเขา มักจะคลุกคลีอยู่กับคนในกลุ่มอาชีพเดียวกัน จึงทำให้เกิดกระบวนการผลิตซ้ำ ด้วยการปฏิสังสรรค์ทางสังคมกับกลุ่มคนอาชีพเดียวกัน และขัดเกลาให้ผู้ชายกลุ่มอาชีพนี้ แสดงสัญลักษณ์ของชายที่มีบุคลิกภาพดี

6.3 ทศนคติต่ออาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ความคาดหวังและการวางแผนชีวิต

1) ทศนคติต่ออาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

แรงบันดาลใจที่เข้ามาทำอาชีพนี้ ซึ่งส่วนใหญ่มาจาก การที่คนเหล่านี้ รู้สึกว่า ไม่ต้องการทำงานอยู่ประจำสำนักงาน ไม่ต้องเข้างานตอนเช้า เลิกงานตอนเย็น ไม่ต้องการทำงานที่ซ้ำซากจำเจ เป็นบุคคลที่รักอิสระ ต้องการเวลาส่วนตัว ชอบเดินทางสำหรับมุมมองก่อนเข้ามาทำอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ส่วนใหญ่มีมุมมองเหมือนกัน คือ เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีรายได้สูง ไม่ต้องรับผิดชอบมาก เป็นแค่งานให้บริการบนเครื่องบินเท่านั้น การใช้ภาษาอังกฤษก็เพียงเพื่อการสื่อสารบนเครื่องบินเท่านั้น ขณะที่มุมมองเมื่อเข้ามาทำอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแล้ว ทุกคนให้ความเห็นเหมือนกัน คือ ต้องมีความรับผิดชอบสูง มีความเครียดพอสมควรขณะปฏิบัติหน้าที่ ความปลอดภัยคือสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ มีใจรักงานบริการ ระดับภาษาอังกฤษต้องใช้ได้ในระดับดี เพราะต้องสื่อสารกับทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นนักบิน ผู้ควบคุมการบินภาคพื้น ผู้โดยสาร และเพื่อนร่วมงาน

2) ความคาดหวังในอาชีพและการวางแผนชีวิต

ความคาดหวังและการวางแผนของแต่ละคนมีความเหมือนและแตกต่างกันในบ้างประการ ซึ่งจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ โดยกลุ่มแรกคือกลุ่มที่ตั้งใจจะประกอบอาชีพนี้ ไปสักขณะและหลังจากนั้นก็ออกไปทำธุรกิจส่วนตัว เนื่องจากพวกเขาเหล่านี้ เห็นว่าอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในยุคสมัยนี้ ได้กลายเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง และมีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะการว่างงานได้ง่าย ขณะที่อีกกลุ่มยังคงปรารถนาที่จะทำงานในอาชีพนี้ ต่อไป แม้จะเห็นว่าอาชีพที่ไม่มีความมั่นคงมากนักแต่อาจเป็นเพราะความตระหนักในความไม่มั่นคงในอาชีพมีน้อยกว่ากลุ่มแรก เนื่องจาก พวกเขายังคงมีความสุขที่ได้บิน ได้เดินทาง ประกอบกับบางคนมีฐานะทางครอบครัวที่มั่นคงมากและมีธุรกิจส่วนตัวอยู่แล้วจึงไม่ได้วิตกต่อความไม่มั่นคงในอาชีพนี้

สรุปผลการวิจัย

1) อัตลักษณ์ผิวมของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย

อัตลักษณ์ผิวมของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาย คือ การที่พวกเขารับรู้ว่าตนเองเป็นคนที่รักอิสระ ไม่ชอบทำงานซ้ำ ซากจำเจ ชอบเดินทางมีใจรักงานบริการ และจากการที่พวกเขาเหล่านั้นได้ปฏิบัติงานมานานพอสมควร มันได้หล่อหลอมและขัดเกลาให้พวกเขา มองว่าผู้ที่ทำอาชีพนี้ต้องเป็นคนที่ตระหนักรู้และมีความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของผู้โดยสารบนเครื่องบินอย่างยิ่งยวด ซึ่งระหว่างปฏิบัติงานมีความเครียดอยู่พอสมควร เนื่องจากต้องรับผิดชอบต่อชีวิตผู้โดยสาร และตนเอง ประกอบกับมองว่าตนเองเป็นคนที่มีความรักงานบริการ และเป็นคนที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดีนอกจากนี้ พวกเขายังมีมุมมองที่มีต่ออาชีพนี้ว่าต้องเป็นคนที่ดูดีสะอาดสะอ้านดูดี ดูสง่างาม จึงทำให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชายมีแนวโน้มชอบออกกำลังกายที่ฟิตเนส หรือสปอร์ตคลับ สำหรับสิ่งที่พวกเขามีความชอบคล้ายกันก็คือ ชอบที่จะท่องเที่ยวยามราตรี นิยมชมภาพยนตร์ ดูละครเวที หรือชอบปิ้ง เนื่องจากแท้จริงแล้ว การปฏิบัติหน้าที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเป็นงานที่มีความเครียดอยู่พอสมควร และมีความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของตนเองและผู้โดยสารอยู่ในระดับสูง ทำให้แบบชีวิตของพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบิน เน้นไปที่การทำกิจกรรมที่ผ่อนคลายไม่ว่าจะเป็นการชมภาพยนตร์ ดูละครเวที หรือชอบปิ้ง ขณะเดียวกัน การปฏิบัติงานจริงของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินก็แสดงให้เห็นว่า พวกเขาเหล่านั้นต้องทำงานท่ามกลางข้อจำกัดหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่ การปฏิบัติงาน เวลาในการปฏิบัติงาน หรือสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงตามประเทศที่พวกเขาเดินทางไป ทำให้กิจกรรมหนึ่งที่พวกเขานิยม คือ การออกกำลังกาย ทั้งนี้ ก็เพื่อสุขภาพที่แข็งแรงอันจะเป็นผลดีต่อการทำงานนั่นเอง สำหรับรสนิยมการบริโภคจากการศึกษาพบว่า ก่อนและหลังเข้ามาทำงานในอาชีพนี้ ไม่มีความแตกต่างกัน จึงพอที่จะสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบินมีความสัมพันธ์กับแบบชีวิตในบางส่วนเท่านั้น ซึ่งในที่นี้ หมายถึง การออกกำลังกาย ชมภาพยนตร์ ดูละครเวที หรือชอบปิ้ง

2) อัตลักษณ์ของปัจเจก

ความเป็นปัจเจกของแต่ละบุคคลย่อมส่งผลให้บุคคลคนนั้น ๆ มีการรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของตนเองในลักษณะที่ต่างกัน โดยในส่วนนี้ จะเป็นการสรุปอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลและ

พิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับจุดเด่นอัตลักษณ์ของแต่ละคนที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ร่วมซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- อัตลักษณ์ของเอกรัฐที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ร่วมของอาชีพพนักงานต้อนรับชาย คือ การรับรู้ว่าคุณเองมีทักษะทางภาษาอังกฤษที่ดี อันเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์ในการเรียนจากโครงการ Work & Travel การใส่ใจในเรื่องภาพลักษณ์ของตนเอง และการนิยมบริโภคและใช้สินค้าราคาแพงที่มียี่ห้อ
- อัตลักษณ์ของโกเมธที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ร่วมในอาชีพ คือ การรับรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของตนเอง จากประสบการณ์ในการไปเรียนต่างประเทศตั้งแต่มัธยมศึกษาจนจบอนุปริญญา และการเป็นคนที่มีจิตใจรักการบริการ อันเป็นผลมาจากความสามารถในการทำอาหารที่ได้รับการขัดเกลามาจากครอบครัว
- อัตลักษณ์ของเจษฎาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ร่วมในอาชีพนั้น ด้วยความที่เขาถูกเลี้ยงดูมาอย่างอิสระจากครอบครัวเมื่อเทียบกับคนอื่นๆ ในที่นี้ ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีความดี ช่างพูด ซึ่งตรงจุดนี้ ถือเป็นอัตลักษณ์ร่วมของอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ประกอบกับเขารู้ว่าคุณเองไม่ชอบทำงานอยู่กับที่แบบงานออฟฟิศทั่วไป ไม่ชอบที่จะต้องเข้างานตอนเช้าและเลิกงานตอนเย็นเหมือนกับงานที่เขาเคยทำมา และการใส่ใจในเรื่องภาพลักษณ์ของตนเอง และการนิยมบริโภคและใช้สินค้าราคาแพงที่มียี่ห้อ
- อัตลักษณ์ของบดินทร์ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ร่วมในอาชีพนั้นเกิดจากการได้รับประสบการณ์ในการเรียนจากโครงการ Work & Travel ซึ่งทำให้เขาได้สัมผัสงานบริการและทำให้เขารู้ว่าคุณชอบการเดินทางและรักในงานบริการเป็นจุดเด่นในอัตลักษณ์ของคุณเองที่รับรู้ว่าคุณก็อิสระ มีจิตบริการ
- อัตลักษณ์ของธีรเดชที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ร่วมในอาชีพ คือ การรับรู้ว่าคุณเองเป็นคนช่างพูด และชอบพบปะผู้คน โดยเป็นสิ่งที่เขาถูกขัดเกลามาจากครอบครัว เนื่องจากในวัยเด็กแม่เขามีร้านอาหารทำให้เขามีโอกาสได้พบเจอผู้คนมากมาย และต้องให้บริการพวกเขาเหล่านั้น และการใส่ใจในเรื่องภาพลักษณ์ของตนเอง และการนิยมบริโภคและใช้สินค้าราคาแพงที่มียี่ห้อ

- อัตลักษณ์ของพลพรรคที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ร่วมในอาชีพ คือ การรับรู้ของตนเองว่าเป็นคนที่มีธรรมาศยดี การใส่ใจในเรื่องภาพลักษณ์ของตนเอง และการนิยมบริโภคและใช้สินค้าราคาแพงที่มียี่ห้อ

3) ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของปัจเจกกับอัตลักษณ์ร่วมของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย

หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของปัจเจกกับอัตลักษณ์ร่วมในอาชีพก็จะเห็นได้ว่า อัตลักษณ์ร่วมในอาชีพที่เกิดขึ้นนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากอัตลักษณ์ของปัจเจกที่เกิดจากอิทธิพลของทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นฮาบิตุส เนื่องจากพบว่า อัตลักษณ์ของปัจเจกในแต่ละคนไม่ว่าจะเป็นก่อนและหลังเข้ามาทำอาชีพนี้ พวกเขาต่างก็มีการแสดงออกของร่างกายและจิตใจที่คล้ายกัน โดยการแสดงตัวตนว่าเป็นผู้ชายที่บุคลิกภาพดี แต่งกายพิถีพิถัน มีแนวโน้มที่จะชอบงานบริการ ซึ่งการแสดงออกดังกล่าว ทำให้พวกเขาเชื่อว่าตนเองเป็นคนที่ดูดีสะอาดสะอ้าน รูปร่างดีดูสง่างาม และมีจิตใจรักงานบริการ ชอบบริการผู้อื่น จึงเป็นเหตุบังเอิญว่าผู้ที่ เป็นฮาบิตุสเป็นปัจจัยสำคัญในส่งเสริมให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ของปัจเจกซึ่งสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ร่วมของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย ดังนั้นจึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้ที่เป็นฮาบิตุสเป็นตัวกำหนดลักษณะการรับรู้ตนเองว่าเป็นคนที่มีบุคลิกภาพดี มีจิตบริการ ซึ่งก่อให้เกิดอัตลักษณ์ของปัจเจกและอัตลักษณ์ของปัจเจกดังกล่าวก็นำไปสู่อัตลักษณ์ร่วมในอาชีพที่พวกเขารับรู้ร่วมกันว่า ตนเองเป็นผู้ชายที่มีบุคลิกภาพดี มีจิตใจรักงานบริการเมื่อเทียบกับผู้ชายที่ทำอาชีพอื่นโดยทั่วไป

4) บูรณาการของอัตลักษณ์กับชั้นทางสังคมของกลุ่มอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชายผ่านสัญลักษณ์

ผลการศึกษาอาจกล่าวได้ว่า ชั้นทางสังคมของกลุ่มอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาย คือ ชนชั้นกลางในเมืองที่มีรายได้ค่อนข้างสูงและโดยที่อาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเป็นอาชีพที่ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ต้องสวมใส่เครื่องแบบที่แสดงถึงสัญลักษณ์จำเพาะที่คนทั่วไปมองแล้วจะมีการรับรู้ ว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวทำงานในอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน สำหรับในกรณีนอกเวลาซึ่งเป็นช่วงที่พวกเขาไม่ได้ใส่เครื่องแบบ การแสดงสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อให้เห็นว่ากลุ่มของตนเองทำอาชีพอะไรนั้น จะเป็นไปค่อนข้างยาก เนื่องจากชีวิตนอกรเวลาของของกลุ่มพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินก็จะคล้ายคลึงกับกลุ่มอาชีพของชนชั้นกลางในเมืองที่มีรายได้ค่อนข้างสูงอื่นๆ หากพิจารณาถึงฮาบิตุสของผู้ชายในกลุ่มอาชีพนี้ ก็จะเห็นว่าทวารวาทและการแสดงออกของพวกเขาไม่ว่าจะอยู่ในเวลางานหรือนอกเวลา พวกเขาจะแสดงภาพของ

กลุ่มบุคคลเพศชายที่มีบุคลิกภาพที่ดี รูปร่างดี และดูสะอาดสะอ้าน ทั้งนี้ เนื่องจาก ทุกคนล้วนถูกขัดเกลามาจากการอบรมในหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้ามาทำงาน และด้วยความที่สังคมเพื่อนของพวกเขา มักจะคลุกคลีอยู่กับคนในกลุ่มอาชีพเดียวกัน จึงทำให้เกิดกระบวนการผลิตซ้ำ ด้วยการปฏิสังสรรค์ทางสังคมกับกลุ่มคนอาชีพเดียวกัน และขัดเกลาให้ผู้ชายกลุ่มอาชีพนี้ แสดงภาพลักษณ์ของผู้ชายที่มีบุคลิกภาพดี

5) ทุนทางวัฒนธรรม

5.1) ทุนที่เป็นฮาบิตุส (embodied state) ที่ประกอบไปด้วยการแสดงออกของร่างกาย และจิตใจ และการบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมของพวกเขาส่วนใหญ่ พบว่า พวกเขาจะแสดงตัวตนว่าเป็นผู้ชายที่มีบุคลิกภาพที่ดี รูปร่างดี และดูสะอาดสะอ้าน ชอบที่จะบริการผู้อื่น ขณะที่การบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมจะเห็นว่าส่วนใหญ่มีรสนิยมในการพักผ่อนที่คล้ายคลึงกัน และบางกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนนี้ ก็จะทำร่วมกัน เช่น การไปชมภาพยนตร์ การฟังเพลง หรือการสังสรรค์ยามค่ำคืน เป็นต้น และด้วยความที่พวกเขาเชื่อว่าตนเองเป็นผู้ชายที่มีบุคลิกภาพดี รูปร่างดี ประกอบกับด้วยภาระหน้าที่ที่ต้องทำงานภายใต้ข้อจำกัดหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ในการปฏิบัติงาน เวลาในการทำงาน หรือสภาพอากาศที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามจุดหมายปลายทางของการเดินทาง ทำให้พวกเขามีแนวโน้มที่จะชอบการออกกำลังกายที่ฟิตเนส เพื่อดูแลรูปร่างของตนเองให้ดูดีและแข็งแรงเสมอ

5.2) ทุนที่ถูกทำให้เป็นรูปธรรม (objectified state) ที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มคนส่วนใหญ่ มีลักษณะที่ชื่นชอบการสะสมสินค้ามีชื่อและราคาแพง (Brand Name) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ พวกเขาจะแสดงออกจากเสื้อผ้าหรือเครื่องประดับต่างๆ เช่น นาฬิกา รองเท้า เข็มขัด ที่พวกเขาสวมใส่และบางคนก็ให้ความสำคัญกับทรัพย์สินอื่นๆ ที่เขาเป็นเจ้าของ เช่น โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ รถยนต์ส่วนตัว เนื่องจากพวกเขามองว่าเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของพวกเขาให้ดูดีและมีความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น ซึ่งความเป็นเจ้าของวิธีการบริโภคในแต่ละแบบนี้ ได้สะท้อนถึงทุนที่ถูกทำให้เป็นรูปธรรมชัดเจนแก่แต่ละคนหรือของกลุ่ม

5.3) ทุนที่ถูกทำให้เป็นสถาบัน (institutionalized state) เนื่องด้วยอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเป็นอาชีพที่ต้องปฏิบัติงานอยู่ภายใต้สภาพการทำงานที่แตกต่างจากอาชีพอื่นๆ โดยทั่วไป เพราะมีข้อจำกัดหลายประการไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพื้นที่การทำงาน สภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการที่จะต้องรับผิดชอบต่อความปลอดภัยทั้งของผู้โดยสารและของ

ตนเอง ทำให้ทุกคนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าสู่อาชีพนี้ ต้องเข้ารับการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติอย่างเข้มข้นเพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงานก่อนที่จะปฏิบัติงานจริง ซึ่งนอกจากการอบรมจะช่วยเพิ่มทักษะและความชำนาญแล้วยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนผู้โดยสารที่มาใช้บริการก็จะเกิดความมั่นใจด้วย โดยระหว่างฝึกอบรมสิ่งที่พวกเขาได้รับการปลูกฝังให้ตระหนักมากที่สุดในการทำงานก็คือ ความปลอดภัย และความเอาใจใส่ผู้โดยสารดุจเป็นญาติพี่น้อง จึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าขั้นตอนดังกล่าวเป็นกระบวนการสร้างทุนทางวัฒนธรรมที่ผู้ผลิตทางวัฒนธรรมซึ่งก็คือสายการบินต้องการให้เหล่าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเกิดทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นสถาบัน (institutionalized state) เพราะเมื่อบุคคลผ่านกระบวนการนี้ มาได้ก็จะสามารถเข้ามาทำงานในอาชีพนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่ออยู่ระหว่างปฏิบัติงานสิ่งที่ผู้โดยสารมองมายังตัวพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินก็คือภาพของกลุ่มบุคคลที่ดูเป็นมิตร เป็นกลุ่มบุคคลที่มีระเบียบวินัย ซึ่งทำให้ผู้โดยสารเกิดความมั่นใจในความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติงานของพวกเขาเหล่านั้น ส่วนหนึ่งที่สำคัญเป็นผลมาจากการแสดงเชิงสัญลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินโดยผ่านเครื่องแบบ และการแสดงออกทางร่างกายไม่ว่าจะเป็นการสารทการใช้อุปกรณ์ด้านความปลอดภัย การเอาใจใส่และกำชับผู้โดยสารบนเครื่องบินเกี่ยวกับความปลอดภัย การบริการอาหาร เครื่องดื่ม หรือการปฏิสัมพันธ์กับผู้โดยสารที่ล้วนแล้วแต่มีรูปแบบและลักษณะเฉพาะที่สื่อให้เห็นว่าพวกเขาผ่านกระบวนการผลิตทุนทางวัฒนธรรมหรือได้รับการอบรมมาเป็นอย่างดี ขณะที่ตัวพวกเขาเองก็รู้สึกว่าการที่พวกเขาผ่านกระบวนการผลิตดังกล่าวมั่นใจทำให้สามารถรับรู้ในตัวตนของตัวเองได้เป็นอย่างดีว่า พวกเขาเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินอย่างเต็มตัวแล้ว นอกจากนี้ ผลพวงที่ตามมาหลังจากเข้าสู่อาชีพนี้ก็คือทุนทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากอาชีพนี้มีรายได้ค่อนข้างดี ซึ่งทำให้บางคนที่ก่อนหน้านี้มีทุนทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางก็สามารถยกระดับทุนทางเศรษฐกิจของตนเองได้ดีขึ้น ประกอบกับหากมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจากสายการบินหนึ่งไปอีกสายการบินหนึ่งพวกเขาก็จะทำได้ง่าย เนื่องจากพวกเขามีทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นสถาบันอยู่ในตัวแล้ว

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

โกเมธ. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2552.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และ คนอื่นๆ. สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

เจษฎา. สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2552.

ฉลาดชาย รมิตานนท์. การศึกษาครอบครัวไทย : ข้อคิดและแนวทางการศึกษา. วารสาร
สังคมศาสตร์ (เชียงใหม่) 11, 2 (มกราคม-มิถุนายน 2542).

ธีรเดช. สัมภาษณ์, 8 ตุลาคม 2552.

บดีนทร์. สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2552.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ , 2544.

พลธร. สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2553.

พิศวง ธรรมพันทา. สังคมวิทยาเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2523.

พิศิษฐ์ คุณวโรตม์. อัตลักษณ์และกระบวนการต่อสู้เพื่อชีวิตของผู้ติดเชื้อ HIV. วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

ระวีวรรณ ธรณี. ผู้หญิงโสด: อัตลักษณ์และการดำเนินชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต,
สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.

ลัทธิดาร ศรีวรรณ. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม และไฮเท็กซ์, 2541.

วิษณุจำเริญ มณีแสง. การสร้างอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลชายในคณะพยาบาลศาสตร์
วิทยาลัยมิชชันนารี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขามานุษยวิทยา ภาควิชาสังคม
วิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ไศรยา เตชะวัฒน์เศรษฐ์. โลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับ
หญิงบนเครื่องบิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขามานุษยวิทยา ภาควิชาสังคม
วิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ศุภมาส เพชรพรหม. แอร์โฮสเตส: กระบวนการเข้าสู่อาชีพ การดำเนินชีวิตการทำงาน และการจัดการอารมณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

สุนีย์ ประสงค์บัณฑิต. แนวความคิดฮาบีทัส ของ ปีแอร์ บูร์ดิเยอ กับทฤษฎีทางมานุษยวิทยา วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

สุภาวค์ จันทวานิช และรุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข แนวคิดทางสังคมวิทยาของปีแอร์ บูร์ดิเยอ. ในรวมบทความทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ปี 2549 คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : ศรีบูรณะคอมพิวเตอร์กราฟิมพ์, 2549.

ไฉวรรณ คงสวัสดิ์. การสื่อสารกับการสร้างอัตลักษณ์ของเด็กและเยาวชนสถานสงเคราะห์ เด็กหญิงบ้านราชวิถี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

อภิญา เพ็ญฟูสกุล. อัตลักษณ์ กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา, 2546.

เอกรัฐ. สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2553.

ภาษาอังกฤษ

Bourdieu, P. Distinction: A Social Critique of the Judgement of Test, translated by

Richard Nice. Cambridge, MA.: Harvard University Press, 1984.

Jenkins, R. Pierre Bourdieu. London, New York: Routledge, 1992.

Jenkins, R. Social Identity. London, New York: Routledge, 2004.

Language and Flight Attendant School. Preparation to flight attendant [Online]. 2003.

Available from: <http://www.flyingkas.ac.th/articles.php> [2008, June 12]

Turner, B. Orientation, Postmodernism and Globalism. London: Routledge. 1994

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวยุธิดา มิจินา เกิดวันที่ 18 มิถุนายน 2527 จังหวัดลำปาง จบการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร สำเร็จการศึกษาระดับ
ปริญญาตรี สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2549 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยา (สังคมวิทยา) ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2550

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย